

NACRT

PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU

**MEMORANDUMA O FINANCIRANJU USUGLAŠENOG IZMEĐU EUROPSKE
KOMISIJE I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O DODJELI POMOCI IZ
INSTRUMENTA ZA PRETPRISTUPNU STRUKTURNU POLITIKU ZA SLJEDECU
MJERU REGIONALNI CENTAR ZA GOSPODARENJE OTPADOM BIKARAC, U
ŠIBENSKO - KNINSKOJ ŽUPANIJI, HRVATSKA**

S KONACNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA

PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU

MEMORANDUMA O FINANCIRANJU USUGLAŠENOG IZMEĐU EUROPSKE KOMISIJE I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O DODJELI POMOCI IZ INSTRUMENTA ZA PRETPRISTUPNU STRUKTURNU POLITIKU ZA SLJEDECU MJERU REGIONALNI CENTAR ZA GOSPODARENJE OTPADOM BIKARAC, U ŠIBENSKO – KNINSKOJ ŽUPANIJI, HRVATSKA

I. USTAVNA OSNOVA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o potvrđivanju Memoranduma o financiranju usuglašenog između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske o dodjeli pomoći iz Instrumenta za pretpristupnu strukturnu politiku za sljedeću mjeru Regionalni centar za gospodarenje otpadom Bikarac, u Šibensko-kninskoj županiji, Hrvatska (u daljnjem tekstu Memorandum o financiranju) sadržana je u odredbama članka 139. Ustava Republike Hrvatske («Narodne novine», br. 41/2001 – pročišćeni tekst, i 55/2001 - ispravak).

II. OCJENA STANJA I CILJ KOJI SE DONOŠENJEM ZAKONA ŽELI POSTICI

1. Ocjena stanja

Europska komisija usvojila je 6. listopada 2004. pretpristupnu strategiju, a Uredbom Vijeća Europske unije 2257/2004 stvorena je i pravna osnova za odobravanje pretpristupnih programa pomoći Republici Hrvatskoj. Ovom pretpristupnom strategijom predviđeno je da Republika Hrvatska u razdoblju 2005. – 2006. ima mogućnost korištenja sredstava pomoći iz sva tri pretpristupna programa Europske unije (Phare, ISPA i SAPARD) u ukupnom iznosu 245 milijuna eura, i to:

- Phare u 2005. i 2006. godini po 80 milijuna eura
- **ISPA u 2005. godini 25 milijuna te u 2006. godini 35 milijuna eura**
- SAPARD u 2006. godini 25 milijuna eura

Vlada Republike Hrvatske zaključila je s Europskom komisijom (u daljnjem tekstu EK) Memorandum o suglasnosti o osnivanju Nacionalnog fonda 5. svibnja 2005. godine, koji je ratificiran 6. listopada 2005. godine („Narodne novine - Međunarodni ugovori“, br. 10/05). Ovim Memorandumom uređuju se obveze i odgovornosti Nacionalnog fonda, međusobni odnosi Nacionalnog fonda i Nacionalnog koordinatora za program ISPA i drugih provedbenih tijela, te prava i obveze tijela i osoba koje sudjeluju u provedbi programa pretpristupne pomoći Europske unije.

U okviru programa ISPA, a temeljem svojih nadležnosti, Nacionalni koordinator za program ISPA zadužen je za koordinaciju procesa izbora projekata koji su kandidirani za dodjelu bespovratnih sredstava iz programa pretpristupne pomoći ISPA. U suradnji nadležnih institucija s hrvatske strane sa službama Europske komisije, odabran je i projekt „Regionalni centar za gospodarenje otpadom Bikarac“. Temeljem Odluke VRH o pokretanju postupka za sklapanje Memoranduma o financiranju za gore navedeni projekt, od dana 25. svibnja 2006., vodeni su pregovori hrvatskog izaslanstva s EK, te je Vlada RH Zaključkom od 13. listopada 2006. prihvatila Izvješće o vodenju pregovora za sklapanje Memoranduma o financiranju te konačno verziju Memoranduma o financiranju.

Memorandum o financiranju je međunarodni ugovor koji sklapaju Europska komisija i Vlada Republike Hrvatske o potpori EU pretprijetnim mjerama u sektoru gospodarenja otpadom kojim se regulira financijski doprinos EU odnosno Republike Hrvatske, te se utvrđuje tehnički, pravni i administrativni okvir unutar kojega će se predmetni projekt provoditi. U Prilozima I, II, III koji su sastavni dio Memoranduma o financiranju detaljno su definirane tehničke karakteristike samog projekta, financijska konstrukcija, ali također i obveze svih tijela uključenih u provedbu – pravila financijskog upravljanja, procjena izvršavanja plaćanja i provedenih mjera, sustav izvještavanja, nadzor i kontrola utrošenih sredstava, te promidžbene mjere.

Dana 27. rujna 2006. godine u Bruxellesu potpisan je Memorandum o financiranju koji je u ime Europske komisije, potpisao g. Graham Meadows, generalni direktor Opće uprave za regionalnu politiku, a dana 26. listopada 2006. godine Memorandum o financiranju potpisala je u Šibeniku gđa. Martina Dalić, državni tajnik u Središnjem državnom uredu za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU i Nacionalni koordinator za program ISPA, temeljem prije navedenog Zaključka Vlade Republike Hrvatske (Klasa: 441-03/06-01/09, ur.broj: 5030122-06-4) od 13. listopada 2006. godine.

2. Cilj koji se donošenjem Zakona želi postići

Cilj Zakona je potvrđivanje Memoranduma o financiranju, međunarodnog ugovora kojim se uređuje financijski, tehnički, pravni i administrativni okvir unutar kojeg će se izvršavati predmetni projekt.

Kratki opis predmetnog Memoranduma o financiranju:

Naziv projekta	Regionalni centar za gospodarenje otpadom Bikarac
Ukupna vrijednost projekta:	8.823.601 € / 64.412.287 kn
Sredstva iz ISPA programa:	6.000.049 € / 43.800.358 kn
Sredstva Grada Šibenika:	1.571.552 € / 11.472.330 kn
Sredstva Fonda za zaštitu okoliša:	1.252.000 € / 9.139.600 kn
Osnovni ciljevi projekta:	Izgradnja novog komunalnog odlagališta otpada – regionalnog centra za gospodarenje otpadom; Provođenje pilot projekta recikliranja i razvrstavanja otpada; Saniranje komunalnog odlagališta u Pirovcu; Tehnička pomoć.
Datum početka projekta:	Datum stupanja na snagu Zakona o potvrđivanju.
Krajnji rok za dovršetak projekta:	31.12. 2010.

III. OSNOVNA PITANJA KOJA SE PREDLAŽU UREDITI ZAKONOM

Ovim se Zakonom potvrđuje Memorandum o financiranju, kako bi njegove odredbe u smislu članka 140. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 41/01 – pročišćeni tekst i 55/01 – ispravak) postale dio unutarnjeg pravnoga poretka Republike Hrvatske.

Potvrđivanje Memoranduma o financiranju usuglašenog između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske o dodjeli pomoći iz Instrumenta za pretprijetnu strukturnu politiku za sljedeću mjeru Regionalni centar za gospodarenje otpadom Bikarac, u Šibensko-kninskoj županiji, Hrvatska predstavlja pravnu osnovu za korištenje financijskih sredstava pomoći Europske unije iz pretprijetnog programa ISPA za predmetni projekt.

Potpisivanje Memoranduma o financiranju bio je neophodan preduvjet za pokretanje provedbe predmetnog projekta kojim će se osigurati poboljšani standardi gospodarenja otpadom na području Šibensko-kninske županije, čime će se izravno pozitivno utjecati na kvalitetu življenja građana, te će se doprinijeti ukupnom procesu pridruživanja Republike Hrvatske Europskoj uniji.

Za provedbu Memoranduma o financiranju nadležno je Ministarstvo financija i Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva i tvrtka Gradska Cistoca d.o.o. Šibenik kao krajnji korisnik, a u skladu s Operativnim sporazumom između Sektorskog dužnosnika za ovjeravanje (SDO), Sektorskog koordinатора za program ISPA (SKPI) i krajnjeg korisnika (KK) za provedbu ISPA mjere potpisanog od svih strana 27. srpnja 2005. godine.

IV. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Provođenje Zakona zahtijeva sredstva iz proračuna Grada Šibenika te proračuna Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, koja su već planirana u proračunima Grada Šibenika te Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost za 2006. godinu i koja će biti planirana u proračunima Grada Šibenika te Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost za 2007. godinu. Provedba i korištenje odobrenih sredstava iz pretprijetnih programa pretpostavlja uspostavu institucionalno-kadrovskih uvjeta koji mogu zahtijevati dodatna sredstva za njihovo provođenje.

V. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temelj za donošenje Zakona o potvrđivanju Memoranduma o financiranju nalazi se u članku 159. Poslovnika Hrvatskog Sabora («Narodne novine», br. 6/02 – pročišćeni tekst i br. 41/02, te 91/03 i 58/04) i to u drugim osobito opravdanim državnim razlozima.

S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora, kojim država i formalno izražava spremnost da bude vezana već potpisanim međunarodnim ugovorom, kao i na činjenicu da se u ovoj fazi postupka u pravilu ne mogu vršiti

izmjene i dopune teksta međunarodnog ugovora, predlaže se da se ovaj prijedlog Zakona raspravi i prihvati po hitnom postupku, objedinjujući prvo i drugo citanje.

Buduci da provedba projekta podliježe tehnički i vremenski zahtjevnoj proceduri usklađenoj s pravilima EU, postoji potreba što skorijeg početka provedbe kako bi se na vrijeme ispunili svi traženi zahtjevi te na taj način i iskoristila sredstva stavljena na raspolaganje.

VI. KONACNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU MEMORANDUMA O FINANCIRANJU USUGLAŠENOG IZMEĐU EUROPSKE KOMISIJE I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O DODJELI POMOCI IZ INSTRUMENTA ZA PRETPRISTUPNU STRUKTURNU POLITIKU ZA SLJEDECU MJERU REGIONALNI CENTAR ZA GOSPODARENJE OTPADOM BIKARAC, U ŠIBENSKO - KNINSKOJ ŽUPANIJI, HRVATSKA

Temeljem članka 16. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora («Narodne novine», br. 28/96), a polazeći od članka 139. Ustava Republike Hrvatske, pokreće se postupak za donošenje Zakona o potvrđivanju Memoranduma o financiranju između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske usuglašenog između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske o dodjeli pomoći iz Instrumenta za pretpristupnu strukturnu politiku za sljedeću mjeru Regionalni centar za gospodarenje otpadom Bikarac, u Šibensko-kninskoj županiji, Hrvatska po hitnom postupku.

Nacrt Konacnog prijedloga Zakona o potvrđivanju Memoranduma o financiranju glasi:

KONACNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU

MEMORANDUMA O FINANCIRANJU USUGLAŠENOG IZMEĐU EUROPSKE KOMISIJE I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O DODJELI POMOCI IZ INSTRUMENTA ZA PRETPRISTUPNU STRUKTURNU POLITIKU ZA SLJEDECU MJERU REGIONALNI CENTAR ZA GOSPODARENJE OTPADOM BIKARAC, U ŠIBENSKO – KNINSKOJ ŽUPANIJI, HRVATSKA

Clanak 1.

Potvrđuje se Memorandum o financiranju usuglašen između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske o dodjeli pomoći iz Instrumenta za pretpristupnu strukturnu politiku za sljedeću mjeru Regionalni centar za gospodarenje otpadom Bikarac, u Šibensko – kninskoj županiji, Hrvatska, potpisan u ime Europske komisije 27. rujna 2006. u Bruxellesu, a u ime Vlade Republike Hrvatske 26. listopada 2006. u Šibeniku u izvorniku na engleskom jeziku.

Clanak 2.

Tekst Memoranduma o financiranju iz članka 1. ovog Zakona u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik glasi:

EN

ISPA Measure No:
2005 HR 16 P PE 003

FINANCING MEMORANDUM

**Agreed between the European Commission and
the Government of the Republic of Croatia**

**Concerning the grant of assistance from the Instrument for Structural Policies for
Pre-accession to the following measure**

**Bikarac Regional Waste Management Centre located in Šibenik-Knin County
in Croatia**

FINANCING MEMORANDUM

The European Commission, hereinafter referred to as "the Commission", acting for and on behalf of the European Community, hereinafter referred to as "the Community" represented by the Director General for Regional Policy, Mr Graham Meadows, for the Commission

on the one part, and

The Government of the Republic of Croatia, hereinafter referred to as "the beneficiary"

on the other part,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1

The measure referred to in Article 2 below shall be implemented and financed out of the budgetary resources of the Community in accordance with the provisions set out in this Memorandum. The measure referred to in Article 2 below shall be implemented in line with the General Conditions annexed to the Framework Agreement signed between the Commission and the beneficiary and supplemented by the terms of this Memorandum and the provisions annexed hereto.

Article 2

Identification of the measure

The Instrument for Structural Policies for Pre-accession shall contribute, by way of a grant, towards the financing of the following measure as described in Annex I:

<u>Measure number:</u>	2005 HR 16 P PE 003
<u>Title:</u>	Bikarac Regional Waste Management Centre
<u>Duration:</u>	Start date: The date of signature of the financing memorandum by the Commission End date: 31 December 2010
<u>Location:</u>	County of Šibenik-Knin, Croatia
<u>Group:</u>	-

Article 3

Commitment

1. The maximum public or equivalent expenditure which may be taken into account for the purpose of calculating assistance shall be €8 823 601;
2. The rate of Community assistance granted to the measure is fixed at 68 % of total public or equivalent expenditure as indicated in the financing plan in Annex II;
3. The maximum amount of assistance from the Instrument for Structural Policies for Pre-accession is fixed at €6 000 049;
4. An amount of €6 000 049 is committed from the 2006 budget under budgetary line 13.050101. Commitments in respect of subsequent instalments shall be based on the initial or revised financing plan for the measure, subject to the state of implementation of the measure and to budgetary availability.

Article 4

Payments

1. Community assistance shall cover payments on the measure for which legally binding commitments have been made by the beneficiary and for which the requisite finance has been specifically allocated. These payments must relate to the works described in Annex I.
2. Payments made before the date of signature of financing memorandum by the Commission shall not be eligible for assistance from the Instrument for Structural Policies for Pre-accession.
3. The measure described in Annex I and payments by the body responsible for the implementation of the measure shall be completed no later than the end date specified in article 2 above.

The report required for the payment of the final balance should be submitted not later than 6 months after this date.

4. The advance payment is fixed at €1 200 010, which shall be transferred as follows:
 - An amount of €600 005 is paid out after signature of this memorandum by the beneficiary;
 - The remainder is paid out after signature of the first substantial works contract indicated in the procurement plan, as well as after the fulfilment of the other conditions specified in Article 8(3) hereunder.

Article 5

Respect of Community law and policies

The measure shall be carried out in compliance with the relevant provisions set out in the Stabilisation and Association Agreement¹ and shall contribute to the achievement of Community policies, in particular those concerning environmental protection and improvement.

Article 6

Intellectual property

The Beneficiary and the authority responsible for implementation mentioned in Annex I point 3 shall ensure that they acquire all necessary intellectual property rights to studies, drawings, plans, publicity and other material made in conjunction with planning, implementation, monitoring and evaluation of the project. They shall guarantee that the Commission, or any body or person delegated by the Commission shall have access and the right to use such material. The Commission will only use such material for its own purpose.

Article 7

Permits and authorisations

Any type of permits and or authorisations required for the implementation of the measure must be provided by the competent authorities of the Beneficiary in due time and in accordance with national law.

Article 8

Specific conditions related to the measure

Without prejudice to the general provisions specified in Annex III the Community grant for the measure is subject to the following conditions:

1. Condition on the assumptions and the status of the assets:

The Commission reserves the right to revise the amount of the assistance for ISPA set out in Article 3 if, within five years of the date of the completion of works, the operating conditions (tariffs, revenues, etc.) vary significantly relative to the original assumptions made in determining the level of the grant and/or there is a substantial modification:

¹ Regulation 2257/2004 of 20th December 2004, which extends ISPA to Croatia, says that references in instruments to Europe Agreements shall be taken to mean, in the case of Croatia, the Stabilisation and Association Agreement.

- a) affecting the nature of the operation or its implementing conditions, or giving to a private or public body an undue advantage; and
- b) resulting either from a change in the nature of the ownership of any part of the financed infrastructure, or a cessation or material change in the operating arrangements.

The beneficiary country shall inform the Commission of any such change, and shall seek the ex-ante agreement of the Commission to these changes.

2. Condition on viability:

The Community grant for the measure is subject to the authorities concerned making available sufficient resources in order to ensure the effective operation and maintenance of the assets.

3. Condition on the payment of the second instalment of the advance payment

The second instalment of the advance payment will be subject to confirmation of:

- a. approval of the National Waste Management Plan for the Republic of Croatia;
- b. approval of the Regional Waste Management Plan for the County of Šibenik-Knin;
- c. confirmation that the project conforms to the requirements of both the National and Regional Waste Management Plans;
- d. confirmation of the completion of an Environmental Impact Assessment for the Pivorac landfill, carried out in accordance with EU standards together with confirmation that the Pirovac landfill conforms with the requirements of the Decision.

4. Condition on the final instalment

The final instalment will be subject to:

- a) presentation of copies of agreements illustrating the list of municipal and town authorities in the county of Šibenik-Knin which are incorporated within the project for the RWMC in Bikarac;
- b) receipt of documentary evidence demonstrating that the finance for Stage II of the project has been secured, as well as documentation setting out the implementation timetable for the completion of all the measures listed in Stage II of the project. Such documentation could include an EU (or International or National Financing Institution) funding application for Stage II of the Bikarac RWMC, which includes a timetable for the closing down and remediation of the remaining municipal landfills located in the county of Šibenik-Knin and their replacement with the new Regional Waste Management Centre in Bikarac;

- c) receipt of proposals for the eradication of the “wild” rubbish dumps that exist in the county of Šibenik-Knin together with a timescale for their liquidation.

Article 9

The implementation provisions described in the Annexes to this financing memorandum form an integral part of it.

Non-compliance with the conditions and implementation provisions shall be dealt with by the Commission according to the procedure stipulated in Annex III.1. Section VIII.

Article 10

The authentic text of this financing memorandum is the present document as signed hereunder.

Done at Šibenik, 26th October 2006

Done at Brussels, 27th September 2006

For the Recipient
Martina Dalic
National ISPA Co-ordinator

For the Community
Graham Meadows
Director General

List of Annexes

Annex I Description of measure

Annex II Financing plan

Annex III

Annex III.1 ISPA Financial Implementation provisions

Annex III.2 Provisions governing eligibility of expenditure for measures assisted by ISPA

Annex III.3 Model for submission to the Monitoring Committee and request for modification

Annex III.4 Management and control systems for assistance granted from ISPA and the procedure for making financial corrections

Annex III.5 Agreement with respect to irregularities and recovery of sums wrongly received under ISPA

Annex III.6 Information and Publicity requirements

Description of measure
Bikarac Regional Waste Management Centre
located in Šibenik-Knin County
in Croatia

Commission code No: 2005 HR 16 P PE 003

1. MEASURE TITLE

Bikarac Regional Waste Management Centre

2. AUTHORITY MAKING THE APPLICATION (National ISPA Co-ordinator)

2.1. Name: Ministry of Foreign Affairs and European Integration

2.2. Address: Trg N. Š Zrinskog 7-8, 10000 Zagreb, Croatia

3. AUTHORITY RESPONSIBLE FOR IMPLEMENTATION (as defined at Section II (2) of Annex III.2)

3.1. Name: Ministry of Finance, Central Finance and Contracting Unit – ISPA Implementing Agency

3.2. Address: Kantanciceva 5, 10000 Zagreb, Croatia

4. FINAL BENEFICIARY (IN CASE IT IS A DIFFERENT BODY FROM THE AUTHORITY MENTIONED UNDER 3)

4.1. Name: Gradska Cistoca d.o.o., Šibenik

4.2. Address: Stjepana Radica 100, 22000 Šibenik, Croatia

5. LOCATION

5.1. Beneficiary country: Republic of Croatia

5.2. Region: Šibenik-Knin County

6. DESCRIPTION

6.1 Background

The project is located in the county of Šibenik-Knin, which lies close to the Adriatic coastline of Croatia. The county covers an area of 2,939 km² and contains 5 principal towns: Šibenik, Drniš, Knin, Skradin and Vodice, in

addition to 14 municipalities: Bilice, Biskupija, Civljane, Ervenik, Kijevo, Kistanje, Murter, Pirovac, Primošten, Promina, Rogoznica, Ružic, Tisno and Unešic. The town of Šibenik is the capital of the region and has a population of 51,500. The total population of the county is 113,000.

The management of solid waste in the county of Šibenik–Knin is currently environmentally unsustainable. Out of the 19 towns and municipalities in the county 4 do not have organised waste collection services. The management of waste does not comply with either EU directives and regulations, or Croatian national legislation. This applies in particular to the existing practices of waste disposal. Currently the waste disposal needs of the 15 towns and municipalities in the county of Šibenik–Knin are served by 8 active landfill sites. The Bikarac landfill is the largest of these and receives most of its waste from 5 towns and municipalities. Practically all settlements in the county of Šibenik-Knin have waste management problems.

The main problems are:

- The county area is not fully covered by an organised and regular waste collection service;
- There is an absence of equipment and vehicles for the organisation of an environmentally safe and comprehensive waste collecting system;
- No facilities exist for the treatment of waste;
- None of the existing landfills in the county fulfil EU or Croatian legal and environmental requirements;
- A large number of completely unsupervised (“wild”) landfills exist in the county, which require closing and remediation;
- Supervision of the waste flows does not exist;
- The amount of waste recycling in the county is very low.

To address these problems the Regional Council² intends to implement a Regional Waste Management Plan conforming to Croatia’s National Waste Management Plan and EU Directives. This initiative will be the first of its kind in the Republic of Croatia and, in brief, it involves the closure of all existing landfill sites in the county and their replacement through the construction of a single new Regional Waste Management Centre (RWMC) designed according to European Union standards adjacent to the existing municipal landfill site at Bikarac. Bikarac is located 12km to the southeast of Šibenik and 1km off the main road between Šibenik and Split.

In addition to the construction of the new RWMC the Regional Plan proposes the construction of two waste transfer stations in the areas of Pirovac and Oklaj, located respectively in the north-west and central parts of the county.

² The term Region(al) in this text is to be understood as relating to the County of Šibenik

These transfer stations will receive waste material from the surrounding areas which are distant from the site of the RWMC. This waste will then be transferred to the Bikarac RWMC for processing using specially purchased haulage vehicles.

Apart from the construction of a new regional landfill and the two transfer stations it is intended to introduce recycling measures throughout the county in order to minimise waste transfer costs and to preserve natural resources. The recyclable material will be bulked and sold to end user markets within Croatia. The recycling operations will be carried out both at the transfer stations and at the Bikarac RWMC. The ultimate goal of the measures is to introduce the sustainable management of waste, with an increasing focus on the recycling of waste, the closure of all the existing controlled and uncontrolled landfill sites and their replacement with one modern and environmentally friendly landfill for the entire county of Šibenik–Knin. The new landfill is designed to meet the expected needs of the county for the next 25 years.

6.2 Components of the measure

The project has been divided into two stages. Only Stage I of the project is covered by this measure. However, since the activities to be carried out during this first stage will not involve the closure of other existing non-complying landfill sites, the ultimate success of this measure is therefore conditional upon the implementation also of the measures required in Stage II of the project.

Stage I – (Implementation 2006-2007)

Stage I of the project (the tasks for this measure) consists of the following components:

- a) construction of a new municipal landfill (RWMC), adjacent to the existing landfill in Bikarac and the remediation and closure of the existing landfill;
- b) conducting a pilot recycling and waste segregation project in the town of Šibenik;
- c) remediation of the municipal landfill at Pirovac;
- d) Technical Assistance.

Stage II – (2008-2025 - not covered within this measure)

Stage II of the project consists of the following components:

- a) the construction and equipping of two waste transfer stations located at Pirovac and Oklaj;
- b) the supply of specialist vehicles for the long range transport of waste between the transfer stations and the RWMC;

- c) the closure and remediation of the remaining 7 county landfills. So far agreements have been reached with 4 towns and 10 municipalities (out of the total of 6 towns and 13 municipalities for the county) to close 5 out of the 7 remaining municipal landfills and transfer their waste flows to the RWMC in Bikarac following its construction. A further agreement is also in the process of finalisation which will enable the closure of one of the last two remaining landfills;
- d) the expansion of the recycling scheme in Šibenik successively to the remaining towns and municipalities in the county of Šibenik-Knin.

6.3 Stage I components

6.3.1. Construction of a new municipal landfill (RWMC), adjacent to the existing site in Bikarac

General

The municipal landfill in Bikarac has been in operation since 1971. The site has an area of 2.2 ha. and is owned by the municipality of Šibenik. The site is managed by Gdraska Cistoca d.o.o. Šibenik which is a municipal utility company entirely owned by Šibenik Municipal Council. The construction of the RWMC will take place in four phases to enable continued use of the existing landfill during the construction of the new RWMC facilities and to ensure a safe working environment. The ultimate aim is to close the existing site, which will be capped and remediated with all new incoming waste being diverted to the adjoining RWMC. The existing site will have a gas collection system installed which will flare off the methane gas emanating from the site, as well as leachate removal and treatment systems. These measures will also constitute an intrinsic part of the new landfill.

Phase 1 - preparatory works – construction of a fire suppression cell

There are existing deep seated fires in the south-eastern area of the existing landfill site and it is essential that these fires are extinguished before the construction phase of the new sanitary landfill begins. In order to ensure that this is carried out in a safe and practicable manner a temporary bonded area will be constructed using selected construction and demolition waste. This cell will be used to deposit the waste extracted from the area affected by fire and to ensure that all the material is extinguished in it in a safe and controlled manner.

Phase 2 - reshaping of the slopes of the existing landfill

The existing landfill site will be re-contoured by excavating and removing the material in the southern part of the site. This will ensure the separation of the old and new landfill sites and will enable the introduction of leachate and rainwater collection and removal systems. The re-contouring will begin once all the fires have been eliminated

and it will both improve the stability of the existing site and facilitate the installation of an HDPE water membrane for the new site.

Phase 3 - construction of cells 1, 2 and 3

The new landfill is to consist of 3 disposal cells. The construction of cells 1 & 2 will begin with the clearance and levelling of the base areas of the new sanitary landfill. Excavated material will be used to fill and bund the area designated. A perimeter embankment will be constructed around the defined area of cells 1 and 2, allowing an access point for vehicles. Outside of the embankment a surface water trench will also be constructed in order to redirect rainwater away from the working and fill areas. A suitable bottom liner will be placed into cell 1 in order to ensure compliance with EU regulations.

During the construction phase a leachate treatment facility will be installed in the south-east perimeter area of the landfill. This facility will serve both the new and existing landfills and will be operational upon completion of the initial works for cell 1 prior to the commencement of filling. The leachate will be treated to a level enabling it to be disposed of in the Šibenik municipal waste water treatment plant.

No bottom liner is to be placed in cell 2 during stage 1 of the project. Cell 2 will not be used until Cell 1 is full, which is not expected to be before 2012. However, it is considered prudent to prepare the base area for cell 2 at the same time in order to reduce future additional expense. The works for Cell 3 consist at this stage only of clearing, bunding and fencing the relevant area, since it is not expected to come into use before 2020.

In order for the RWMC to function correctly certain equipment is to be supplied as part of the project. As a minimum a waste baling machine and a concrete crushing machine are to be supplied. However, should sufficient funds remain available following the tenders and contracts for the other works in this measure, additional items of equipment may be supplied for the RWMC. The types of equipment that could be additionally supplied are as follows: loader and trailer for handling construction and demolition waste, a forklift vehicle for handling bailed paper and plastic waste; containers of various volume to receive recycling waste; containers for the receipt of oils and hazardous substances; field monitoring equipment for analysing landfill gasses.

Phase 4 - capping and degassing of the old waste site

Upon the completion of cell 1 the old waste site will be closed and remediation measures will begin. The old waste site will be re-contoured to provide a flat and stable surface enabling the installation of a water-proof membrane to support the cover layer. A gas extraction and flare system will be installed and a surface layer of humus will be applied as a final cover.

The amounts of gas predicted to be extracted from the landfill are not expected to be sufficient for the generation of power and therefore flaring is the most likely method for neutralising the methane gas. However, the quantity of gas will be confirmed prior to the final decision being taken to install the flaring equipment. If necessary the technical solution will be altered. The installation of the gas extraction equipment will be followed by the planting of greenery over the area thereby improving the site's visual impact.

6.3.2. PILOT PROJECT FOR THE COLLECTION AND SEGREGATION OF WASTE IN THE TOWN OF ŠIBENIK

A pilot project for the collection and segregation of recyclable waste is to be implemented for the town of Šibenik. In its first year the pilot project will cover around 15,000 residents of the town. In the second year an additional 15,000 inhabitants will be covered by the study. The study will enable the daily waste component quantities (and therefore the potential revenues from the sale of these products - once consideration has been given to reduction factors and the removal of impurities) to be calculated from the total annual quantities. It is hoped to be able to sell these recyclable materials on the market with the revenues generated enabling the waste collection process to be largely self financing. In addition it is hoped that the completion of the pilot study will provide sufficient data to enable the calculation of the cost effectiveness of similar waste collection and segregation schemes to be implemented throughout the other towns and municipalities of the county of Šibenik–Knin. In order to conduct the pilot study suitable vehicles and waste containers will be supplied within the project. Technical assistance will also be provided to help properly conduct and correctly interpret the results of the pilot study and to provide recommendations for the expansion of the recycling measures over the county as a whole.

6.3.3. CLOSURE AND REMEDIATION OF THE EXISTING LANDFILL SITE AT PIROVAC

Waste disposal was officially stopped at the Pirovac landfill in 2004. No equipment or technical facilities exist on the site. The landfill has an area of approximately 1 ha., an average thickness of 2-3 m and an approximate volume of 25,000 m³. As there is no direct risk to ground or surface water contamination from the site its remediation will mainly consist of reshaping the area together with the provision of a water barrier and cover layer, as well as the prevention of unauthorised access to the site. As the quantity of methane gas being emitted from the landfill is very small, no gas extraction and neutralisation measures are considered to be necessary.

6.3.4 TECHNICAL ASSISTANCE

4 types of technical assistance are envisaged for the measure:

- (a) Assistance in setting up the recycling pilot project in Šibenik;

This assistance is necessary to ensure that pilot study is conducted properly and in order to correctly interpret the results obtained and therefore recommend the most appropriate way to extend the recycling scheme within the county.

- (b) Training the staff of the RWMC;

This assistance is to provide training for the staff who will run the new RWMC. The training is to cover: waste disposal and compacting techniques, daily cover measures, leachate and gas management, as well as recycling and monitoring activities. A comprehensive operations manual is also to be prepared for the staff of the RWMC.

- (c) Support to the Project Implementation Unit (PIU);

Assistance is to be provided to ensure the effective implementation of the project. The staff of the PIU will be given assistance in programming, financial and procurement matters, the preparation of designs, notices and tender documents, assistance with the organisation and running of tenders and the provision of training and recommendations regarding the responsibilities, structure and tasks of the PIU.

- (d) Provision of a Supervision Engineer for the RWMC construction works;

An independent Supervision Engineer is to be appointed to oversee the construction of the new RWMC. The construction works will be implemented according to FIDIC Conditions of Contract.

7. OBJECTIVES

7.1 Project's Objective

The objective of stage 1 of the project (the ISPA measure) is to close and remediate the existing Bikarac and Pivorac landfills and replace them with a new environmentally friendly Regional Waste Management Centre which fully conforms to Croatian and EU environmental legislation governing the treatment and disposal of solid waste. Additionally a start will be made to introducing a county-wide waste recycling and segregation system based on the results of a pilot waste recycling and segregation project in the town of Šibenik.

In terms of the entire project (stages 1 and 2) three objectives are envisaged:

- (a) to close and remediate the existing 8 unsustainable solid waste landfills for the county of Šibenik-Knin and replace them with a single new, environmentally friendly, Regional Waste Management Centre

(RWMC), based at the Bikarac landfill, and which is suitable for meeting the waste disposal needs of the county of Šibenik-Knin for the next 25 years;

- (b) to extend waste collection services to cover all the towns and municipalities in the county of Šibenik-Knin and to reduce, by at least 25%, the amount of municipal waste being sent for landfill in the county by the year 2025, using 2005 as the baseline for measurement;
- (c) to progressively introduce recycling and waste segregation measures throughout the county of Šibenik-Knin so that they cover all the towns and municipalities in the county by the year 2025.

Implementation of the project will take place in 2 stages. This is because the RWMC in Bikarac has first to become operational before the remaining landfills in the county of Šibenik-Knin can be closed as their waste flows will then be transferred to the RWMC in Bikarac. Since the Pirovac landfill has already been closed the remediation of this landfill will take place as part of stage 1 of the project.

7.2 Performance indicators (for stage 1 only)

The performance indicators for the measure are the following

Performance indicator	Before the ISPA measure	After implementation of the ISPA measure
County landfill constructed in accordance with Council Directive 1999/31/EC (and amendments) on the landfill of waste	0	1
Environmental monitoring of landfills	None	For 2 out of 9 landfills
Number of county inhabitants covered by waste recycling schemes	None	At least 30,000
Landfills closed and remediated in the county of Šibenik-Knin	0 of 9	2 out of 9

8. WORK SCHEDULE

The indicative work schedule is the following:

Component	Tendering	Award	Completion
Bikarac RWMC construction – Stage 1	July 2006	Sept. 2006	Jan. 2008
Pirovac landfill Remediation	Dec. 2006	Mar 2007	June 2007
Pilot study for the town of Šibenik	*	Jan. 2007	Dec. 2007
Works supervision contract	July 2006	Sept. 2006	Jan. 2008
Supply of equipment for RWMC & Šibenik	July 2006	Sept. 2006	March 2007
Technical assistance measures	June 2006	July 2006	Jan. 2008

*No contract is to be awarded for the pilot project with the beneficiary carrying out this activity himself. The date of award for this item (Pilot study for the town of Šibenik) indicates the START of activities on the pilot project.

9. ECONOMIC AND SOCIAL COST-BENEFIT ANALYSIS

The measure carries a number of important economic, social and environmental benefits. The main environmental and social benefits include reducing the health risk for the population, protecting ground water resources, reducing the amounts of generated waste, increasing the amounts of recycled waste, a reduction in the emissions of greenhouse gasses, a reduction in the number of unsightly waste tips and illegal dumping, and a more pleasing and healthy environment. Most of these benefits cannot be presented in the form of a financial value. However, the measure will ensure a direct visible effect in the form of the liquidation of the existing ugly landfills in the county and their replacement by a single one that does not visually pollute the natural landscape and environment.

The Economic Internal Rate of Return (EIRR) is 6%, the Net Present Value (NPV) is +146,000 EUR and the benefit/cost ratio is 1.01.

10. MAIN ELEMENTS OF THE FINANCIAL ANALYSIS

A financial analysis of the project has been carried out to ensure its viability and affordability. The following assumptions and estimates underlie the financial analysis:

- the proposed investment programme of €8.823 million (for stage I - excluding contingencies) will be financed by a 68% ISPA grant;
- A new tariff for the collection of waste was introduced at the beginning of 2006 which resulted in an average increase (a uniform charge has now been applied throughout the county) in charges of around 71% (€39.61/tonne). The increase accounts for around 1.4% of the average disposable household income of €471.17/month (at 2004 figures) and covers the operation and maintenance

costs of the Regional Waste Management Centre in Bikarac. This increase equates to an average additional charge of €32.48, per household, per year, resulting in a total charge for waste removal services of €78.33 per household, per year;

- the average daily amount of waste production per household in the county of Šibenik-Knin in 2005 was 0.75 kg. The amount of waste generated in the county is expected to increase by an average of 2% per year and the increased costs of waste disposal have been included in the calculation of the recently introduced tariff.

Based on the above assumptions the financial model for the entire measure provides the following results:

	FNPV	FIRR
Before ISPA	€8.769 mln.	-1.72%
After ISPA (stage I only)	€4.526 mln.	2.02%

The evaluation of the **financial gap** analysis indicates that an ISPA intervention rate of 68 % is appropriate.

11. ENVIRONMENTAL IMPACT ANALYSIS

The Bikarac landfill

An application to carry out an Environmental Impact Assessment (EIA) was submitted on 7th July 2005 by Gradska Cistoca d.o.o. Šibenik. Subsequently an EIA, which included public consultation, was carried out by the Department of Energy, Power Engineering and Environment of the Faculty of Mechanical Engineering and Naval Architecture of the University of Zagreb.

On 27th September 2005 the Ministry of Environmental Protection, Physical Planning and Construction issued a Ruling that the project is environmentally acceptable subject to the fulfilment of specific conditions which are listed in the ruling, the principle ones regarding the monitoring of the remediated landfill. The Non-Technical Summary of the EIA concludes with the following statement: “After the analysis of the potential environmental impacts it can be concluded that the realisation of the project will not cause any major environmental impact. None of the twelve kinds of impact analysed was assessed as unacceptable.”

The Pirovac landfill

An Environmental Impact Assessment has not yet been carried out for the remediation of the Pirovac landfill. Preliminary work is being carried out at the moment to enable an application for an Environmental Impact Assessment to be made. A full EIA, including public consultation, will be completed prior to work commencing on the Pirovac landfill.

12. COST AND ASSISTANCE (IN €)

A. Indicative Cost Breakdown between types of expenditure (for Stage I only)

Item	Total costs (in €)	Non-eligible costs (in €)	Eligible costs (in €)
Land purchase	82,000	82,000	0
Site preparation	750,000	750,000	0
Main works			
- Design	570,000	0	570,000
- Civil works	6,428,601	0	6,428,601
Plant and machinery	220,000	0	220,000
	605,000		605,000
Technical assistance	100,000	0	100,000
Supervision during implementation	500,000	0	500,000
Contingencies	0	0	0
Tax/public levies VAT	2,106,640	2,106,640	0
publicity/public relations, permits	400,000	0	400,000
TOTAL*	11,762,241	2,938,640	8,823,601

* a 10% contingency is included in the amounts listed

B. Indicative Eligible Cost Breakdown by component

Description	Main works	Plant and machinery	TA	Total cost
Civil works - Bikarac landfill	6,786,601			6,786,601
Civil works – Pirovac landfill	212,000			212,000
Plant and machinery		825,000		825,000
Technical assistance			100,000	100,000
Supervision during implementation			500,000	500,000
Permits & public relations	400,000			400,000
Total*	7,398,601	825,000	600,000	8,823,601

* a 10% contingency is included in the amounts listed

Total cost	Private sector contribution	Non eligible expenditure	Total eligible cost	ISPA grant	Grant Rate %
11,762,241	0	2,938,640	8,823,601	6,000,049	68

Rate of assistance 68%

13. INVOLVEMENT OF IFIs

There are no IFIs involved in this project.

14. SPECIFIC CONDITIONS RELATED TO THE MEASURE

See Article 8 of the Financing Memorandum

15. PROCUREMENT PLAN

The work will be implemented according to the indicative procurement plan appended as Annex I.a.

FIDIC Conditions of Contract will be used for the works contract.

ooOOoo

Indicative Procurement Plan

Tender N°	Description of works and services to be tendered	Type of contract (works, supplies or services)	Provisional month of launch of tender (month/ year)
1	Construction works – Bikarac (Stage I)	Works	July 2006
2	Construction works – Pirovac	Works	Dec. 2006
3	Technical assistance	Service	Jun. 2006
4	Public relations	Service	Sept. 2006
5	Supply of equipment for the RWMC & Šibenik Pilot Study	Supply	July 2006
6	Works supervision	Service	Jul. 2006

Note: a 10% contingency is included in the amounts listed

The specific terms for the award of contracts will be made available in the Official Journal of the European Communities and/or the Internet.

FINANCIAL PLAN (based on commitments from EU budget)

Title of measure: **Bikarac Regional Waste Management Centre**ISPA No: **2005/HR/16/P/PE/003***Euro*

Year	Total Cost		Eligible Cost								Loan from IFI*	
			Total		ISPA		National authorities					
							Central Government	Regional Authority	Local Authority	Other*		
	1	2	3	4 (%)	5	6 (%)	7	8	9	10	11	12 (%)
	=2+3		=5+7+8+9+10	=3/1		=5/3						=11/1
2006	11.762.241	2.938.640	8.823.601	75,0	6.000.049	68,00	1.252.000	-	1.571.552		-	
<i>non annualised</i>												
Total	11.762.241	2.938.640	8.823.601	75	6.000.049	68,00	1.252.000	-	1.571.552		-	0

* to be specified

ANNEX III.1

ISPA Financial Implementation Provisions

Section I

Forms and rate of assistance

- (1) Community assistance under ISPA may take the form of non-repayable direct assistance, repayable assistance or any other form of assistance.

Assistance repaid to the managing authority or to another public authority shall be reapplied for the same purpose.

- (2) The rate of Community assistance granted under ISPA may be up to 75% of public or equivalent expenditure, including expenditure by bodies whose activities are undertaken within an administrative or legal framework by virtue of which they are regarded as equivalent to public bodies. The Commission may propose to increase this rate to up to 85%, in particular where it considers that a rate higher than 75% is required for realising measures essential for achieving the general objectives of ISPA.

The rate of assistance and the maximum amount of the ISPA grant shall be specified in the financial memorandum relating to a measure.

Save in the case of repayable assistance or when there is a substantial Community interest, the rate of assistance shall be reduced to take into account:

- (a) The availability of co-financing;
 - (b) The measure's capacity to generate revenues; and
 - (c) An appropriate application of the polluter-pays principle.
- (3) Measures which generate revenues in accordance with paragraph 2(b) shall be those concerning:
 - (a) Infrastructure the use of which involves fees borne by users;
 - (b) Productive investments in the environment sector.

Guidelines for application of the polluter pays principle have been elaborated by the Commission.

- (4) Preliminary studies and technical support measures may be financed exceptionally at 100% of the total cost.
- (5) Measures covered by a financing memorandum are to be implemented by the beneficiary country in close collaboration with the Commission, which will retain responsibility for the utilisation of appropriations.

Section II Commitments

- (1) The Commission implements expenditure under ISPA in accordance with the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities on the basis of the financing memorandum to be drawn up between the Commission and the beneficiary country.

However, annual budgetary commitments in respect of assistance granted to measures shall be carried out in one of the following two ways:

- (a) Commitments in respect of the measures assisted by ISPA to be carried out over a period of two or more years shall, as a general rule and subject to point (b), be effected in annual instalments.

The commitment in respect of the first annual instalment will be made by the Commission when it signs the financing memorandum relating to the measure.

This commitment will correspond to the amount of grant mentioned in the first year indicated in the financing plan. During the period leading to full decentralisation, it should be sufficient to cover the works to be contracted in the first years.

Commitments in respect of subsequent annual instalments shall be based on the initial or revised financing plan for the measure. They will, in principle, be granted at the start of each financial year and at the latest by 1 April of the year in question, provided that the forecast expenditure for the coming year justifies it and that the progress of the works demonstrates that the project is proceeding satisfactorily towards completion and subject to budgetary availability.

- (b) For measures with a duration of less than two years or for which the Community assistance does not exceed Euro 20 million a first commitment of up to 80% of the total assistance granted may take place when the Commission signs the financing memorandum relating to the measure.

The remainder will be committed provided that the progress of the works demonstrates that the project is proceeding satisfactorily towards completion and subject to budgetary availability.

- (2) Except in duly justified cases, the assistance committed to a measure on which substantial work has not begun within two years from the date of the signature by the Commission of the financial memorandum relating to the measure will be cancelled.

In any case the Commission shall inform in good time the beneficiary country and the designated authority whenever there is a risk of cancellation.

Section III Payments

- (1) Payments may take the form of either advance payments, intermediate payments or payments of the final balance.

Intermediate payments and payments of the balance shall relate to expenditure actually certified and paid, which must be supported by receipted invoices or accounting documents of equivalent probative value.

- (2) Advance payments

As a general rule an advance payment of up to 20% of total assistance from ISPA as initially decided shall be paid to the designated authority as defined in (9).

The advance payment is as a general rule transferred in the following ways:

- A first instalment of up to half of the advance is paid when the beneficiary country signs the financing memorandum;
- The remainder is paid out following the signing of the first contract, normally the first works contract.

Deviations from the general rule have to be approved by a Commission decision in the financing memorandum relating to the measure.

All or part of an advance payment shall be repaid by the designated authority referred to in paragraph (2) if no payment application is sent to the Commission within 12 months from the date on which the advance payment is paid. The amount of the advance to be repaid will be determined by the Commission on the basis of eligible expenditure effectively paid. Repayment of the advance does not lead to the cancellation of the Community assistance.

- (3) Intermediate payments

Intermediate payments are made by the Commission to the designated authority on request and provided that the measure is progressing satisfactorily towards completion and shall be made to refund the expenditure certified and actually paid, subject to the following conditions:

- The beneficiary country has submitted a report describing the progress of the measure in terms of its physical and financial indicators and its conformity with the financing memorandum, including where appropriate any specific conditions attached to the assistance,
- The observations and recommendations of the national and/or Community inspection authorities have been acted upon,
- Any technical, financial and legal problems that have arisen and the measures taken to correct them have been indicated,

- Any departures from the original financing plan have been analysed,
- The steps taken to publicise the measure have been described.

The beneficiary country shall be informed by the Commission if one of the above mentioned conditions is not fulfilled;

The standard model provided by the Commission for payment claims and for financial and physical progress reports should be used.

- (4) Beneficiary countries shall ensure that applications for payment are submitted to the Commission as a general rule three times a year, by 1 March, 1 July and 1 November at the latest.
- (5) The total amount of the payments made under (2) and (3) may not exceed 80% of the total assistance granted. The Commission may increase this percentage to 90% in justified cases.
- (6) Payment of the balance of Community assistance

The balance of Community assistance calculated on the basis of expenditure certified and actually paid will be paid provided that:

- The measure has been carried out according to its objectives,
- The measure has met its specific conditions as mentioned in the financing memorandum,
- The final report referred to in section V is submitted to the Commission,
- The designated authority or body referred to in paragraph 2 submits an application for payment to the Commission within six months of the deadline for completion of the work and for expenditure laid down in the financing memorandum,
- The beneficiary country certifies to the Commission that the information given in the application for payment and in the report is correct,
- The beneficiary country has sent to the Commission the declaration referred to in Annex III.4.C,
- All the information and publicity measures drawn up by the Commission under Annex III.6 have been implemented
- When the management of aid under a measure is conferred on implementing agencies in applicant countries on a decentralised basis, the beneficiary country provides the Commission with all the information necessary to verify that Community rules concerning public procurement have been complied with, in particular as regards the publication of tender notices and the submission of tender evaluation and contract award reports

and that all conditions specified in the financing memorandum have been complied with.

- (7) If the final report referred to above is not sent to the Commission within 6 months of the final date for completion of the works and payments as specified in the financing memorandum, that part of the assistance representing the remaining balance for the measure should be cancelled.
- (8) Requests for interim and final payment presented by a beneficiary country are accompanied by a declaration of the National Authorising Officer that declared payments only relate to expenditure supported by receipted invoices or accounting documents of probative value and which comply with the provisions governing eligibility of expenditure for projects assisted by ISPA as specified in Annex III. 2.
- (9) All payments of aid granted by the Commission under this financing memorandum shall be made to a central entity, the National Fund, designated by the beneficiary country to receive such payments. As a general rule, payments shall be made by the Commission to a single bank account designated by the beneficiary country no later than two months after receipt of a valid and complete application for payment. The National Fund shall transfer as quickly as possible and in full the ISPA contribution to the body responsible for the implementation.
- (10) The National Fund, as headed by the National Authorising Officer, is to have overall responsibility for the management of the funds within the beneficiary country concerned. This officer shall also be responsible for refunding any overpaid or unduly amounts to the Commission.

The responsibilities of the National Authorising Officer are laid down in the Memorandum of Understanding concluded between the Commission and the beneficiary countries.

Section IV Use of the Euro

- (1) The amounts in the applications for assistance, together with the relevant financing plan, shall be expressed in Euro.
- (2) The amounts of assistance and the financing plans approved by the Commission shall be expressed in Euro.
- (3) Declarations of expenditure in support of the corresponding payment applications shall be expressed in Euro.

The conversion rate to be used shall be the Commission's financial accounting rate applicable for the month in which the declaration of expenditures are registered in the accounting documents of the responsible authorities in charge of the financial management of the project. The monthly conversion rate is fixed according to the provision mentioned in Article 7 (2) of the Commission Regulation (EC, Euratom) n° 2342/2002 of 23 December 2002 laying down

rules for the implementation of General Regulation (EC, Euratom) n° 1605/2002 on the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities. The conversion rate is the rate on the penultimate working day of the month preceding that for which rates are established. The Commission will inform the responsible authorities of this rate³.

- (4) Payments of financial assistance by the Commission shall be made in Euro to the authority designated by the beneficiary country to receive such payments.

Section V The Final Report

The authority or body responsible for the measure is to submit a final report to the Commission within six months of completion of the measure. The final report will contain the following:

- (a) a description of the work undertaken, accompanied by physical indicators, quantification of expenditure by category of work and the measures taken with regard to the specific clauses contained in the decision to grant assistance;
- (b) certification of the conformity of the work with the decision granting assistance;
- (c) a first assessment of the extent to which the expected results have been achieved, including notably:
- the effective date of implementation of the measure;
 - an indication of the way in which the measure will be managed once completed;
 - confirmation, if appropriate, of financial forecasts, especially as regards operating costs and expected revenues;
 - confirmation of the socio-economic forecast, especially the expected costs and benefits;
 - an indication of the actions taken to ensure protection of the environment and their cost including compliance with the polluter-pays principle.
 - the date at which the assisted measure became operational,
- (d) information relating to publicity actions.

Section VI Amendments to financing memorandum

- (1) If the public or equivalent expenditure actually incurred differs from the expenditure initially planned, the Community assistance granted will be varied

³ <http://europa.eu.int/comm/dg19/inforeuro/fr/index.htm>

to take account of this but may not exceed the maximum amount stated in the financing memorandum.

A change in the rate of community assistance from the initially granted rate or of the maximum of the grant will require a modification of the financing memorandum in accordance with the procedure described in paragraph (3).

- (2) If, when the financing plan for a project is amended, the Community commitments and/or payments already made exceed the amounts entered in the amended financing plan, the Commission shall, when authorising the first financial operation (commitment or payment) after that amendment, make an adjustment to take account of the amount over-committed or over-paid.
- (3) Any amendments to the financing memorandum shall be made in accordance with the following procedures:
 - (a) Amendments which entail a substantial change in the objectives or characteristics of the project, or a substantial change in the financing plan or schedule of expenditure, shall be made by means of a financing memorandum taken in response to a request by the beneficiary country or at the initiative of the Commission after consultation with the beneficiary country. The definition of a “substantial” change is given within the provisions governing eligibility of expenditure.
 - (b) In the case of other amendments, the beneficiary country shall send to the Commission a proposal for amendment. The Commission shall make its comments or signify its agreement within twenty working days of receipt of the proposal. The amendments shall be adopted when the Commission has given its agreement. The ISPA management Committee is informed of such amendments.
 - (c) Any change in annual expenditure of less than 25% of the total expenditure planned for the project shall not be regarded as a substantial change of the financing plan and of the schedule of expenditure.

Section VII

Financial Management and Control

- (1) The Beneficiary countries shall:
 - (a) establish management and control systems which ensure:
 - The proper implementation of the assistance granted under this Memorandum in accordance with the principles of sound financial management,
 - The separation of the functions of management and control,
 - That expenditure declarations presented to the Commission are accurate and emanate from accounting systems based on supporting documents which are open to verification;

- (b) verify on a regular basis that the measures financed by the Community have been properly carried out;
 - (c) prevent irregularities and take action against them;
 - (d) recover any amounts lost as a result of irregularity or negligence.
- (2) Appropriate internal and external controls are to be carried out in accordance with internationally accepted audit standards by the competent national bodies, which must be independent in order to perform this function. Each year an audit plan and a summary of the findings of the audits carried out are to be sent to the Commission. Audit reports will be at the disposal of the Commission.
- (3) Without prejudice to checks carried out by Beneficiary countries, the Commission services and the Court of Auditors may, through their own staff or duly authorized representatives, carry out on-the-spot technical or financial audits, including sample checks and final audits.
- (4) The Beneficiary country is to ensure that when Commission staff or its duly authorised representatives and or the Court of Auditors perform checks, these persons have the right to inspect on-the-spot all relevant documentation and accounts pertaining to items financed under the Financing Memorandum. The Beneficiary countries are to assist the Commission services and the Court of Auditors to carry out audits relating to the utilisation of funds granted under ISPA. The provisions of Annex III.5 shall be applicable to on the spot checks by the Commission.
- (5) The detailed provisions on financial management and control are set out in Annex III.4.

Section VIII Monitoring

The beneficiary countries and the Commission shall ensure that the implementation of the measure is monitored and evaluated in accordance with the following provisions:

- (1) Monitoring committees are to be set up by arrangement between the beneficiary country concerned and the Commission. The authorities or bodies designated by the beneficiary country, the Commission and where appropriate, the EIB and/or other co-financing institution will be represented on the committees. Where regional and local authorities and private enterprises are competent for the execution of a project and where they are directly concerned by a project they will also be represented on such committees.
- (2) Monitoring is to be carried out by means of jointly agreed reporting procedures, sample checks and, if appropriate by the establishment of ad hoc committees. It is to be carried out by reference to physical and financial indicators. The indicators will relate to the specific character of the project and its objectives. They will be arranged in such a way as to show the stage reached in the measure in relation to the plan and objectives originally laid down and the progress achieved on the management side and any related problems.

- (3)
 - (a) For each measure, the National ISPA Coordinator is to submit progress reports to the Commission within three months of the end of each full year of implementation.
 - (b) For the meetings of the monitoring committees the National ISPA Coordinator is to submit progress reports according to the standard model provided by the Commission. The report has to be in the hands of the Commission 15 working days ahead of the scheduled meeting.
- (4) On the basis of the results of monitoring and taking account of the comments of the monitoring committee, the Commission is to adjust the amounts and conditions for granting assistance as initially approved, as well as the financing plan envisaged, if necessary on a proposal by the beneficiary countries.

The Commission will define the appropriate arrangements for these adjustments differentiating them according to their nature and importance.

Section IX

Transparency in the award of contracts, eligibility, procurement rules, rules of origin

Article 1

The procedure to be followed for the award of works, supply and service contracts will respect the key principles enshrined in Part Two, Title IV of the Financial Regulation⁴ (external actions) applicable to the general budget of the European Community.

Article 2

Eligibility

- (1) Participation in the award of procurement or grant contracts financed under ISPA shall be open to all nationals of and legal persons who are established in a Member State of the European Community, all legal persons who are established in a Member State of the European Economic Area, all nationals of and legal persons who are established in any country that is a beneficiary of the Council Regulation establishing an Instrument for Structural Policies for pre-accession (ISPA Regulation), and all nationals of and legal persons who are established in Albania, Bosnia and Herzegovina, Turkey, Serbia, including Kosovo under UNSCR N° 1244, Montenegro and the Former Yugoslav Republic of Macedonia.
- (2) Participation in the award of procurement or grant contracts financed under ISPA shall in addition be open to all legal persons who are established in any country other than those referred in the paragraph above, where reciprocal access to their

⁴ Council Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002

external assistance has been established in conformity to Article 6 of Council Regulation (EC) No 2112/2005 of 21 November 2005 on access to Community external assistance.

- (3) The specifications shall therefore require tenderers to state their nationality or place of establishment and to present the supporting evidence normally acceptable under their own law.
- (4) Participation in the award of procurement or grant contracts financed under a Community instrument shall be open to international organisations.
- (5) In duly justified cases, such as co-financing with International Financing Institutions and after early examination by the ISPA Management Committee, the European Commission may in addition allow third country nationals and legal persons established in third countries to tender for contracts.

Article 3

Transparency in the award of contracts

- (1) The beneficiary countries shall take the necessary measures to guarantee as wide a participation as possible. To this end, they shall as a minimum adhere to the publication requirements laid down in the applicable procurement rules referred to in Article 4.
- (2) They will also eliminate any discriminatory practice or technical specifications liable to hamper wide participation on equal terms by all natural or legal persons eligible to participate in the award of procurement or grant contracts.

Article 4

Procurement rules

- (1) Detailed procedures for tendering and contracts to be followed as a general rule are laid down in the Practical Guide to contract procedures for EC external actions⁵ issued by the European Commission.
- (2) However, the procurement rules appropriate to the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) may be used for contracts that are implemented under ISPA measures co-financed by the EBRD, as authorised in their respective ISPA Financing Memoranda.

⁵ http://ec.europa.eu/comm/europeaid/tender/gestion/index_en.htm

Article 5

Experts

All experts engaged by tenderers as defined in Articles 2 and 8 may be of any nationality. This article is without prejudice to the qualitative and financial requirements set out in the Community's procurement rules.

Article 6

Rules of origin

All supplies and materials purchased under a contract financed under an ISPA Financing Memorandum must originate from the Community or from an eligible country as defined in Articles 2, 7 and 8. The term 'origin' for the purpose of this article is defined in the relevant Community legislation on rules of origin for customs purposes.

Article 7

Derogations from the rules of eligibility and origin

- (1) In duly substantiated exceptional cases, the European Commission may extend eligibility to legal persons from a country not eligible under Article 2.
- (2) In duly substantiated exceptional cases, the European Commission may allow the purchase of supplies and materials originating from a country not eligible under Article 2.
- (3) Derogations as provided for in paragraphs (1) and (2) may be justified on the basis of unavailability of products and services in the markets of the countries concerned, for reasons of extreme urgency, or if the eligibility rules would make the realisation of a project, a programme or an action impossible or exceedingly difficult.

Article 8

Operations involving international organisations or co-financing

- (1) Whenever ISPA funding covers an operation implemented through an international organisation, participation in the appropriate contractual procedures shall be open to all legal persons who are eligible pursuant to Article 2 as well as to all legal persons who are eligible pursuant to the rules of that organisation, care being taken to ensure that equal treatment is afforded to all donors. The same rules shall apply in respect of supplies, materials and experts.
- (2) Whenever ISPA covers an operation co-financed with a third country, subject to reciprocity as defined in Article 2(2), or with a regional organisation, or with a

Member State, participation in the appropriate contractual procedures shall be open to all legal persons who are eligible pursuant to Article 2 as well as to all legal persons who are eligible under the rules of such third country, regional organisation or Member State. The same rules shall apply in respect of supplies, materials and experts.

- (3) In the case of contracts for which joint co-financing by the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) is foreseen in the ISPA Financing Memorandum, the ISPA Financing Memorandum may authorise the use of the EBRD Procurement Rules and Procedures.

Section X **Transparency in Accounting and project reports**

The beneficiary country shall ensure that, for the measure to which the financing memorandum relates, all public or private bodies involved in the management and implementation of the operations maintain either a separate accounting system or an adequate accounting codification of all transactions concerned which will facilitate the verification of expenditure by the Community and by national control authorities. They must also ensure that all expenditure is correctly attributed to the project concerned.

The responsible authorities are to keep available all the supporting documents regarding expenditure on any project for a period of five years following the last payment in respect of a project.

Section XI **Ex-post Evaluation**

Ex-post evaluation is to cover the utilisation of resources and the effectiveness and efficiency of assistance and its impact. It is to cover the factors contributing to the success or failure of implementation of measures and the achievements and results

After the completion of measures, the Commission and the beneficiary countries will therefore evaluate the manner, including the efficient and effective use of resources, in which they have been carried out. The evaluation will also cover the actual impact of their implementation in order to assess whether the original objectives have been achieved. This evaluation will, inter alia, address the contribution made by measures to the implementation of Community policies on the environment or its contribution to extended Trans-European networks and common transport policies. They will also assess the environmental impact of the measures.

Annex III.2

Provisions governing eligibility of expenditure for measures assisted by ISPA

Section I Domain of expenditure

The ISPA provides assistance for the following measures:

- (1) Environmental projects enabling the beneficiary countries to comply with the requirements of Community environmental law and with the objectives of the Accession Partnerships;
- (2) Transport infrastructure projects which promote sustainable mobility and in particular those that constitute projects of common interest based on the criteria of Decision N° 1692/96/EC⁶ and those which enable the beneficiary countries to comply with the objectives of the Accession Partnerships; this includes interconnection and interoperability of national networks as well as with the Trans-European Networks together with access to such networks;
- (3) Preliminary studies, appraisals, and technical support measures including information and publicity actions related to eligible projects. This includes technical and administrative assistance to the mutual benefit of the Commission and the beneficiary countries which do not fall within the standing remit of the national public administration, covering the identification, preparation, management, monitoring, audit and supervision of projects.

The rules specified in sections II to XII below relate to projects listed under items 1 and 2 above they are, however, applied by analogy to decisions for projects listed under item 3.

Section II Basic definitions and concepts.

(1) Concept of project, stage of a project and group of projects

For the purpose of this document, the following definitions shall apply:

- a) a “project” shall be an economically indivisible series of works fulfilling a precise technical function and with clearly identified aims.
- b) a “technically and financially independent stage” shall be a stage which can be identified as operational in its own right.

A stage may also cover preliminary, feasibility and technical studies needed for carrying out a project.

⁶ Decision N° 1692/96/EC of the European Parliament and the Council of 23 July 1996 on Community guidelines for the development of the Trans-European Transport network.

- c) projects meeting the following three conditions may be grouped:
- they must be located in the same water course or catchment area or situated along the same transport corridor;
 - they must be carried out under an overall plan for the water course or catchment area or corridor with clearly identified goals;
 - they must be supervised by a body responsible for co-ordinating and monitoring the group of projects in cases where the projects are carried out by different competent authorities.

(2) The “body responsible for implementation”

- (a) For projects assisted by ISPA the “body responsible for implementation” is the body responsible for the tenders and contracting. This body is indicated in Annex I, point 3, of the financing memorandum.

As a consequence, any change of the “body responsible for implementation” of a project has to be approved by the Commission in a financing memorandum.

This body is normally referred to as the final beneficiary of the financial assistance from ISPA. Only this body executes eligible expenditure.

- (b) However this body may delegate the implementation to another body who can also execute eligible expenditure. In such cases the Commission must be informed of the type of delegation proposed and must receive a copy of the relevant documents.

(3) The concept of “public administration”

Public administration is meant to embrace the following three levels of general government:

- Central government bodies, (national level);
- Regional government bodies;
- Local government bodies.

In addition this concept may include bodies whose activities are undertaken within an administrative and legal framework by virtue of which they are regarded as equivalent to public bodies.

(4) Implementation and period of implementation of a project.

- (a) The implementation of a project is considered to cover all stages from preliminary planning (including the study of alternatives) to the completion of the approved project and publicity measures for an assisted project.

- (b) The financing memorandum can apply to one or several of the above stages.
- (c) The implementation period of a project concerns, as a general rule, the period necessary for the completion of the above stages until the point in time at which a project becomes fully operational and at which the physical object described in the financing memorandum has been completed.

(5) Transparency and documentary evidence.

Any expenditure declared to the Commission should be based on legally binding agreements and/or documents. Appropriate documentary evidence is imperative.

In order to maximize transparency and to permit the audit of expenditure by the Commission and/or by the competent national financial control authority, each beneficiary country must ensure that any body involved into the management and the implementation of projects has set up a separate accounting record covering the project described in the financing memorandum.

(6) Expenditure

Expenditure must relate to payments certified and actually made by the body responsible for implementation, supported by receipted invoices or accounting documents of equivalent probative value.

“Accounting document of equivalent probative value” means any document submitted by the authority defined in point 2 of this section to prove that the book entry gives a true and fair view of the actually implied transactions in accordance with standard accountancy practices. Prior agreement of the Commission is necessary when accounting document of equivalent probative value are used.

**Section III
Main categories of eligible expenditure**

As a general rule expenditure relating to

- feasibility studies,
- planning and design including environmental impact assessment,
- site preparation,
- building and construction,
- plant and machinery permanently installed in the project,
- testing and training,
- project management,

- compensatory or mitigation measures of the environmental impact,
- other types of expenditure specified in a financing memorandum,
- measures undertaken pursuant to the provisions of Annex III 6 on information and publicity

are eligible subject to the qualifications specified hereafter.

Section IV

Feasibility studies, project planning and design

(1) Expenditure related to feasibility studies, planning and design of projects

- (a) Expenditure related to feasibility studies, planning including environmental impact assessment studies, project-related expertise and design of projects are, as a general rule, eligible, provided that such expenditure is directly linked to one or several projects and specifically approved by a financing memorandum.
- (b) In those cases where several projects are covered by a contract or where the body responsible for implementation is executing the above functions on its own account, costs have to be imputed by means of a transparent and separate project accounting system based on accounting documents or documents of equivalent probative value (e.g. by means of a time allocation system).

(2) Involvement of public administration

In those cases where employees from the public administration, are involved in the activities mentioned under point 1 (a) of this section, expenditure can only be accepted by the Commission as eligible in duly justified cases according to all of the following criteria:

- the employee must have temporarily left his statutory employment in the public administration;
- expenditure must be based on a contract related to one or several specified project; in the case where a contract relates to several projects, costs have to be allocated in a transparent manner (e.g. by means of time sheets);
- expenditure must be directly linked to one or more individual projects concerned;
- the contract must be limited in time and must not exceed the time limit set for the completion of the project;
- the tasks to be executed under that contract must not cover general administrative functions, as specified herein under section VIII, point 1;

- this provision must not be used to circumvent community public procurement procedures.

Section V

Site preparation and construction

- (1) In those cases where the body responsible for implementation is executing site preparation or construction works, or parts thereof, on its own account, costs have to be imputed by means of a transparent and separate project accounting system based on accounting documents or documents of equivalent probative value.

In cases where public administration employees are involved the provisions specified in section IV, point 2, apply.

- (2) Eligible costs shall include only costs actually borne after the dates specified in section X, point 1, and related directly to the project. Eligible cost may include all or any of the following categories:
 - labour costs (gross wages and salaries);
 - charges for using durable equipment during construction;
 - cost of products used for the implementation of the project;
 - overheads and other cost items, if specifically justified; they are to be allocated in an equitable manner, in accordance with generally recognised accounting standards.
 - imputed overheads are not eligible in the case where the body mentioned under (a) above is a public administration.
- (3) As a general rule, cost should be valued at market prices.

Section VI

Purchase, lease of equipment and intangible assets.

- (1) **Durable equipment that is part of capital expenditure of the project**
 - (a) Expenditure on purchase or production of plant and equipment that is to be permanently installed and fixed in the project is eligible, provided that it is placed under inventory of durable equipment of the body specified under Section II (2) and that it is treated as capital expenditure in accordance with standard accounting conventions.
 - (b) Without prejudice to Section IX (3), the lease of such equipment is considered as part of the operation cost and is not eligible.

(2) The purchase of intangible assets

The purchase and use of intangible assets, as for example patents, are eligible if they are necessary for the implementation of the project.

(3) Durable equipment used for the implementation of a project

(a) In the cases where the body responsible for implementation is executing site preparation or construction works, or parts thereof on its own account, expenditure on the purchase or production of durable equipment that is employed during the implementation phase of a project is not eligible. This concerns heavy construction machines as well as office and other types of equipment.

(b) Durable equipment that is expressly purchased or produced for implementing a project can be considered eligible if it is without economic value or scrapped after use and if so specified in the financing memorandum.

(4) Durable equipment used by public administrations

(a) Expenditure on the purchase and leasing of durable equipment used by public administration is not eligible.

(b) Without prejudice to Section VIII (2) and (3), expenditure on equipment and leasing charges for equipment used by a public administration in the pursuit of its monitoring and supervision task can be eligible with the agreement of the Commission.

Section VII

Land purchase and Value Added Tax

Land purchase and value Added tax (VAT) are not eligible.

Section VIII

Administrative expenditure

(1) General principle

As a general rule, expenditure incurred by public administrations, including salaries of national, regional and local statutory employees are not eligible for assistance (including technical assistance) except for dully documented expenditure arising from the obligation to carry out financial checks, financial and physical monitoring, evaluation and prevention of irregularities and expenditure entered into under the obligation to recover amounts lost.

With the exception of the National Fund, costs including salaries linked to the temporary employment, at the initiative of the Commission, of staff whether temporary civil servants or staff from the private sector for work involving management, follow up, evaluation and control are eligible under the technical support measure as defined in Section I (3).

Equipment for monitoring purposes may be eligible if specifically allowed by a technical assistance measure mentioned within the financing memorandum.

(2) Organisation of Monitoring Committees

- (a) Without prejudice to point 1 above expenditure incurred for the organization of statutory monitoring is eligible on presentation of documentary evidence.
- (b) Allowable costs may, as general rule, include one or more of the following categories:
 - interpreter services,
 - lease of meeting room and ancillary arrangements,
 - lease of audio-visual and other necessary electronic equipment,
 - provision of documentation and related facilities,
 - fees for participation of experts,
 - travel expenditure.
- (c) Salaries and allowances of public administration employees incurred in this context are not eligible.

(3) Meetings upon request of the Commission.

The rules specified in point 2 above may be applied by analogy for the organisation of ad hoc meetings upon the request of the Commission.

**Section IX
Other types of expenditure.**

(1) Project management and project supervision

Expenditure related to project management and project supervision is, as a general rule, eligible. The provisions specified in Section IV (1) and (2) apply.

(2) Financial charges

Any type of financial charge linked to the realization of a project is not eligible; this concerns in particular interest on interim financing, bank fees, provision fees, etc.

Bank guarantees related to bank loans used for the financing of project can be eligible with the agreement of the Commission.

(3) Financing techniques not implying an immediate transfer of asset ownership

Without prejudice to point 2, financing techniques, which do not necessarily imply an immediate transfer of asset ownership, can be considered eligible, if justified and approved in the financing memorandum.

The beneficiary country has to demonstrate through a risk analysis that the technique used is economically more advantageous than outright acquisition of an asset.

(4) Operating expenditure, running costs of assisted projects

- (a) Any type of operating cost incurred after the completion of a project is not eligible.
- (b) Notwithstanding point (a) above training of operating personnel and testing of a project and of its equipment may be taken into consideration as eligible expenditure for a necessary period defined in a financing memorandum.
- (c) The principles defined in points (a) and (b) above hold also for a completed individual part of a project or a grouped project, albeit the total project has not yet been completed.

(5) Publicity and information measures

Expenditure for measures undertaken pursuant to the provisions of Annex III.6 on information and publicity is eligible.

**Section X
Period of Eligibility**

(1) Initial time limit on eligibility

The initial time limit on eligibility is assessed differently according the two following situations:

- (a) when project selection, tendering and contracting by applicant countries is subject to ex-ante approval by the Commission⁷, expenditure is eligible for assistance from the date the financing memorandum related to this project is signed by the Commission.

In exceptional cases and when project funding is made up of a combination of loan either from the EIB or another financial institution and ISPA grant, expenditure is eligible for assistance from the date of the agreement of the EIB or of the other financial institution on the particular project. As a general rule this date should not be earlier than 6 months from the date mentioned under the first sub paragraph. The following conditions are a prerequisite:

⁷ See Article 12, (1), of Council Regulation (EC) n° 1266/99 of 21 June 1999.

- The works and the contracts for which the provision shall apply must be identified in the financing memorandum;
- The EIB or other financial institution certify that the provisions of Articles 167 and 168 (1) of the Council Regulation (EC, Euratom) n° 1605/2002 and provisions of Article 239 and 240 of Commission Regulation (EC, Euratom) n° 2342/2002 are respected;

In the above cases the Commission is, as a general rule, disposed to apply after examination by the ISPA Management Committee the provision of Article 168 (2) of the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities.

- (b) after the decision of the Commission to confer aid on implementing agencies in applicant countries on a decentralized basis⁸, expenditure is eligible for assistance from the date on which the application reaches the Commission (ISPA service) provided that the application can be considered complete.

Payments made before the dates specified in (a) and (b) above are not eligible.

(2) Modification of projects

- (a) Any modification of an approved project, which equals or is above EUR 5 million or 20% of its total cost whatever is the lowest, is deemed to be a “substantial” modification of the project. Major modifications to the physical objects of a project that are such that the nature of this project is changed are also treated as “ substantial”.

The rules set up under paragraph 1 apply for the eligibility of expenditure related to those modifications as defined above.

- (b) For any other modification of a project, expenditure related to the new additional or extended physical elements are eligible from the time at which the request for modification reaches the Commission (ISPA service).
- (c) Request for modifications and the relevant information attached to it can be presented at a Monitoring Committee. A record of the request and of the deposition of material must be made in the minutes of the meeting.

(3) Final time limit on eligibility

- (a) The final date of eligibility is specified, as a general rule, in Article 4, paragraph 3 of the financing memorandum.

⁸ See Article 12,(2), of Council Regulation (EC) n° 1266/99 of 21 June 1999.

- (b) The final date relates to payments made by the body responsible for implementation.
- (c) The final date of eligibility is laid down in the relevant financing memorandum. After that date has expired the beneficiary state disposes of a period of six months to submit to the Commission the final payment claim together with the final report and a statement as specified in Section III (6) of Annex III.1 and in Annex III. 4.C to the financing memorandum.
- (d) The Commission cannot extend this six –months period.

Section XI **Payment claims**

Payment claims presented to the Commission by beneficiary countries are based on declarations of expenditure actually paid out as defined in section II point 6.

In the case of work undertaken by a concessionaire or equivalent body, the responsible government authority must certify the correctness of the expenditure.

Payment claims must be registered and certified by the National Authorising Officer. Claims are then forwarded to the Commission via the Commission Delegation.

Section XII **Other items not specifically specified.**

- (1) Whenever questions arise which are not specifically dealt with in these principles governing eligibility of expenditure in the framework of projects assisted by ISPA the matter shall be discussed with the Commission. The Commission will endeavor to handle open questions in the spirit enshrined in these principles and with due reference to the principles established for the Cohesion Fund.
- (2) In case of a conflict between these principles and those under national eligibility rules the above-mentioned principles shall take precedence.

MODEL FOR SUBMISSION TO THE MONITORING COMMITTEE
OF

ISPA MONITORING SHEET

All data in the report should be up to 30 June or 31 December

1A. MEASURE IDENTIFICATION

Name of measure:

ISPA Financing Memorandum reference N°:

Implementing Agency:

Rate of ISPA assistance:

Signature of Financing Memorandum - Commission

- Country

Amendment number - Commission

- Country

1B. IMPLEMENTING AGENCY (IA)

Name:

Address:

Post Code: Town

Contact Name:

Telephone No.:

E-mail:

2. BRIEF CHRONOLOGICAL DESCRIPTION OF ACTIVITIES/WORKS CARRIED OUT

3. SPECIFIC CONDITIONS RELATED TO THE MEASURE (ARTICLE 8 OF FINANCING MEMORANDUM FM)

Refer to specific conditions, if any, and state how they have been complied with as well as the date of fulfilment (the reference of the Commission correspondence acknowledging fulfilment of those conditions already complied with).

4. UPDATE OF PROCUREMENT PLAN

	<i>Contract (N°, Type & Description)*</i>	<i>Date of publication of tender forecast</i>	<i>Type of tender envisaged**</i>	<i>Date of publication of tender notice</i>		<i>Cost contract /estimated cost of contract</i> <i>€ million</i>	<i>Type of co-financing</i> <i>Joint/parallel</i>	<i>Date of Signature and name of the company awarded/**** State of Play</i>
				<i>If not published</i>	<i>If published</i>			
				<i>Estimated Date</i>	<i>Date, OJ Ref and Internet.</i>			
Signed								
Under preparation								

(*) Specify the main contract.

(**) Indicate whether the contract agreement will be either Red, Yellow or Silver book. Specify if it is a local, international or restricted tender and give justification for procedure in case of pre-qualification.

(***) For the contracts under preparation, please give some details about the stage of preparation of the tender documents.

5. EXPENDITURE PLAN (UNIT: €)

Year	Total eligible cost		Actual Realised Payments		Future Estimated Expenditure		Total Expenditure		Divergence/ Total Cost%
	Initial estimation*	Current accepted estimation**	(up to cut-off date)	(%) (3)/(2)	(as from cut-off date)	(%) (5)/(2)	(7)=(3)+(5)	(%) (7)/(2)	(9)=[(7)-(2)]/total (2)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
2000									
2001									
2002									
Quarter 1									
Quarter 2									
Quarter 3									
Quarter 4									
2003									
Quarter 1									
Quarter 2									
Quarter 3									
Quarter 4									
2004									
2005									
2006									
Total									

Proposed change to the Financial Plan Yes No

Already submitted to the EC on:

To be submitted to the EC on:

To be presented at the Monitoring Committee (append plan and reasons for change)

* At the moment of the signature of the Financing Memorandum

** Last Monitoring Committee

6. ADVANCED INFORMATION SHEET FOR PHYSICAL & FINANCIAL EXECUTION (*)

Categories of eligible expenditure (*)	Physical execution					Financial execution					contribution to Physical progress
	Physical indicators (*)		Physical execution since last monitoring committee (cut-off date)	Physical execution up to this monitoring committee (cut-off date)	Rate of physical execution %	Financial Indicators		Expenditure since last monitoring committee (cut-off date)	Expenditure up to this monitoring committee (cut-off date)	Rate of financial execution %	
	Unit	Quantity				Estimated eligible cost (€)	% of cost				
	(1)	(2)	(3)	4=(3)/(1) (%)	(5)	(6)	(7)	(8)	9=8/5	10=4*6/100	
					#DIV/0!	#DIV/0!				#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!	#DIV/0!				#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!	#DIV/0!				#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!	#DIV/0!				#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!	#DIV/0!				#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!	#DIV/0!				#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!	#DIV/0!				#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!	#DIV/0!				#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!	#DIV/0!				#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!	#DIV/0!				#DIV/0!	#DIV/0!
TOTAL						0	#DIV/0!	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
										Overall financial progress	Overall physical progress

(*) coverage of 100% of the total eligible cost

7. REASON FOR DIFFERENCES (IF ANY) BETWEEN PHYSICAL & FINANCIAL EXECUTION EXPLANATION FOR DELAYS (IF APPROPRIATE)

8. TECHNICAL, FINANCIAL OR LEGAL PROBLEMS (ANNEX III.1 OF FM)

Refer to any problems that have arisen in the implementation of the measure, including departures from the original financial plan, and explain what action has been taken to correct them.

Refer to any suspension, Financial correction and/or irregularity.

9. OBSERVATIONS AND RECOMMENDATIONS OF NATIONAL AND/OR COMMUNITY INSPECTION AUTHORITIES (ANNEX III.1 OF FM)

Give summary observations or recommendations, if any, (with full reference to source), and state how they have been complied with.

10. MEASURES ADOPTED TO ADVERTISE COMMUNITY ASSISTANCE (ANNEX III.6 OF FM)

Billboards erected at the site? Yes No

Billboards erected at the site? Yes No

Billboards erected at the site? Yes No

Media used to inform the public of the measure in hand:

Press Television Radio

Other audio-visual media

Type of written documentation made available to the public:

11. EXPECTED COMPLETION DATE

In initial FM (end date fixed in the initial FM)

In Current FM (end date in modified FM)

Expected completion date

Modification of date to be proposed at MC: Yes No

MODEL FOR INTRODUCING MODIFICATION**ISPA MODIFICATION PROPOSAL**

Body responsible for implementation:

1. MEASURE IDENTIFICATION

Name of measure:

Body responsible for implementation:

ISPA Measure Code:

Financing Memorandum No:

Date:

Rate of ISPA assistance:

2. CHANGE OF COMPLETION DATE

Current completion date:

Proposed date for completion:

3. PROPOSED CHANGES TO THE FINANCIAL PLAN (*)**UNIT: €**

	Total eligible expenditure according to current FM	Eligible expenditure spent or total expenditure forecast
2000		
2001		
2002		
2003		
2004		
2005		
2006		
After 2006		
Total		

Application for increase in Assistance

Yes No

Amount of increase requested (where applicable) €

(*) attach modified financial plan

4. CHANGES IN ELIGIBLE MEASURE COSTS			UNIT: €
Category of expenditure (*)	Current Total Eligible Cost	Change requested	Proposed Total Eligible Cost
Planning/design fees			
Site preparation			
Main works			
Plant and machinery			
Technical assistance			
Supervision			
Other (specify)			
Total			

(*) The categories are examples, which have to be adjusted in order to reflect project realities. An additional breakdown by contract may be appropriate.

5. CHANGES IN PHYSICAL INDICATORS			
Type of work	Unit	Current estimate to completion	Proposed

6. CHANGES IN THE CHARACTERISTICS OF THE MEASURE
Give detailed description

7. REASONS FOR PROPOSED CHANGES
Give detailed arguments

Modification proposal:

Date of submission of modification proposal:

Signature of NIC:

Annex III.4

Management and control systems for assistance granted from ISPA and the procedure for making financial corrections

Section I

This Annex lays down detailed rules as regards the management and control systems for assistance granted from ISPA and as regards the procedure for making financial corrections to such assistance.

Section 2

Management and control systems

1. Each Beneficiary Country shall ensure that:
 - (i) the National ISPA Co-ordinator,
 - (ii) the National Fund and the National Authorising Officer,
 - (iii) the Implementing Agencies and the Sectoral Authorising Officers, and
 - (iv) the Final Beneficiaries

as defined in the ISPA Memorandum of Understanding on the utilisation of the National Fund for ISPA receive adequate guidance on the provision of management and control systems necessary to ensure the sound management of ISPA in accordance with generally accepted principles and standards, and in particular to provide adequate assurance of the correctness, regularity and eligibility of claims on ISPA assistance but also to ensure that measures are carried out in accordance with the terms of the Financing Memorandum and with the objectives assigned to the measure.

2. For the purposes of this Annex, the “implementing agencies” shall include bodies others than the final beneficiaries to which the implementation of measures assisted by ISPA is delegated by the implementing agency or sectoral authorising officer (hereinafter called “delegated bodies”).
3. For the purposes of this Annex, except where otherwise stated “measures” mean individual projects, stages of projects or groups of projects falling within Annex III.2, section II (1) which is the subject of a Financing Memorandum.

Section 3

1. The management and control systems of the National ISPA Co-ordinator, the National Fund, the implementing agencies, the delegated bodies and the final beneficiaries shall, subject to proportionality in relation to the volume of assistance administered, provide for:

- (a) a clear definition, a clear allocation and, insofar as it is necessary for sound management, an adequate separation of functions within the organisation concerned;
- (b) effective systems for ensuring that the functions are performed in a satisfactory manner;
- (c) in the case of delegated bodies and final beneficiaries, reporting to the authority responsible on the performance of their tasks and the means employed.

Section 4

1. The management and control systems referred to Section 3 shall include procedures to verify the authenticity of the expenditure claimed and execution of the measure from its preparatory stage through to the entry into service of the financed investment in accordance with the terms of the relevant Financing Memorandum, with the objectives assigned to the measure, and with applicable national and Community rules on, in particular, the eligibility of expenditure for support from ISPA, protection of the environment, transport (including trans-European networks), competition and the award of public contracts.

Verifications shall cover all aspects, whether of a financial, technical or administrative nature, that determine the effective utilisation of the assistance committed.

2. The procedures shall require the recording of verifications of measures on the spot. The records shall state the work done, the results of the verification and the measures taken in respect of discrepancies. Where any physical or administrative verifications are not exhaustive, but performed on a sample of works or transactions, the records shall identify the works or transactions selected and describe the sampling method.

Section 5

1. The Beneficiary Country shall inform the Commission, within three months of the entry into force of the Financing Memorandum, of the organisation of the National ISPA Co-ordinator, the National Fund, the implementing agencies and delegated bodies responsible for ISPA measures as identified in Section 2, of the management and control systems in place in these authorities or bodies and of improvements planned pursuant to the guidance referred to in Section 2 (1).

2. The communication shall contain the following information in respect of the National ISPA Co-ordinator, the National Fund, implementing agencies and delegated bodies:
 - (a) the functions vested in them,
 - (b) the allocation of functions between or within their departments,
 - (c) the procedures for the inspection and acceptance of works and by which claims for reimbursement of expenditure are received, verified and validated, and by which payments to beneficiaries are authorised, executed and accounted for, and
 - (d) the provisions for the audit of management and control systems.
3. The Commission shall, in co-operation with the Beneficiary Country, satisfy itself that the management and control systems presented under paragraphs 1 and 2 meet the standards required by this Annex, and shall make known any obstacles which they present to the transparency of checks on the operation of ISPA and to the Commission's discharge of its responsibilities. Reviews of the operation of the systems shall be undertaken on a regular basis.

Section 6

1. The management and control systems for measures shall provide a sufficient audit trail.
2. An audit trail shall be considered sufficient where it permits:
 - (a) reconciliation of the summary amounts certified to the Commission with the individual expenditure records and supporting documents held at the various administrative levels, by the implementing agencies and the final beneficiaries;
 - (b) verification of the allocation and transfer of the available Community and national funds;
 - (c) verification of the correctness of the information supplied on the execution of the measure in accordance with the terms of the Financing Memorandum granting the assistance and the objectives assigned to the measure.
3. An indicative description of the information requirements for a sufficient audit trail is given in Annex III.4 A.
4. The Beneficiary Country shall satisfy itself on the following points:
 - (a) that there are procedures to ensure that documents that are relevant to specific items of expenditure incurred, payments made, works undertaken and verification of them carried out in connection with the measure, and which are required for a sufficient audit trail, are held in

accordance with the requirements of Section X of Annex III.1 and with Annex III.4 A;

- (b) that a record is maintained of the body holding them and its location;
- (c) that the documents are made available for inspection by the persons and bodies who would normally have the right to inspect such documents.

5. The persons and bodies referred to in paragraph 4 (c) shall be:

- (a) the staff of the National ISPA Co-ordinator, the National Fund, implementing agencies and delegated bodies who process payment claims;
- (b) the services undertaking audits of management and control systems;
- (c) the National Authorising Officer as person responsible for certifying interim and final payment claims under Section III (8) of Annex III.1 and the person or department which issues declarations at winding-up of measures as attached in Annex III.4.C,
- (d) mandated officials of national audit institutions and of the Community.

They may require that extracts or copies of the documents or accounting records referred to in paragraph 4 be supplied to them.

Section 7

The National Fund shall keep an account of amounts recoverable from payments of ISPA assistance already made, and ensure that the amounts are recovered without unjustified delay. After recovery, it shall repay the irregular payments recovered, together with interest received on account of late payment, by deducting the amounts concerned from its next statement of expenditure and request for payment to the Commission in respect of the measure concerned. If this is insufficient, the Commission may request that the excess amount be refunded to it.

The National Fund shall send the Commission once a year, in annex to the fourth quarterly report on recoveries supplied under Annex III.5, a statement of the amounts awaiting recovery from ISPA measures at that date, classified by the year of initiation of the recovery proceedings.

Section 8 **Certification of expenditure**

1. The certificates and statement of interim and final expenditure referred to in Annex III.1, section III (6), fifth indent and (8) shall be drawn up in the form prescribed in Annex III.4.B by the National Authorising Officer that is functionally independent of any services that approve claims.

2. Before certifying a given statement of expenditure, the National Authorising officer shall satisfy itself that the following conditions are fulfilled:
 - (a) the National ISPA Co-ordinator, the implementing agencies, the delegated bodies and the final beneficiaries have fulfilled the requirements of Sections III (3) and (6), VII of Annex III.1 and observed the terms of the Financing Memorandum;
 - (b) the statement of expenditure includes only expenditure:
 - (i) that has been actually effected within the eligibility period laid down in the Financing Memorandum granting the assistance and can be supported by receipted invoices or accounting documents of equivalent probative value,
 - (ii) relating to works that had not been essentially completed at the time the application for assistance was lodged,
 - (iii) that are justified by the progress or completion of the measure in accordance with the terms of the Financing Memorandum granting the assistance and to the objectives assigned to the measure.
3. So that the sufficiency of the control systems and the audit trail can always be taken into account before a statement of expenditure is presented to the Commission, the Beneficiary Country shall ensure that the National Fund is kept informed of the procedures operated by the National ISPA Co-ordinator, by the implementing agencies and by delegated bodies to:
 - (a) verify the authenticity of expenditure claimed and execution of the measure in accordance with the terms of the Financing Memorandum and the objectives assigned to the measure;
 - (b) ensure compliance with the applicable rules; and
 - (c) maintain the audit trail.

Section 9 **Sample checks**

1. The Beneficiary Country shall organise checks on measures on an appropriate sampling basis, designed in particular to:
 - (a) verify the effectiveness of the management and control systems in place;
 - (b) verify selectively, on the basis of risk analysis, expenditure declarations made at the various levels concerned.
2. The checks carried out for the period covered by ISPA assistance shall cover at least 15 % of the total eligible expenditure incurred on measures approved

during that period. This percentage may be reduced in proportion to the expenditure incurred before the 1 January 2003. The checks shall be based on a representative sample of transactions, taking account of the requirements of paragraph 3.

The Beneficiary Country shall endeavour to spread the implementation of the checks evenly over the period concerned. They shall ensure an appropriate separation of tasks as between such checks and implementation or payment procedures concerning measures.

3. The selection of the sample of transactions to be checked shall take into account:
 - (a) the need to check an appropriate mix of types and sizes of measures;
 - (b) any risk factors which have been identified by national or Community checks;
 - (c) the need to ensure that the different types of body involved in the management and implementation of measures and the two sectors of activity (transport and the environment) are satisfactorily checked.

Section 10

Through the checks, the Beneficiary Country shall endeavour to verify the following:

- (a) the practical application and effectiveness of the management and control systems;
- (b) the execution of the measure in accordance with the terms of the Financing Memorandum granting the assistance and the objectives assigned to the measure;
- (c) for an adequate number of accounting records, the correspondence of those records with supporting documents held by the implementing agencies, delegated bodies and final beneficiaries;
- (d) the presence of a sufficient audit trail;
- (e) for an adequate number of expenditure items, that the nature and timing of the relevant expenditure comply with Community provisions and correspond to the approved specifications of the measure and the works actually executed;
- (f) that the appropriate national co-financing has in fact been made available; and
- (g) that the co-financed measures have been implemented in accordance with Community rules and policies as required by Article 5 of the Financing Memorandum.

Section 11

The checks shall establish whether any problems encountered are of a systemic character, entailing a risk for other or all measures carried out by the same implementing agencies or in the Beneficiary Country concerned. They shall also identify the causes of such situations, any further examination which may be required and the necessary corrective and preventive action.

Section 12

Each Beneficiary Country and the Commission shall consult at least once a year with a view to co-ordinating their programmes of controls so as to maximise the useful effect of the overall resources devoted to controls at national and Community level. These consultations shall cover the risk analysis techniques to be applied and shall take account of recent controls, reports and communications by national authorities, the Commission and the European Court of Auditors.

Section 13

In accordance with Section 12, the Beneficiary Country shall inform the Commission by 30 June each year, and for the first time by 30 June 2002, of their application of Sections 9 to 11 of this Annex in the previous calendar year and in addition provide any necessary completion or updating of the description of their management and control systems communicated under Section 5(1).

Section 14

Declaration of winding-up of projects

The person or department designated to issue declarations on the winding-up of measures under Annex III.4.C shall have a function independent of the National ISPA Co-ordinator, the National Authorising Officer, National Fund, implementing agencies, delegated bodies and final beneficiaries.

It shall conduct its examination according to internationally accepted auditing standards. It shall be supplied by the National ISPA Co-ordinator, the National Fund, implementing agencies, delegated bodies and final beneficiaries with all information required and shall be given access to the records and supporting evidence necessary for drawing up the declaration.

Section 15

Declarations shall be based on an examination of the management and control systems, of the findings of checks already carried out and, where necessary, of a further sample check of transactions and of the final report drawn up under Section V of Annex III.1. The person or department issuing the declaration shall make all necessary enquiries to obtain reasonable assurance that the certified statement of expenditure is correct, that the underlying transactions are legal and regular and that the measure has been carried out in accordance with the terms of the Financing Memorandum and the objectives assigned to the measure.

Declarations shall be drawn up on the basis of the indicative model in Annex III.4.C and shall be accompanied by a report which shall include all relevant information to justify the declaration, including a summary of the findings of all checks carried out by national and Community bodies to which the declarant has had access.

Section 16

If the presence of important management or control weaknesses, or the high frequency of irregularities encountered or doubts about whether the measure has been properly implemented does not allow the provision of a positive overall assurance as to the validity of the request for payment of the final balance and the final certificate of expenditure, the declaration shall refer to these circumstances and shall estimate the extent of the problem and its financial impact.

In such a case the Commission may ask that a further check be carried out with a view to the identification and rectification of irregularities within a specified period of time.

Section 17

Accounting information to be held and communicated to the Commission on request

1. The accounting records on measures referred to in Annex III.4.A shall as far as possible be held in computerised form. Such records shall be made available to the Commission on specific request for the purpose of carrying out documentary and on-the-spot checks, without prejudice to the requirements to supply progress reports under Section VIII of Annex III.1.
2. At the written request of the Commission, the Beneficiary Country shall deliver to the Commission the records referred to in paragraph 1 within 10 working days of receipt of the request. A different period may be agreed between the Commission and the Beneficiary Country, particularly where the records are not available in computerised form.
3. The Commission shall ensure that the information forwarded by the Beneficiary Country or collected by it in the course of on-the-spot inspections is kept confidential and secure.
4. Subject to the relevant national laws, Commission officials shall have access to all documents prepared either with a view to or following controls carried out under this Annex and to the data held, including those stored in computer systems.

Section 18

Financial corrections

1. If, after completing the necessary verifications, the Commission concludes that:
 - (a) the implementation of a measure does not justify either part or the whole of the assistance granted to it, including a failure to comply with

one of the conditions in the Financing Memorandum to grant assistance and in particular any significant change affecting the nature or conditions of implementation of the measure for which the Commission's approval has not been sought, or

- (b) there is an irregularity with regard to assistance from ISPA and that the Beneficiary Country concerned has not taken the necessary corrective measures,

the Commission shall suspend the assistance in respect of the measure concerned and stating its reason, request that the Beneficiary Country submits its comments within a specified period of time.

If the Beneficiary Country objects to the observations made by the Commission, the Beneficiary Country shall be invited to a hearing by the Commission, in which both sides make efforts to reach an agreement about the observations and the conclusions to be drawn from them.

- 2. At the end of the period set by the Commission, the Commission shall, subject to the respect of due procedure, if no agreement has been reached within three months, taking into account any comments made by the Beneficiary Country, decide to:
 - (a) reduce the advance payment referred to in Section III (2) of Annex III.1, or
 - (b) make the financial corrections required. This shall mean cancelling all or part of the assistance granted to the measure.

These decisions shall respect the principle of proportionality. The Commission shall, when deciding the amount of a correction, take account of the type of irregularity or change and the extent of the potential financial impact of any shortcomings in the management or control systems. Any reduction or cancellation shall give rise to recovery of the sums paid.

- 3. Any sum received unduly and to be recovered shall be paid to the Commission. Interest on account of late repayment shall be charged in accordance with the rules laid down in Section 21.

Section 19

- 1. The amount of financial corrections made by the Commission under Section 18 (2) for individual or systemic irregularities shall be assessed wherever this is possible and practicable on the basis of individual files and shall be equal to the amount of expenditure wrongly charged to ISPA, having regard to the principle of proportionality.
- 2. When it is not possible or practicable to quantify the amount of irregular expenditure precisely, or when it would be disproportionate to cancel entirely

the expenditure in question, and the Commission therefore bases its financial corrections on extrapolation or a flat rate, it shall proceed as follows:

- (a) in the case of extrapolation, it shall use a representative sample of transactions with like characteristics;
 - (b) in the case of a flat rate, it shall assess the importance of the infringement of rules and the extent and financial implications of any shortcomings in the management and control system that have led to the irregularity established.
3. Where the Commission bases its position on the facts established by auditors other than those of its own services, it shall draw its own conclusions regarding their financial consequences, after examining the measures taken by the Beneficiary Country concerned under Section VII of Annex III.1, Sections 18 (1) and (2) of this Annex, the reports supplied under Annex III.5 and any replies from the Beneficiary Country.

Section 20

1. The period of time within which the Beneficiary Country concerned may respond to a request under Section 18.(1), submit its comments and, where appropriate, make corrections, shall be two months, except in duly justified cases where a longer period may be agreed by the Commission.
2. Where the Commission proposes financial corrections on the basis of extrapolation or at a flat rate, the Beneficiary Country shall be given the opportunity to demonstrate, through an examination of the files concerned, that the actual extent of irregularity was less than the Commission's assessment. In agreement with the Commission, the Beneficiary Country may limit the scope of this examination to an appropriate proportion or sample of the files concerned.

Except in duly justified cases, the time allowed for this examination shall not exceed a further period of two months after the two-month period referred to in paragraph 1. The results of such examination shall be examined in the manner specified in the second subparagraph of Section 18 (1). The Commission shall take account of any evidence supplied by the Beneficiary Country within the time limits.

3. Whenever the Beneficiary Country objects to the observations made by the Commission and a hearing takes place under the second subparagraph of Section 18 (1), the three-month period within which the Commission may take a decision shall begin to run from the date of the hearing.

Section 21

1. Any repayment due to be made to the Commission pursuant to Section 18.3 shall be effected before the due date indicated in the request sent to the National Authorising Officer. This due date shall be the last day of the

second month following the date of transmission of the request for repayment.

2. Any delay in effecting repayment shall give rise to interest on account of late payment, starting on the due date referred to in paragraph 1 and ending on the date of actual payment. The rate of such interest shall be one and a half percentage points above the rate applied by the European Central Bank in its main refinancing operations on the first working day of the month in which the due date falls.
3. A financial correction under Section 18 (2) shall not prejudice the Beneficiary Country's obligation to pursue recoveries under Section VII of Annex III.1.
4. When amounts are to be recovered following a financial correction, the competent service or body shall initiate recovery proceedings and notify the National ISPA Co-ordinator, the National Fund and the implementing agencies thereof.

Section 22

Nothing in this Annex shall prevent the Beneficiary Country applying rules more rigorous than those prescribed herein.

INDICATIVE DESCRIPTION OF INFORMATION REQUIREMENTS FOR A SUFFICIENT AUDIT TRAIL (Section 6)

A sufficient audit trail, as referred to in Section 6(2), is present when, for a given measure, including individual projects within a group of projects:

1. Accounting records kept at the appropriate management level provide detailed information about expenditure actually incurred in the co-financed measure by the implementing agency, including where the latter is not the final recipient of funding, the bodies and firms involved in the implementation of the measure, whether as concession-holders, delegates or otherwise. The accounting records show the date they were created, the amount of each item of expenditure, the nature of the supporting documents and the date and method of payment. The necessary documentary evidence (e.g., invoices) is attached.
2. For items of expenditure relating only partly to the co-financed measure, the accuracy of the allocation of the expenditure between the co-financed measure and the rest is demonstrated. The same applies to types of expenditure that are considered eligible only within certain limits or in proportion to other costs.
3. The technical specifications and financial plan of the measure, progress reports, documents concerning tendering and contracting procedures, and reports on inspections of the execution of the measure in accordance with Section 4 are also kept at the appropriate management level.
4. For declaring expenditure actually incurred in the co-financed measure to the National Fund, the information referred to in paragraph 1 is aggregated into a detailed statement of expenditure broken down by category. The detailed statements of expenditure constitute supporting documents for the accounting records of the National Fund and are the basis for the preparation of declarations of expenditure to the Commission.
5. Where there is one or more delegated bodies between the implementing agency or the bodies or firms involved in implementation of the measure and the National Fund, each delegated body for its area of responsibility requires detailed statements of expenditure from the body below it as supporting documentation for its own accounting records, from which it provides at least a summary of the expenditure incurred on the measure to the body above it.
6. In the case of computerised transfer of accounting data, all the authorities and bodies concerned obtain sufficient information from the lower level to justify their accounting records and the sums reported upwards, so as to ensure a sufficient audit trail from the total summary amounts certified to the Commission down to the individual expenditure items and the supporting documents at the level of the implementing agency and the other bodies and firms involved in the implementation of the measure.

INTERIM/FINAL CERTIFICATE AND STATEMENT OF EXPENDITURE AND APPLICATION FOR PAYMENT

EUROPEAN COMMISSION
ISPA

Interim/final certificate and statement of expenditure and application for payment
(to be sent to Unit ... of DG REGIO through official channels)

Name of measure: _____
 Financing Memorandum No _____ of _____
 Commission Reference (CCI No) _____

CERTIFICATE

I, _____ the _____ undersigned
 _____, representing the
 National _____ Fund _____ designated _____ by⁹

_____ hereby certify that all eligible expenditure included in the attached statement, representing the contributions of the ISPA and national funding, was paid in line with the progress of the measure

after¹⁰:

d	d	m	m	y	y	y	y

 and amounts to

	EUR
--	-----

 (exact amount to two decimal places)

The attached statement of expenditure broken down by category of expenditure, and by measure in the case of a group of projects, covers expenditure up to

d	d	m	m	y	y	y	y

 (dd/mm/yyyy)

⁹ Indicate the administrative instrument of designation in accordance with Section III, (8) and (9) of Annex III.1, with appropriate references and the date.
¹⁰ Starting date for eligibility of expenditure under the Financing Memorandum.

and is an integral part of this certificate, as is the accompanying report on progress of the measure compared with plans/final report.

I also certify that the measure is making satisfactory progress towards completion/has been completed in accordance with the objectives and that the information given in the progress report/final report is correct.

I further certify that the measure is being/has been implemented in accordance with the terms of the Financing Memorandum, in particular as regards:

- (1) compliance with the rules on protection of the environment, transport (including trans-European networks), competition, and the award of public contracts (Practical Guide to Phare, ISPA and Sapard);
- (2) application of management and control procedures to the measure, in particular to verify the reality of expenditure claimed and the proper execution of the measure in accordance with Section 4 and to prevent, detect and correct irregularities, pursue fraud, and recover unduly paid amounts (Annex III.5 thereto).

In accordance with Section X of Annex III.1, the supporting documents are and will continue to be available for a minimum period of five years following payment of the balance by the Commission.

I certify that:

- (1) the statement of expenditure is accurate and results from accounting systems based on verifiable supporting documents;
- (2) the statement of expenditure and the application for payment take account of any recoveries made and interest received thereon;
- (3) details of the underlying transactions are recorded, where possible, on computer files and are available on request to the Commission departments responsible

Date

		2	0		
--	--	---	---	--	--

 (dd/mm/yyyy)

Name in capitals, stamp, position and signature of competent authority

Statement of expenditure incurred in the measure¹¹

Reference No (CCI code):

Name of measure:

Date:

Category of expenditure	Total expenditure incurred to date (between ...¹² and ...)	Expenditure certified in present declaration	Total expenditure planned (initial budget)	Expenditure incurred to date, as proportion of initial budget (%)	Estimated expenditure still required to complete measure
1. Planning					
2. Feasibility studies, design					
3. Site preparation					
4. Building and construction					
5. Equipment					
6. Technical assistance, preparation					
7. Other					
TOTAL					

¹¹ For decisions on groups of projects, expenditure must be broken down by projects, except where the expenditure is common to the group, as it in the case of technical assistance or publicity.

¹² Starting date for eligibility of expenditure (signature of the Financing Memorandum by the Commission).

Annex to statement of expenditure: recoveries effected since the last certified statement of expenditure and included in the present statement of expenditure

<i>Amount ordered to be recovered</i>	
<i>Debtor</i>	
<i>Date of issue of recovery order</i>	
<i>Authority which issued recovery order</i>	
<i>Date of recovery</i>	
<i>Amount recovered</i>	

APPLICATION FOR INTERIM/FINALPAYMENT

Name of measure: _____

Commission reference (CCI No) _____

Pursuant to Annex III.1, Section III, I, the undersigned (name in capitals, stamp, position and signature of competent authority), request payment of the amount of EUR _____ as an interim/final payment¹³. This application meets the admissibility requirements because:

Delete as appropriate

(a)	the report on the progress of the measure in relation to physical and financial indicators and demonstrating its conformity with the decision granting the assistance, including the specific conditions laid down	- is enclosed
(b)	the latest progress report/the final report on implementation required under the Sections V and VIII of Annex III.1, including in the latter case details of compliance with the Practical Guide for Phare, ISPA and sapard	- has been supplied - is enclosed
(c)	observations and recommendations made by national and/or Community audit authorities, in particular the correction of suspected or proven irregularities	- have been acted upon - no observations or recommendations made
(d)	the main technical, financial and legal problems that have arisen and the measures taken to correct them	- are indicated - none observed
(e)	the analysis of any departures from the original financial plan	- has been supplied - is enclosed
(f)	the publicity measures taken with regard to the measure	- are indicated
(g)	none of the certified expenditure has been suspended pursuant to Section 18 of this Annex.	

Payment should be made to:

Beneficiary:	
Bank:	
Account No	
Account holder (if different from beneficiary)	

Date

--	--	--	--	--	--

 (dd/mm/yyyy) _____

Name in capitals, stamp, position and signature of competent authority

¹³ Delete as appropriate.

INDICATIVE MODEL FOR THE DECLARATION AT THE WINDING UP OF A MEASURE¹⁴
(Section 14)

To the European Commission, Directorate-General for Regional Policy

INTRODUCTION

1. I, (state name in capitals, title and department), have examined the final statement of expenditure for (name and CCI reference number of ISPA measure) and the application to the Commission for payment of the balance of the Community aid.

SCOPE OF THE EXAMINATION

2. I conducted the examination in accordance with the provisions of Section 14, 15 and 16 of Annex III.4. I planned and performed the examination with a view to obtaining reasonable assurance about whether the final statement of expenditure and application for payment of the balance of the Community aid and the final report are free of material misstatement, particularly as regards the execution of the measure¹⁵ in accordance with the terms and conditions of the decision and the objectives assigned to it. The procedure followed and the information used in the examination, including the conclusions of checks carried out in previous years, are summarized in the attached report.

OBSERVATIONS

3. The scope of the examination has been limited by the following:

- (a)
- (b)
- (c), etc.

(Indicate any obstacles encountered in the examination, for example systemic problems, management weaknesses, lack of audit trail, lack of supporting documentation, cases under legal proceedings, etc.; estimate the amounts of expenditure affected by these obstacles and the corresponding Community aid).

4. The examination, together with the conclusions of other national or Community controls to which I have had access, revealed a low/high (indicate as appropriate; if high, explain) frequency of errors/irregularities. The errors/irregularities reported have been satisfactorily dealt with by the

¹⁴ In the case of a group of projects subject to a single decision, the declaration covers the group of projects.

¹⁵ Including the individual projects within a group of projects.

responsible authorities and they do not appear to affect the amount of the Community aid payable, with the following exceptions:

- (a)
- (b)
- (c) etc.

(Indicate the errors/irregularities which have not been satisfactorily dealt with, and for each case, the possible systemic character and extent of the problem and the amounts of Community aid which appear to be affected).

CONCLUSION

Either

If no obstacles were encountered in the examination, the frequency of errors found is low and all problems have been satisfactorily dealt with:

- 5(a) In the light of the examination and the conclusions of other national or Community checks to which I have had access, it is my opinion that the final statement of expenditure and the final report present fairly, in all material respects, the expenditure incurred and the work carried out, in accordance with the Financing Memorandum related to the measure and its objectives, and that the application to the Commission for payment of the balance of the Community aid appears to be valid.

Or

If certain obstacles were encountered in the examination but the frequency of errors is not high, or if some problems have not been satisfactorily dealt with:

- 5(b) Except for the matters referred to at point 3 above (and) the errors/irregularities referred to at point 4 which do not appear to have been satisfactorily dealt with, it is my opinion, based on the examination and the conclusions of other national or Community checks to which I have had access, that the final statement of expenditure and the final report present fairly, in all material respects, the expenditure incurred and the work carried out, in accordance with the Financing Memorandum related to the measure and its objectives, and that the application to the Commission for payment of the balance of the Community aid appears to be valid.

Or

If major obstacles were encountered in the examination or the frequency of errors found is high, even if the reported errors/irregularities have been satisfactorily dealt with:

- 5(c) In view of the matters referred to at point 3 (and) given the high frequency of errors reported at point 4, I am not in a position to express an opinion on the final statement of expenditure, final report and application to the Commission for payment of the balance of the Community aid.

Date, signature

Annex III.5

Agreement with respect to

Irregularities, Recovery of Sums Wrongly Received under ISPA and on-the-spot checks

Section 1

This agreement shall not affect the application in the beneficiary countries of rules relating to criminal proceedings or judicial co-operation between beneficiary countries, the Commission and beneficiary countries in criminal matters.

Section 2

- (1) Beneficiary countries shall communicate to the Commission within 3 months of the entry in force of the Financing Memorandum:
 - the provisions laid down by law, regulation or administrative action for the application of the measures assisted under ISPA;
 - the list of authorities and bodies responsible for the application of the measures, the main provisions relating to the role and functioning of those authorities and bodies and to the procedures which they are responsible for applying.
- (2) Beneficiary countries shall communicate forthwith to the Commission any amendments to the information supplied in pursuance of paragraph 1.
- (3) The Commission shall study beneficiary countries' communications and shall inform them of the conclusions, which it intends to draw therefrom. It shall remain in contact with the beneficiary countries to the extent necessary for the application of this Section.

Section 3

“Irregularity” shall mean any infringement of a provision of the financing memorandum, or of the relevant national law, resulting from an act or omission by an economic operator, which has, or would have, the effect of prejudicing the general budget of the Communities by an unjustified item of expenditure.

Section 4

- (1) During the two months following the end of each quarter, beneficiary countries shall report to the Commission, the European anti-fraud office, any irregularities, which have been the subject of initial administrative or judicial investigations.

To this end they shall as far as possible give details concerning:

- the details of the measure assisted by ISPA,

- the provision which has been infringed, the nature and amount of the expenditure; in cases where no payment has been made, the amounts which would have been wrongly paid had the irregularity not been discovered, except where the error or negligence is detected before payment and does not result in any administrative or judicial penalty,
 - the total amount and its distribution between the different sources of financing,
 - the period during which, or the moment at which, the irregularity was committed,
 - the practices employed in committing the irregularity,
 - the manner in which the irregularity was discovered,
 - the national authorities or bodies which drew up the official report on the irregularity,
 - the financial consequences, the suspension if any of payments and the possibilities of recovery,
 - the date and source of the first information leading to suspicion that an irregularity was in evidence, the date on which the official report on the irregularity was drawn up, where appropriate, the beneficiary country and the third countries involved,
 - the identity of the natural and legal persons involved, save in cases where such information is of no relevance in combating irregularities on account of the character of the irregularity concerned.
- (2) Where some of the information referred to in paragraph 1, and in particular that concerning the practices employed in committing the irregularity and the manner in which it was discovered, is not available, beneficiary countries shall as far as possible supply the missing information when forwarding subsequent quarterly reports of irregularities to the Commission.
- (3) If national provisions provide for the confidentiality of investigations, communication of the information shall be subject to the authorisation of the competent court of tribunal.

Section 5

Each beneficiary country shall forthwith report to the Commission and, where necessary, to the member states concerned, any irregularities discovered or supposed to have occurred, where it is feared that:

- They may very quickly have repercussions outside its territory and/or,
- They show that a new mal-practice has been employed.

Section 6

During the two months following the end of each quarter, beneficiary countries shall inform the Commission, with reference back to any previous report made under Section 4, of the procedures instituted following all irregularities previously notified and of important changes resulting therefrom, including:

- the amounts, which have been, or are expected to be, recovered,
- the interim measures taken by beneficiary countries to safeguard recovery of sums wrongly paid,
- the judicial and administrative procedures instituted with a view to recovering sums wrongly paid and to imposing sanctions,
- the reasons for any abandonment of recovery procedures; the Commission shall, as far as possible, be notified before a decision is taken,
- any abandonment of criminal prosecutions.

Beneficiary countries shall notify the Commission of administrative or judicial decisions or the main points thereof, concerning the termination of these procedures.

Section 7

Should there be no irregularities to report in the reference period beneficiary countries shall inform the Commission of this fact within the same time limit as is set out in Section 4 (1).

Section 8

Where the competent authorities of a beneficiary country decide, at the express request of the Commission, to initiate or continue legal proceedings with a view to recovering amounts wrongly paid, the Commission may undertake to reimburse to the beneficiary countries all or part of the legal costs and costs arising directly from the legal proceedings, on presentation of documentary evidence, even if the proceedings are unsuccessful.

Section 9

- (1) The Commission shall maintain appropriate contacts with the beneficiary country concerned for the purpose of supplementing the information supplied on the irregularities referred to in Section 4, on the procedure referred to in Section 6, and, in particular, on the possibility of recovery.
- (2) Independently of the contacts mentioned in paragraph 1 the Commission shall inform beneficiary countries where the nature of the irregularity is such as to suggest that identical or similar practices could occur in other beneficiary countries.
- (3) The Commission shall organise information meetings at Community level for representatives of the beneficiary countries in order to examine with them the

information obtained pursuant to Sections 4, 5 and 6, and pursuant to paragraph 1 of this Section, in particular with regard to the lessons to be learned therefrom in connection with irregularities, preventive measures and legal proceedings.

- (4) At the request of a beneficiary country or of the Commission, the beneficiary countries and the Commission shall consult each other for the purpose of closing any loopholes prejudicial to Community interests, which become apparent in the course of the enforcement of provisions in force.

Section 10

The Commission shall regularly inform the beneficiary countries, in the framework of fraud prevention, of the order of magnitude of the funds involved in the irregularities, which have been discovered and of the various categories of irregularity, broken down by type and counted up.

Section 11

- (1) Beneficiary countries and the Commission shall take all necessary precautions to ensure that the information, which they exchange, remains confidential.
- (2) The information referred to in this agreement may not, in particular, be sent to persons other than those in the beneficiary countries or within the Community institutions whose duties require that they have access to it, unless the beneficiary countries supplying it has expressly so agreed.
- (3) The names of natural or legal persons may be disclosed to another beneficiary countries or Community institution only where this is necessary in order to prevent or prosecute an irregularity or to establish whether an alleged irregularity has taken place.
- (4) Information communicated, or acquired in any form whatever pursuant to this agreement shall be covered by professional confidentiality and be protected in the same way as similar information is protected by the national legislation of the beneficiary countries that received it and by the corresponding provisions applicable to the Community institutions.

In addition, that information may not be used for any purposes other than those provided for in this agreement unless the authorities that have provided it have given their express consent, and provided that the provisions in force in the beneficiary countries in which the recipient authority is to be found do not prohibit such communication or use.

- (5) Paragraphs 1 to 4 shall not impede the use, in any legal actions or proceedings subsequently instituted for non-compliance with Community rules in the area of pre-accession aid, of information obtained pursuant to this agreement. The competent authority of the beneficiary countries, which supplied this information, shall be informed forthwith of such use.

- (6) Where a beneficiary country notifies the Commission that a natural or legal person whose name has been communicated to the Commission pursuant to this agreement proves on further inquiry not to be involved in any irregularity, the Commission shall forthwith inform all those to whom it disclosed that name pursuant to this agreement of that fact. Such person shall thereupon cease to be treated, by virtue of the earlier notification, as a person involved in the irregularity in question.

Section 12

The amounts recovered shall be shared by the beneficiary countries and the Community according to the joint co-financing rates in proportion to the expenditure already incurred by them.

Section 13

On-the-spot checks and inspections carried out in order to protect the financial interest of the Community against irregularities as defined at section 3 shall be prepared and conducted by the Commission in close co-operation with the competent authorities of the beneficiary country concerned, which shall be notified in good time of the object and purpose of the checks and inspections by reference to this Annex, so that they can provide all the requisite help. To that end, the officials of the beneficiary country concerned may participate in the on-the-spot checks and inspections.

In addition, if the beneficiary country concerned so wishes, the on-the-spot checks and inspections may be carried out jointly by the Commission and the beneficiary country's competent authorities.

Section 14

On-the-spot checks and inspections shall be carried out by the Commission on economic operators, namely the natural or legal persons and the other entities on which national confers legal capacity, where there are reasons to think that irregularities have been committed.

In order to make it easier for the Commission to carry out such checks and inspections, economic operators shall be required to grant access to premises, land, means of transport or other areas, used for business purposes.

Where strictly necessary in order to establish whether and irregularity exists, the Commission may carry out on-the-spot checks and inspections on other economic operators concerned, in order to have access to pertinent information held by those operators on facts subject to on-the-spot checks and inspections.

Section 15

- (1) On-the-spot checks and inspections shall be carried out on the Commission's authority and responsibility by its officials or other servants, duly empowered by the relevant Commission regulations, hereinafter called 'Commission inspectors'. Persons placed at the disposal of the Commission by the

beneficiary country as national experts on secondment may assist in such checks and inspections.

Commission inspectors shall exercise their powers on production of a written authorisation showing their identity and position, together with a document indicating the subject-matter and purpose of the on-the-spot check or inspection.

Subject to the Community law applicable, they shall be required to comply, with the rules of procedure laid down by the law of the beneficiary country concerned.

- (2) Subject to the agreement of the beneficiary country concerned, the Commission may seek the assistance of officials from the beneficiary countries as observers and call on outside bodies acting under its responsibility to provide technical assistance.

The Commission shall ensure that the aforementioned officials and bodies give every guarantee as regards technical competence, independence and observance of professional secrecy.

Section 16

- (1) Commission inspectors shall have access, under the same conditions as national administrative inspectors and in compliance with national legislation, to all the information and documentation on the operations concerned which are required for the proper conduct of the on-the-spot checks and inspections. They may avail themselves of the same inspection facilities as national administrative inspectors and in particular copy relevant documents.

On-the-spot checks and inspections may concern, in particular:

- professional books and documents such as invoices, lists of terms and conditions, pay slips, statements of materials used and work done, and bank statements held by economic operators,
- computer data,
- production, packaging and dispatching systems and methods,
- physical checks as to the nature and quantity of goods or completed operations,
- the taking and checking of samples,
- the progress of works and investments for which financing has been provided, and the use made of completed investments,
- budgetary and accounting documents,
- the financial and technical implementation of subsidised projects.

- (2) Where necessary, it shall be for the beneficiary country, at the Commission's request, to take the appropriate precautionary measures under national law, in particular in order to safeguard evidence.

Section 17

- (1) Information communicated or acquired in any form under this Annex shall be covered by professional secrecy and protected in the same way as similar information is protected by the national legislation of the beneficiary country that received it and by the corresponding provisions applicable to the Community institutions.

Such information may not be communicated to persons other than those within the Community institutions or in the beneficiary country whose functions require them to know it nor may it be used by Community institutions for purposes other than to ensure effective protection of the Communities' financial interests in all beneficiary countries. Where a beneficiary country intends to use for other purposes information obtained by officials participating under its authority as observers in on-the-spot checks and inspections, it shall seek the agreement of the beneficiary country where that information was obtained.

- (2) The Commission shall report as soon as possible to the competent authority of the country within whose territory an on-the-spot check or inspection has been performed any fact or suspicion relating to an irregularity which has come to its notice in the course of the on-the-spot check or inspection. In any event the Commission shall be required to inform the aforementioned authority of the result of such checks and inspections.
- (3) Commission inspectors shall ensure that in drawing up their reports account is taken of the procedural requirements laid down in the national law of the beneficiary country concerned. The material and supporting documents as referred to in Section 16 shall be annexed to the said reports. The reports thus prepared may be used as (admissible) evidence in administrative or judicial proceedings of the beneficiary country in which their use proves necessary, in the same way and under the same conditions as administrative reports drawn up by national administrative inspectors. They shall be subject to the same evaluation rules as those applicable to administrative reports drawn up by national administrative inspectors and shall be of identical value to such reports. Where an inspection is carried out jointly, the national inspectors who took part in the operation shall be asked to countersign the report drawn up by the Commission inspectors.

Section 18

Where the economic operators referred to in Section 14 resist an on-the-spot check or inspection, the beneficiary country concerned, acting in accordance with national rules, shall give Commission inspectors such assistance as they need to allow them to discharge their duty in carrying out an on-the-spot check or inspection.

It shall be for the beneficiary country to take any necessary measures in conformity with national law.

Annex III.6

Information and publicity requirements

RULES ON DETAILED ARRANGEMENTS FOR INFORMATION AND PUBLICITY

1. *Objectives and scope*

Information and publicity measures concerning assistance from ISPA are intended:

- to increase public awareness and transparency of the activities of the European Community,
- to inform the potential beneficiaries and professional organisations about ISPA possibilities.

Information and publicity shall concern all measures for which ISPA provides financial assistance.

The aim of information and publicity measures shall be to inform the general public and also potential and final beneficiaries, including:

- regional, local and any other public authorities,
- the economic and social partners,
- non-governmental organisations,
- project operators and promoters,
- any other interested parties

of the opportunities offered by ISPA.

2. *General principles*

The body responsible for implementing an ISPA project (hereinafter defined as the “body responsible”) shall be accountable for all publicity measures on the spot. Publicity shall be carried out in co-operation with the Commission departments, which shall be informed of measures taken for this purpose.

The body responsible shall take all the appropriate administrative steps to ensure the effective application of these arrangements and to collaborate with the Commission departments.

Information and publicity measures shall be taken in due time, once the assistance of ISPA is decided. The Commission reserves its right to initiate a procedure for a reduction, suspension or cancellation of the ISPA assistance, if a beneficiary country does not fulfil its obligations under the present Annex. In such cases the procedure specified in Annex III.1 section VIII of the ISPA Financing Memorandum concluded with each beneficiary country applies.

3. *Guidelines for information and publicity activities*

Notwithstanding the detailed rules laid down under point 4, the following principles shall be applied in accordance with all information and publicity measures:

3.1 The media

The body responsible shall inform the media in the most appropriate manner about actions co-financed by ISPA. European Community participation shall be fairly reflected in this information.

To this end, the formal launch of projects and important phases in their implementation shall be the subject of information measures, particularly in respect of regional media (press, radio, and television). Appropriate collaboration must be ensured with the Commission delegations in the beneficiary countries concerned.

3.2 Information events

The organisers of information events such as conferences, seminars, fairs and exhibitions in connection with the implementation of projects part-financed by ISPA shall make explicit the participation of the European Community. The opportunity should be taken of displaying the European Community flag in meeting rooms and the European Community emblem on documents. The Commission delegations in the beneficiary countries shall assist, if necessary, in the preparation and implementation of such events.

3.3 Information material

Publications (such as brochures and pamphlets) about projects or similar measures should contain on the title page a clear indication of the European Community emblem where the national, regional or local emblem is used.

Where publication includes a preface, it should be signed by both the person responsible in the beneficiary country and, for the Commission, the responsible Member of the Commission or a designated representative, to ensure that European Community participation is made clear. Such

publications shall refer to the body responsible for informing interested parties.

The above-mentioned principles shall also apply to audio-visual and web-site material.

4. *Obligations of the beneficiary countries*

Information and publicity shall be the subject of a coherent set of measures defined by the body responsible in collaboration with the Commission for the duration of the project. Beneficiary countries shall ensure that representatives of the Commission including its delegations are duly involved in the most important public activities connected with ISPA.

When projects are implemented, the body responsible shall take the following measures to indicate the participation of ISPA in the said project:

a) Project-related information

On the spot information and publicity measures shall be taken in order to make the general public aware of European Community assistance through ISPA. The body responsible should publish the content of the projects in the most appropriate form and ensure that such documents are disseminated to the local, regional media and shall hold them available for interested parties. On the spot measures should include:

- billboards erected on the sites,
- permanent commemorative plaques for infrastructures accessible to the general public

both to be installed in accordance with the Special arrangements concerning on site information detailed hereafter.

b) General ISPA-related information

In addition to (a), the National ISPA Co-ordinator shall produce regularly a general information on ISPA assistance allocated in the country, highlighting the implementation of projects and results achieved. This general information should be produced at least once a year and be made available to the Commission for its annual report. This information will take the form of brochures of general interest, professional audio-visual material (e.g. videoclip) and news conferences at appropriate level. This information shall group projects by nature and / or focus on projects of relevant interest. It should be delivered to national, regional televisions and radio stations, to the Commission and, on demand, to other interested parties as defined in paragraph 1.

5. *The work of the Monitoring Committees*

- The Commission representatives in the Monitoring Committee, in collaboration with the National ISPA co-ordinator, shall ensure compliance with the provisions adopted concerning publicity, particularly those concerning billboards and commemorative plaques (see special arrangements hereafter).
- Information on publicity measures and suitable evidence such as photographs shall be submitted to the Chairman of the Monitoring Committees by the body responsible. Copies of such material shall be transmitted to the Commission.
- The Chairman of the Committees shall forward to the Commission all the information needed to take into account for its annual report.
- The Monitoring Committees shall ensure that there is adequate information concerning their work. To this end, each Monitoring Committee shall inform the media, as often as considered necessary, of the progress of the project(s), for which it is responsible. The Chairman is responsible for contacts with the media and the Commission representative shall assist him.
- Appropriate arrangements shall also be made, in collaboration with the Commission and its delegations in the beneficiary countries, when important events, such as high level meetings or inaugurations, are held.

6. *Final provisions*

The Commission may initiate specific additional measures as deemed appropriate after discussion with the National ISPA co-ordinator and the body responsible.

The body responsible may, in any event, carry out additional measures. It shall consult the Commission and inform it of the initiatives it takes so that the Commission may participate adequately in their realisation.

In order to facilitate the implementation of these provisions, the Commission may provide suitable assistance and may issue guidelines.

Special arrangements concerning billboards and commemorative plaques

In order to assure the visibility of ISPA projects, beneficiary countries shall ensure that the following information and publicity measures are complied with

1. Billboards

Billboards shall be erected on the sites of projects assisted by ISPA. Such billboards shall include a space reserved for the indication of the European Community participation.

Billboards must be of a size, which is appropriate to the scale of the operation.

The section of the billboard reserved for the European Community must meet the following criteria:

- it shall take up at least 50% of the total area of the billboard,
- it shall bear the standardised European Community emblem and the following text to be presented as in the attached example.

Where the body responsible does not erect a billboard announcing their own involvement in the financing of a project, the European Community assistance must be announced on a special billboard. In such cases, the above provisions concerning the European Community part apply by analogy.

Billboards shall be removed no earlier than 6 months after the completion of the work and replaced by a commemorative plaque in accordance with the provisions under point 2.

2. Commemorative plaques

Permanent commemorative plaques shall be placed at sites accessible to the general public. In addition to the European Community emblem, such plaques must mention the European Community contribution to the project.

The following text should be used as a guideline to the contents required:

“This project has been co-financed at % by the European Community. Upon completion in (state year), the total cost of the project was (national currency), and the total contribution of the European Community was of..... (national currency).”

- EXAMPLE -

Title of the Project	
Location	
European emblem	
Financed by:	
European Union (grant)	... € ... (local currency)
IFI (loan)	... € ... (local currency)
Implementing authority:	í Ministry of ...ý í Agency of ...ý
Owner:	í Name of the ownery
Supervision and management:	í Name of the Company ý
Contractor:	í Name of the contractory

ooOOOoo

ISPA mjera br.:

2005 HR 16 P PE 003

MEMORANDUM O FINANCIRANJU

**usuglašen između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske
o dodjeli pomoći iz Instrumenta za pretpripru strukturnu politiku**

za sljedeću mjeru

Regionalni centar za gospodarenje otpadom Bikarac

u Šibensko-kninskoj županiji

Hrvatska

MEMORANDUM O FINANCIRANJU

Europska komisija, u daljnjem tekstu „Komisija“, djelujući za i u ime Europske zajednice, u daljnjem tekstu „Zajednica“, a koju predstavlja glavni direktor za regionalnu politiku, gosp. Graham Meadows, za Komisiju

s jedne strane, i

Vlada Republike Hrvatske, u daljnjem tekstu „Korisnik“

s druge strane

SPORAZUMJELE SU SE:

Clanak 1.

Mjera iz donjeg clanka 2. provodi se i financira iz proračunskih sredstava Zajednice, u skladu s odredbama utvrđenima u ovom Memorandumu. Mjera iz donjeg clanka 2. provodi se u skladu s Opcim uvjetima priloženima uz Okvirni ugovor koji je potpisan između Komisije i Korisnika, i dopunjen uvjetima ovog Memoranduma i njemu priloženih odredaba.

Clanak 2.

Identifikacija mjere

Instrument za pretpristupnu strukturnu politiku, putem bespovratne pomoći, pridonosi financiranju sljedeće mjere opisane u Prilogu I.

Broj mjere: 2005 HR 16 P PE 003

Naziv: Regionalni centar za gospodarenje otpadom Bikarac

Trajanje: **Datum početka:** Datum potpisivanja Memoranduma o financiranju od strane Komisije

Datum završetka: 31. prosinca 2010.

Lokacija: Šibensko-kninska županija, Hrvatska

Grupa: -

Clanak 3.

Obveza

1. Najviši javni ili istovjetan izdatak koji se može uzeti u obzir radi izracunavanja pomoci iznosi 8.823.601 eura;
2. Stopa pomoci Zajednice odobrena za mjeru utvrđena je na 68 % ukupnog javnog ili istovjetnog izdatka navedenog u planu financiranja u Prilogu II.;
3. Maksimalan iznos pomoci iz Instrumenta za pretpristupnu strukturnu politiku utvrđen je na 6.000.049 eura;
4. Iznos od 6.000.049 eura izdvojen je iz proračuna za 2006. godinu prema proračunskoj stavci 13.050101. Izdvajanja za sljedeće rate treba temeljiti na početnom ili revidiranom planu financiranja za mjeru, ovisno o stanju provedbe mjere i proračunskoj dostupnosti.

Clanak 4.

Isplate

1. Pomoc Zajednice obuhvaca isplate za mjeru za koju je Korisnik pravno obvezao i za koju je potrebno financiranje izricito dodijeljeno. Ta se placanja moraju odnositi na radove opisane u Prilogu I.
2. Isplate izvršena prije datuma potpisivanja Memoranduma o financiranju od strane Komisije nisu prihvatljive za pomoc iz Instrumenta za pretpristupnu strukturnu politiku.
3. Mjera navedena u Prilogu I. i isplate od strane tijela odgovornog za provedbu mjere moraju se dovršiti najkasnije s datumom završetka navedenim u gornjem clanku 2.
Izvjешce potrebno za završnu isplatu potrebno je podnijeti najkasnije 6 mjeseci nakon tog datuma.
4. Placanje predujma utvrđeno je na iznos od 1.200.010 eura i vrši se na sljedeći način:
 - Iznos od 600.005 eura isplacuje se nakon što Korisnik potpiše ovaj Memorandum;
 - Ostatak se isplacuje nakon potpisivanja prvog znacajnog ugovora za radove navedenog u planu nabave, kao i nakon ispunjavanja ostalih uvjeta utvrđenih u donjem clanku 8. stavku 3.

Clanak 5.

Poštivanje zakona i politika Zajednice

Mjera se provodi u skladu s mjerodavnim odredbama utvrđenima Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju¹⁶ i pridonosi ostvarenju politika Zajednice, posebice onih koji se ticu zaštite i unapredenja okoliša.

Clanak 6.

Intelektualno vlasništvo

Korisnik i tijelo odgovorno za provedbu navedeno u Prilogu I. tocki 3., osigurat ce ishodenje svih potrebnih prava intelektualnog vlasništva za studije, crteže, planove, promidžbeni i drugi materijal pripremljen u svezi s planiranjem, provedbom, procjenom i procjenom projekta. Oni jamce da Komisija ili bilo koje drugo tijelo ili osoba koju imenuje Komisija ima pristup i pravo koristiti spomenute materijala. Komisija ce takve materijale koristiti samo u svoje vlastite svrhe.

Clanak 7.

Dozvole i odobrenja

Nadležna tijela Korisnika moraju pravovremeno i sukladno nacionalnom zakonodavstvu osigurati bilo koju vrstu dozvola ili odobrenja koje zahtijeva provedba mjere.

Clanak 8.

Posebni uvjeti koji se odnose na mjeru

Ne dovodeci u pitanje opce uvjete odredene Prilogom III., pomoc Zajednice za mjeru podliježe sljedećim uvjetima:

1. Uvjet vezan uz pretpostavke i status imovine:

Komisija zadržava pravo revidirati iznos pomoci za program ISPA određen clankom 3. ukoliko se u roku od 5 godina od datuma završetka radova radni uvjeti (pristojbe, prihodi, itd.) bitno razlikuju od prvobitnih pretpostavki ucinjenih kod odredivanja razine pomoci, i/ili ukoliko je došlo do znacajne promjene:

- (a) koja utjece na prirodu aktivnosti ili uvjeta za njenu provedbu, ili privatnom ili javnom tijelu daje nedopuštenu prednost; i

¹⁶ U uredbi 2257/2004. od 20. prosinca 2004., kojom se ISPA proširuje na Hrvatsku, stoji da se upucivanje na instrumente Europskih sporazuma u slucaju Hrvatske odnosi na Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.

- (b) koja proizlazi iz promjene u prirodi vlasništva nad bilo kojim dijelom financirane infrastrukture ili iz prekida ili materijalnih promjena u radnom dogovoru.

Država korisnica Komisiju izvještava o bilo kojoj takvoj promjeni i traži *ex-ante* odobrenje Komisije na te promjene.

2. Uvjet vezan uz održivost:

Pomoc Zajednice za mjeru ovisi o tome da nadležna tijela stave na raspolaganje dostatne resurse kako bi osigurala učinkovito odvijanje aktivnosti i održavanje imovine.

3. Uvjet vezan uz plaćanje druge rate plaćanja unaprijed:

Druga rata plaćanja unaprijed podliježe potvrdi:

- (a) odobrenja Nacionalnog plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske;
- (b) odobrenja Regionalnog plana gospodarenja otpadom Šibensko-kninske županije;
- (c) potvrdi da je projekt usklađen sa zahtjevima kako Nacionalnog, tako i Regionalnog plana gospodarenja otpadom;
- (d) potvrdi o dovršenju Procjene utjecaja na okoliš za odlagalište otpada u Pirovcu, provedene u skladu sa standardima EU, zajedno s potvrdom da je odlagalište otpada u Pirovcu usklađeno sa zahtjevima iz Odluke.

4. Uvjet vezan uz završnu isplatu:

Završna isplata podliježe:

- (a) predocenu preslika ugovora koji prikazuju popis općinskih i gradskih vlasti u Šibensko-kninskoj županiji uključenih u projekt RCGO Bikarac;
- (b) primitku evidencije iz koje je vidljivo da je osigurano financiranje 2. etape projekta, kao i dokumentacije u kojoj se navodi vremenski plan provedbe vezan uz dovršenje svih mjera navedenih u 2. etapi projekta. Ta dokumentacija može uključivati zahtjev za financiranje 2. etape RCGO Bikarac upućen EU (ili nekoj međunarodnoj ili domaćoj financijskoj instituciji), koji sadrži vremenski plan zatvaranja i sanacije preostalih općinskih odlagališta smještenih u Šibensko-kninskoj županiji te njihove zamjene novim Regionalnim centrom za gospodarenje otpadom u Bikarcu.
- (c) zaprimanje prijedloga za uklanjanje divljih odlagališta na području Šibensko-kninske županije uključujući vremenski raspored njihova uklanjanja.

Clanak 9.

Provedbene odredbe navedene u prilogima ovog Memoranduma o financiranju tvore njegov sastavni dio.

U slučaju nepridržavanja uvjeta i provedbenih odredaba Komisija će djelovati sukladno postupcima određenima u Prilogu III.1., odjeljak VIII.

Clanak 10.

Vjerodostojan tekst Memoranduma o financiranju je postojeći dokument koji je dolje potpisan.

Sastavljeno u Šibeniku, 26. listopada 2006. Sastavljeno u Bruxellesu, 27. rujna 2006.

Za Primatelja

Martina Dalic

Nacionalni ISPA koordinator

Za Zajednicu

Graham Meadows

Glavni direktor

Popis Priloga

Prilog I.	Opis mjere
Prilog II.	Plan financiranja
Prilog III.	
Prilog III.1	ISPA odredbe o financijskoj provedbi
Prilog III.2	Odredbe o ispunjavanju uvjeta izdataka za mjere pomoci ISPA programa
Prilog III.3	Obrazac koji se podnosi Odboru za pracenje programa ISPA i zahtjev za izmjene
Prilog III.4	Sustavi upravljanja i kontrole za pomoc odobrenu iz ISPA programa i postupak za vršenje financijskih ispravaka
Prilog III.5	Sporazum u vezi s nepravilnostima i povratom krivo primljenih iznosa u okviru ISPA programa
Prilog III.6	Zahtjevi za informiranjem javnosti

PRILOG 1.

Opis mjere

Regionalni centar za gospodarenje otpadom Bikarac

u Šibensko-kninskoj županiji

Hrvatska

Šifra Komisije br.: 2005 HR 16 P PE 003

1. NAZIV MJERE

Regionalni centar za gospodarenje otpadom Bikarac

2. TIJELO KOJE PODNOSI ZAHTJEV (Nacionalni ISPA koordinator)

- 2.1. Naziv: Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija
- 2.2. Adresa: Trg N. Š Zrinskog 7-8, 10000 Zagreb, Hrvatska

3. TIJELO ODGOVORNO ZA PROVEDBU (kako je određeno odjeljkom II (2) Priloga III.2)

- 3.1. Naziv: Ministarstvo financija, Središnja jedinica za financiranje i ugovaranje – Provedbena agencija za program ISPA
- 3.2. Adresa: Katanciceva 5, 10000 Zagreb, Hrvatska

4. KRAJNI KORISNIK (u slučaju da se radi o tijelu razlicitom od tijela navedenog pod tockom 3)

- 4.1. Naziv: Gradska cistoca d.o.o., Šibenik
- 4.2. Adresa: Stjepana Radica 100, 22000 Šibenik, Hrvatska

5. LOKACIJA

- 5.1. Država korisnica: Republika Hrvatska
- 5.2. Regija: Šibensko-kninska županija

6. OPIS

6.1. Pozadina

Projekt je smješten u Šibensko-kninskoj županiji, koja se nalazi uz hrvatsku jadransku obalu. Županija ima površinu od 2.939 km², a obuhvata pet važnijih gradova: Šibenik, Drniš, Knin, Skradin i Vodice, kao i 14 općina: Bilice, Biskupija, Cijljava, Ervenik, Kijevo, Kistanje, Murter, Pirovac, Primošten, Promina, Rogoznica, Ružić, Tisno i Unešić. Šibenik, koji ima 51.500 stanovnika, glavni je grad regije. Ukupan broj stanovnika županije iznosi 113.000.

Upravljanje krutim otpadom u Šibensko-kninskoj županiji trenutno je ekološki neodrživo. Od 19 gradova i općina u županiji, njih četiri nema organiziranu službu prikupljanja otpada. Postupanje s otpadom nije u skladu ni s direktivama i uredbama EU-a, ni s hrvatskim nacionalnim zakonodavstvom. To se naročito odnosi na postojeće aktivnosti zbrinjavanja otpada. Za potrebe zbrinjavanja otpada 15 gradova i općina u Šibensko-kninskoj županiji trenutno služi osam aktivnih odlagališta otpada. Odlagalište Bikarac najveće je od njih i prima većinu otpada iz pet gradova i općina. Praktično sva naselja Šibensko-kninske županije imaju poteškoća s postupanjem s otpadom.

Osnovne poteškoće:

- Područje županije nije potpuno pokriveno organiziranom i redovitom službom za prikupljanje otpada;
- Ne postoji dovoljno opreme i vozila za organiziranje opsežnog sustava za prikupljanje otpada koji bi bio siguran po okoliš;
- Ne postoje postrojenja za preradu otpada;
- Nijedno od postojećih odlagališta otpada u županiji ne ispunjava zakonske i ekološke uvjete EU-a i Hrvatske;
- U županiji postoji velik broj potpuno nenadziranih («divljih») odlagališta, koje je potrebno zatvoriti i sanirati;
- Ne postoji nadzor kretanja otpada;
- Kolicina recikliranja otpada u županiji veoma je mala.

Radi rješavanja ovih poteškoca Regionalni savjet¹⁷ namjerava provesti Regionalni plan gospodarenja otpadom, u skladu s hrvatskim Nacionalnim planom gospodarenja otpadom i direktivama EU-a. Ova će inicijativa biti prva te vrste u Republici Hrvatskoj i ona će, ukratko, obuhvatiti zatvaranje svih postojećih odlagališta u županiji te njihovu zamjenu putem izgradnje novog Regionalnog centra za gospodarenje otpadom (RCGO) koje će biti projektirano prema standardima Europske Unije i koje će grančiti s postojećim gradskim odlagalištem otpada na Bikarcu. Bikarac je smješten 12 km sjeveroistočno od Šibenika i udaljen 1 km od magistralne ceste između Šibenika i Splita.

Pored izgradnje novoga RCGO-a, Regionalnim planom se predlaže izgradnja dvije prekrcajne stanice za otpad na području Pirovca i Oklaja, smještenih u sjeverozapadnom, odnosno središnjem dijelu županije. Te stanice primat će otpadni materijal iz okolnih područja koja se nalaze daleko od RCGO-a. Taj će se otpad zatim pomoću posebno nabavljenih vozila prevoziti u RCGO Bikarac na preradu.

Osim izgradnje novog regionalnog odlagališta otpada i dvije prekrcajne stanice za otpad, namjera je uvesti mjere recikliranja u cijeloj županiji kako bi se minimalizirali troškovi prijevoza otpada i sacuvala prirodna bogatstva. Tvari koje je moguće reciklirati skupljat će se i prodavati krajnjim korisnicima na području Hrvatske. Poslovi recikliranja obavljat će se i u prekrcajnim stanicama za otpad i u RCGO Bikarac. Krajnji cilj ovih mjera je uvođenje održivog postupanja s otpadom, sa sve većim naglaskom na recikliranju otpada, kao i zatvaranje svih postojećih nadziranih i nenadziranih odlagališta otpada i njihova zamjena jednim modernim, ekološki prihvatljivim odlagalištem za cijelu Šibensko-kninsku županiju. Novo je odlagalište otpada projektirano na način da će udovoljiti očekivanim potrebama županije u sljedećih dvadeset pet godina.

6.2. Dijelovi mjere

Projekt je podijeljen u dvije etape. Ova mjera pokriva samo 1. etapu projekta. Međutim, kako aktivnosti koje će se provesti tijekom prve etape ne uključuju zatvaranje drugih postojećih odlagališta koji ne udovoljavaju uvjetima, krajnji uspjeh ove mjere ovisi također o provedbi mjera koje se zahtijevaju u 2. etapi ovoga projekta.

1. etapa (provedba 2006.-2007.)

1. etapa projekta (zadaci za ovu mjeru) sastoji se od sljedećih dijelova:

a) izgradnja novog komunalnog odlagališta otpada (RCGO) koje će grančiti s postojećim odlagalištem u Bikarcu, kao i saniranje i zatvaranje postojećega odlagališta;

¹⁷ Izrazi "regija" i "regionalan" u ovom tekstu odnose se na Šibensko-kninsku županiju.

- b) provođenje pilot projekta recikliranja i razvrstavanja otpada u gradu Šibeniku;
- c) saniranje komunalnog odlagališta otpada u Pirovcu;
- d) tehnička pomoć.

2. etapa (2008.-2025. – nije pokrivena ovom mjerom)

2. etapa projekta sastoji se od sljedećih dijelova:

- a) izgradnja i opremanje dvije prekrcajne stanice za otpad smještene u Pirovcu i Oklaju;
- b) nabava specijalnih vozila za prijevoz tereta na duge relacije između prekrcajnih stanica i RCGO-a;
- c) zatvaranje i saniranje preostalih sedam županijskih odlagališta otpada. Dosad su sklopljeni sporazumi sa četiri grada i deset općina (od ukupno šest gradova i trinaest općina u županiji) o zatvaranju pet od preostalih sedam općinskih odlagališta i prebacivanju njihovog kretanja otpada u RCGO Bikarac nakon njegove izgradnje. U tijeku je i završna faza sklapanja još jednog sporazuma, koji će omogućiti zatvaranje jednog od posljednja dva preostala odlagališta;
- d) postupno proširenje sheme recikliranja u Šibeniku na ostale gradove i općine u Šibensko-kninskoj županiji.

6.3. Dijelovi 1. etape

- 6.3.1.** Izgradnja novog gradskog odlagališta otpada (RCGO), koje će grančiti s postojećim odlagalištem u Bikarcu

Opcenito

Komunalno odlagalište otpada u Bikarcu djeluje od 1971. godine. Njegova površina pokriva 2,2 hektara, a u vlasništvu je grada Šibenika. Njime upravlja Gradska Cistoca d.o.o., Šibenik, komunalno poduzeće u isključivom vlasništvu Gradskog vijeća Šibenika. Izgradnja RCGO-a odvijat će se u četiri faze, kako bi se omogućio nastavak korištenja postojećega odlagališta tijekom izgradnje novih pogona RCGO-a, i kako bi se osigurao siguran radni okoliš. Krajnji cilj je zatvaranje postojećega odlagališta, koje će se prekriti i sanirati, dok će se sav novi otpad usmjeravati u susjedni RCGO. Na postojećemu odlagalištu instalirat će se sustav za sakupljanje plinova, koji će na baklji spaljivati oslobođeni odlagališni metan, kao i sustavi za uklanjanje i pročišćavanje procijednih voda. Ove će mjere također predstavljati bitan dio novoga odlagališta otpada.

Faza 1 – pripremne radnje – izgradnja odlagališna ploha za sprecavanje širenja požara

U jugoistocnom dijelu postojećeg odlagališta otpada postoje duboko smješteni požari i neophodno ih je ugasiti prije pocetka faze izgradnje novoga sanitarnog odlagališta. Kako bi se osigurao siguran i izvediv nacin provodenja tog zadatka, sagradit ce se podrucje za privremeno skladištenje, koristeći odabrani otpad koji je nastao gradnjom i uklanjanjem gradevina. Navedena ce se odlagališna ploha koristiti za odlaganje otpada izvadenog s podrucja zahvacenog požarom te kako bi se osiguralo da je sav materijal u njoj ugašen na siguran nacin i pod nadzorom.

Faza 2 – preoblikovanje obronaka na postojećem odlagalištu otpada

Iskapanjem i uklanjanjem materijala s južne strane zemljišta promijenit ce se oblik postojećega odlagališta otpada. To ce osigurati odvajanje staroga i novoga zemljišta za odlaganje otpada i omogućiti uvođenje sustava za sakupljanje i uklanjanje procjednih i oborinskih voda. Mijenjanje oblika odlagališta zapocet ce kad se ugase svi požari, a ono ce poboljšati stabilnost postojećega odlagališta te takoder olakšati ugradnju vodonepropusne stjenke od polietilena visoke gustoće na novome odlagalištu.

Faza 3 – izgradnja odlagališnih ploha broj 1, 2 i 3

Novo odlagalište otpada sastojat ce se od tri odlagališne plohe. Izgradnja odlagališnih ploha br. 1 i 2 zapocet ce cišćenjem i ravnanjem prostora za odlaganje na novome sanitarnom odlagalištu. Iskopani materijal koristit ce se za nasipavanje oznacenog podrucja i izgradnju obodnog kanala. Oko vanjskog ruba podrucja određenog za odlagališne plohe br. 1 i 2 izgradit ce se nasip, na kojem ce postojati mjesto za pristup vozila. Izvan nasipa takoder ce se izgraditi kanal za površinsku vodu, kako bi se oborinske vode preusmjerile iz podrucja rada i nasipavanja. U odlagališnu plohu br. 1 postavit ce se prikladni temeljni brtveni sloj, kako bi se osigurala uskladenost s propisima EU.

Tijekom faze izgradnje, postrojenje za obradu procijednih voda postavit ce se na jugoistocnom dijelu vanjskog ruba odlagališta. To ce postrojenje služiti i za novo i za postojeće odlagalište otpada, a pocet ce s radom po završetku uvodnih radova na odlagališnoj plohi br. 1, prije pocetka nasipavanja. Procijedne vode ce se obradivati do razine dopuštene za ispuštanje u šibensko postrojenje za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda.

U odlagališnu plohu br. 2 tijekom 1. etape projekta neće se postaviti temeljni brtveni sloj. Odlagališna ploha br. 2 koristit će se tek kad odlagališna ploha br. 1 bude puna, što se ne očekuje prije 2012. godine. Međutim, bilo bi razborito istodobno pripremiti prostor za odlaganje za odlagališnu plohu br. 2, kako bi se smanjili budući dodatni troškovi. Radovi na odlagališnoj plohi br. 3 u ovoj etapi obuhvaćaju samo čišćenje, izgradnju obodnog kanala i ograđivanje odgovarajućeg područja, jer se ne očekuje da će se početi koristiti prije 2020. godine.

Kako bi RCGO mogao pravilno raditi, kao dio projekta potrebno je nabaviti određenu opremu. Minimalno je potrebno nabaviti stroj za baliranje otpada i stroj za drobljenje betona. Bude li, međutim, ostalo dovoljno sredstava na raspolaganju nakon javnih natjecaja i sklapanja ugovora za druge radove obuhvaćene ovom mjerom, može se nabaviti i dodatna oprema za RCGO. Vrste opreme koja bi se mogla dodatno nabaviti su: utovarivač i prikolica za rukovanje otpadom koji nastaje gradnjom i uklanjanjem građevina, viljuškar za rukovanje balama papira i plastičnim otpadom; kontejneri različitih zapremina za prihvatanje otpada za recikliranje; kontejneri za prihvatanje ulja i štetnih tvari; oprema za terensko praćenje koja služi za analiziranje plinova koji se stvaraju na odlagalištu otpada.

Faza 4 – prekrivanje i otplinjavanje staroga odlagališta otpada

Po završetku odlagališne plohe br. 1 staro će se odlagalište otpada zatvoriti i započet će se s mjerama sanacije. Promijenit će se oblik staroga odlagališta, kako bi se stvorila ravna i stabilna površina koja će omogućiti ugradnju vodonepropusne stjenke kao potpore završnom pokrovnom sloju. Ugradit će se sustav za iscrpljivanje i spaljivanje plina na baklji, a površinski sloj humusa bit će postavljen kao završni pokrov.

Očekuje se da predviđene iscrpljene količine plina s odlagališta neće biti dovoljne za proizvodnju energije i stoga će se kao metoda neutraliziranja metana vjerojatno koristiti spaljivanje na baklji. Međutim, prije donošenja konačne odluke o ugradnji opreme za spaljivanje na baklji potvrdit će se količina plina. Ako bude neophodno, tehničko će se rješenje promijeniti. Nakon ugradnje opreme za iscrpljivanje plina uslijedit će sadnja zelenila na tom području, što će popraviti vizualni dojam zemljišta.

6.3.2. Pilot projekt recikliranja i razvrstavanja otpada u gradu Šibeniku

Pilot projekt recikliranja i razvrstavanja otpada provest će se za grad Šibenik. U prvoj godini ovaj će pilot projekt pokriti otprilike 15.000

gradskih stanovnika. U drugoj godini studija ce pokriti daljnjih 15.000 stanovnika. Studija ce omogućiti izracun dnevnih kolicina komponenata otpada (a time i potencijalne prihode od prodaje tih proizvoda – nakon što se uzmu u obzir cimbenici smanjenja i uklanjanje nečistoća) na osnovi ukupnih godišnjih kolicina. Postoji nada da ce se materijali koje je moguće reciklirati moći prodati na tržištu te da ce ostvariti prihod koji ce omogućiti da se postupak prikupljanja otpada u najvećoj mjeri sam financira. Također postoji nada da ce se po završetku pilot studije priskrbiti dovoljno podataka za izracun ekonomičnosti slicnih shema prikupljanja i razvrstavanja otpada koje bi se mogle provesti i u drugim gradovima i općinama Šibensko-kninske županije. Kako bi se provela pilot studija, u sklopu projekta potrebno je nabaviti prikladna vozila i kontejnere za otpad. Također ce biti pružena tehnička pomoć u svrhu ispravnog provođenja i tocnog tumačenja rezultata pilot studije, kao i u svrhu dobivanja preporuka za proširenje reciklažnih mjera na cijelu županiju.

6.3.3. Zatvaranje i saniranje postojećega odlagališta otpada u Pirovcu

Odlaganje otpada na odlagalište u Pirovcu službeno je prekinuto 2004. godine. Na toj lokaciji ne postoji nikakva oprema ni tehnički uredaji. Površina odlagališta obuhvaća otprilike 1 hektar, prosječna debljina je 2-3 m, a zapremina otprilike 25.000 m³. Kako ne postoji izravna opasnost da ce odlagalište zagaditi tlo ili površinske vode, njegova ce se sanacija uglavnom sastojati od preoblikovanja područja, zajedno s postavljanjem vodonepropusne zapreke i površinskog sloja te sprecavanjem neovlaštenog pristupa na zemljište. Kolicina metana koji se emitira na odlagalištu veoma je mala pa se smatra da mjere iscrpljivanja i neutraliziranja plina nisu neophodne.

6.3.4. Tehnička pomoć

Za mjeru su predviđene četiri vrste tehničke pomoći:

(a) Pomoć pri uspostavljanju pilot projekta recikliranja u Šibeniku;

Ova je pomoć neophodna kako bi se osiguralo ispravno provođenje pilot studije i kako bi se točno protumacili dobiveni rezultati te na osnovi njih preporučio najprikladniji način proširenja sheme recikliranja unutar cijele županije.

(b) Osposobljavanje osoblja RCGO -a;

Ova pomoć odnosi se na osposobljavanje osoblja koje ce rukovoditi novim RCGO-om. To ce osposobljavanje obuhvatiti: tehnike odlaganja i sabijanja otpada, mjere dnevnog prekrivanja, postupanje

s procijednim vodama i plinovima, kao i radnje vezane uz recikliranje i pracenje. Za osoblje RCGO-a takoder je potrebno pripremiti opsežne upute za rad.

(c) Podrška Jedinici za provedbu projekta (JPP);

Pomoc je potrebna kako bi se osigurala ucinkovita provedba projekta. Osoblju JPP-a bit ce pružena pomoc glede programiranja, pitanja vezanih uz financije i nabavu, pripremu nacrtu i tehnicke dokumentacije, obavijesti o natjecaju i natjecajne dokumentacije, pomoc u organiziranju i vodenju natjecaja, osposobljavanje i davanje preporuka u svezi s obvezama, ustrojstvom i zadacama JPP-a.

(d) Postavljanje inženjera za nadzor radova na izgradnji RCGO-a;

Postavit ce se neovisni nadzorni inženjer koji ce nadgledati izgradnju novoga RCGO-a. Gradevinski ce se radovi provoditi u skladu s Ugovornim uvjetima FIDIC.

7. CILJEVI

7.1. Cilj projekta

Cilj 1. etape projekta (ISPA mjera) je zatvaranje i sanacija postojećih odlagališta otpada u Bikarcu i Pirovcu te njihova zamjena novim, ekološki prihvatljivim Regionalnim centrom za gospodarenje otpadom, koje ce biti potpuno uskladen s hrvatskim zakonodavstvom i zakonodavstvom EU-a u podrucju okoliša, a koje uređuje postupanje s krutim otpadom i njegovo odlaganje. Osim toga, zapocet ce uvođenje sustava za recikliranje i razvrstavanje otpada na podrucju cijele županije, na osnovi rezultata pilot projekta za recikliranje i razvrstavanje otpada u gradu Šibeniku.

U smislu cijeloga projekta (1. i 2. etapa) predviđena su tri cilja:

(a) zatvaranje i saniranje postojećih osam neodrživih odlagališta krutog otpada za Šibensko-kninsku županiju i njihova zamjena jednim novim, ekološki prihvatljivim Regionalnim centrom za gospodarenje otpadom (RCGO) smještenim na odlagalištu otpada Bikarac, koje ce moci udovoljiti potrebama odlaganja otpada u Šibensko-kninskoj županiji u sljedećih 25 godina;

(b) proširenje usluga prikupljanja otpada kako bi se pokrili svi gradovi i općine Šibensko-kninske županije i kako bi se do 2025. godine smanjila kolicina komunalnog otpada koji se šalje na županijsko odlagalište za najmanje 25 %, uzimajući 2005. godinu kao polaznu točku za mjerenje;

(c) progresivno uvođenje mjera recikliranja i razvrstavanja otpada u cijeloj Šibensko-kninskoj županiji, kako bi se do 2025. godine pokrili svi gradovi i općine u županiji.

Projekt će biti proveden u dvije etape, jer RCGO u Bikarcu prvo mora početi s radom, a tek se onda preostala odlagališta otpada u Šibensko-kninskoj županiji mogu zatvoriti i njihovo kretanje otpada preusmjeriti u RCGO u Bikarcu. Kako je odlagalište u Pirovcu već zatvoreno, njegova sanacija predstavlja dio 1. etape projekta.

7.2. Pokazatelji izvedbe (samo za 1. etapu)

Pokazatelji izvedbe ove mjere su:

Pokazatelj izvedbe	Prije mjere ISPA	Nakon provedbe mjere ISPA
Županijsko odlagalište otpada izgrađeno u skladu s Direktivom Vijeća 1999/31/EZ (te izmjenama i dopunama) o odlagalištima otpada	0	1
Pracenje odlagališta otpada s obzirom na utjecaj na okoliš	ne postoji	za 2 od 9 odlagališta
Broj stanovnika županije pokrivenih programima recikliranja otpada	nijedan	najmanje 30.000
Zatvorena i sanirana odlagališta otpada u Šibensko-kninskoj županiji	0 od 9	2 od 9

8. RADNI PLAN

Indikativni plan rada:

Dio	Raspisivanje natjecaja	Dodjela	Završetak
Izgradnja RCGO Bikarac – 1. etapa	srpanj 2006.	rujan 2006.	sijecanj 2008.
Sanacija odlagališta otpada Pirovac	prosinac 2006.	ožujak 2007.	lipanj 2007.
Pilot studija za grad Šibenik	*	sijecanj 2007.	prosinac 2007.
Ugovor o nadzoru radova	srpanj 2006.	rujan 2006.	sijecanj 2008.
Nabava opreme za RCGO i Šibenik	srpanj 2006.	rujan 2006.	ožujak 2007.
Mjere tehnicke pomoci	lipanj 2006.	srpanj 2006.	sijecanj 2008.

* Za pilot projekt neće se dodijeliti ugovor, jer će korisnik sam izvršiti taj zadatak. Datum dodjele te stavke (pilot studije za grad Šibenik) označava POČETAK rada na pilot projektu.

9. ANALIZA EKONOMSKIH I SOCIJALNIH TROŠKOVA I KORISTI

Ova će mjera donijeti brojne važne ekonomske, socijalne i ekološke koristi. Najvažnije ekološke i socijalne koristi uključuju smanjenje zdravstvene opasnosti po stanovništvo, zaštitu bogatstva podzemnih voda, smanjenje količine nastalog otpada, povećanje količine recikliranog otpada, smanjenje emisije stakleničkih plinova, smanjenje broja ružnih smetlišta i ilegalnih deponija te ugodniji i zdraviji okoliš. Vecina ovih koristi ne može se izraziti u vidu financijske vrijednosti. Ova će mjera, međutim, proizvesti izravan, vidljiv učinak u obliku uklanjanja postojećih ružnih odlagališta otpada u županiji i njihove zamjene jednim odlagalištem koje vizualno neće narušavati prirodni krajolik i okoliš.

Ekonomska interna stopa rentabilnosti (EIRR) iznosi 6 %, neto sadašnja vrijednost (NPV) iznosi +146.000 eura, a omjer koristi i troškova iznosi 1.01.

10. GLAVNI ELEMENTI FINANCIJSKE ANALIZE

Financijska analiza projekta provedena je radi osiguranja njegove održivosti i izvedivosti. Temelj financijske analize čine sljedeće pretpostavke i procjene:

- 68 % predloženog investicijskog programa u iznosu od 8,823 milijuna eura (za 1. etapu – isključujući nepredviđene izdatke) financirat će se putem bespovratne pomoći iz programa ISPA;

- početkom 2006. godine uvedena je nova pristojba za sakupljanje otpada, što je dovelo do prosječnog povećanja (sada se u cijeloj županiji primjenjuje jedinstvena pristojba) troškova od otprilike 71 % (39.61 eura/toni). To povećanje odgovara otprilike 1,4 % prosječnih raspoloživih primanja kucanstva u iznosu od 471,17 eura mjesečno (prema pokazateljima za 2004. godinu) i pokriva troškove rada i održavanja Regionalnog centra za gospodarenje otpadom u Bikarcu. To je povećanje jednako prosječnom dodatnom trošku od 32,48 eura po kucanstvu godišnje, iz čega proizlazi da ukupan trošak usluga uklanjanja otpada iznosi 78,33 eura po kucanstvu godišnje;

- prosječna dnevna količina proizvedenog otpada po domaćinstvu u Šibensko-kninskoj županiji u 2005. godini iznosila je 0,75 kg. Očekuje se da će količina proizvedenog otpada u županiji rasti za prosječno 2 % godišnje, a povećani troškovi odlaganja otpada uključeni su u izračun nedavno uvedene pristojbe.

Na osnovi gore navedenih pretpostavki, financijski model za cijelu mjeru donijet će sljedeće rezultate:

	FNPV	FIRR
Prije ISPA-e	-8,769 mil. eura	-1,72 %
Nakon ISPA-e (samo 1. etapa)	-4,526 mil. eura	2,02 %

Procjena analize **financijskog jaza** pokazuje da je stopa intervencije iz programa ISPA od 68 % primjerena.

11. ANALIZA UTJECAJA NA OKOLIŠ

Odlagalište otpada Bikarac

Gradska Cistoca d.o.o. Šibenik podnijela je 7. srpnja 2005. godine prijavu za izvođenje Procjene utjecaja na okoliš (PUO). PUO koji je uključio javno savjetovanje, proveo je Zavod za energetska postrojenja, energetiku i ekologiju Fakulteta strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu.

27. rujna 2005. godine Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva objavilo je rješenje u kojem stoji da je projekt ekološki prihvatljiv pod uvjetom da se ispune posebni uvjeti navedeni u rješenju, od kojih se glavni odnose na pracenje saniranoga odlagališta otpada. Netehnički sažetak PUOa zaključen je sljedećom izjavom: «Nakon analize potencijalnog utjecaja na okoliš može se zaključiti da ostvarenje projekta neće proizvesti bitan utjecaj na okoliš. Nijedna od dvanaest analiziranih vrsta učinaka nije procijenjena kao neprihvatljiva.»

Odlagalište otpada Pirovac

Za sanaciju odlagališta otpada Pirovac još nije provedena Procjena utjecaja na okoliš. Trenutacno se vrše preliminarni radovi, kako bi se omogućila provedba Procjene utjecaja na okoliš. Potpuni PUO, uključujući javno savjetovanje, dovršit će se prije početka radova na odlagalištu otpada Pirovac.

12. TROŠKOVI I POMOC (u €)

A. Indikativni pregled troškova po vrstama izdataka (samo za 1. etapu)

Stavka	Ukupni troškovi (u €)	Neprihvatljivi troškovi (u €)	Prihvatljivi troškovi (u €)
Kupovina zemljišta	82.000	82.000	0
Priprema terena	750.000	750.000	0
Glavni radovi			
- Nacrti i tehnička dokumentacija	570.000	0	570.000
- Građevinski radovi	6.428.601	0	6.428.601
Postrojenje i strojevi	220.000	0	220.000
	605.000	0	605.000
Tehnička pomoć	100.000	0	100.000
Nadzor tijekom provedbe	500.000	0	500.000
Nepredviđeni izdaci	0	0	0
Porezi/javne pristojbe PDV	2.106.640	2.106.640	0
promidžba/odnosi s javnošću, dozvole	400.000	0	400.000
UKUPNO*	11.762.241	2.938.640	8.823.601

* nepredviđeni izdaci u visini od 10 % uključeni su u navedene iznose

B. Indikativni pregled prihvatljivih troškova po dijelovima

Opis	Glavni radovi	Postrojenje i strojevi	Tehnička pomoć	Ukupni troškovi
Građevinski radovi – odlagalište otpada Bikarac	6.786.601			6.786.601
Građevinski radovi – odlagalište otpada Pirovac	212.000			212.000
Postrojenje i strojevi		825.000		825.000
Tehnička pomoć			100.000	100.000
Nadzor tijekom provedbe			500.000	500.000
Dozvole i odnosi s javnošću	400.000			400.000
Ukupno*	7.398.601	825.000	600.000	8.823.601

* nepredviđeni izdaci u visini od 10 % uključeni su u navedene iznose

Ukupni troškovi	Doprinos privatnog sektora	Neprihvatljivi izdatak	Ukupno prihvatljivi troškovi	Nepovratna pomoc iz programa ISPA	% nepovratne pomoci
11.762.241	0	2.938.640	8.823.601	6.000.049	68

Iznos pomoci: 68 %

13. UKLJUCIVANJE MEĐUNARODNIH FINANCIJSKIH INSTITUCIJA

U projekt nije ukljucena nijedna medunarodna financijska institucija.

14. POSEBNI UVJETI POVEZANI S MJEROM

Vidjeti članak 8. Memoranduma o financiranju.

15. PLAN NABAVE

Radovi ce se provesti sukladno provizornom planu nabave dodanom kao Prilog I.a

Uvjeti ugovora FIDIC koristit ce se za ugovore o radovima.

ooOOOoo

PRILOG I.a

Indikativni plan nabave

Broj natjecaja	Opis radova i usluga koji ce biti objavljeni na natjecaju	Vrsta ugovora (radovi, roba ili usluge)	Ocekivani mjesec objave natjecaja (mjesec / godina)
1	Izgradnja – Bikarac (1. etapa) I	radovi	srpanj 2006.
2	Izgradnja – Pirovac	radovi	prosinac 2006.
3	Tehnicka pomoc	usluga	lipanj 2006.
4	Odnosi s javnošcu	usluga	rujan 2006.
5	Dobavljanje opreme za RCGO i pilot studiju za Šibenik	roba	srpanj 2006.
6	Nadzor radova	usluga	srpanj 2006.

Napomena: nepredvideni izdaci u visini od 10 % ukljuceni su u navedene iznose

Posebni uvjeti za dodjelu ugovora bit ce stavljени na raspolaganje u Službenom listu Europskih zajednica i/ili na internetu.

PRILOG II

FINANCIJSKI PLAN (na temelju izdvajanja iz proračuna EU)

Naziv: Regionalni centar za gospodarenje otpadom

ISPA Br: 2005/HR/16/P/PE/003

Euro

Proračunska godina EU	Ukupni trošak	Neprihvatljivi trošak	Prihvatljivi trošak								Zajam MFI	
			Ukupno		ISPA		Nacionalna tijela					
							Središnja državna tijela	Regionalna tijela	Lokalna tijela	Druga tijela*		
	1	2	3	4 (%)	5	6 (%)	7	8	9	10	11	12 (%)
	=2+3		=5+7+8+9+10	=3/1		=5/3						=11/1
2006	11.762.241	2.938.640	8.823.601	75,0	6.000.049	68,00	1.252.000		1.571.552			
<i>neraspoređeno</i>												
Ukupno	11.762.241	2.938.640	8.823.601	75,0	6.000.049	68,00	1.252.000		1.571.552			

PRILOG III.1

Provedbeni financijski propisi za program ISPA

Odjeljak I Oblici i postotak pomoci

- (1) Pomoc Zajednice kroz program ISPA može biti u obliku nepovratne direktne pomoci, povratne pomoci ili bilo kojem drugom obliku pomoci.

Pomoc koja je vratena upravnom tijelu ili drugom javnom tijelu ponovo se primjenjuje u istu svrhu.

- (2) Postotak pomoci Zajednice dodijeljen kroz program ISPA može biti do 75% javnog ili ekvivalentnog izdatka, što uključuje izdatke od strane tijela čije su aktivnosti poduzete u sklopu upravnog ili pravnog okvira, a čime ih se smatra ekvivalentnim javnim tijelima. Komisija može predložiti povećanje ovog postotka do 85%, osobito tamo gdje smatra da je postotak viši od 75% potreban za ostvarivanje mjera ključnih za postizanje općih ciljeva programa ISPA.

Postotak pomoci i maksimalan iznos pomoci iz programa ISPA utvrđuje se Memorandumom o financiranju određene mjere.

Osim u slučaju povratne pomoci ili kada postoji osobiti interes Zajednice, postotak pomoci se smanjuje kako bi uzeo u obzir:

- (a) Raspoloživost sredstava za sufinanciranje;
 - (b) Sposobnost mjere da stvara prihode; i
 - (c) Odgovarajuću primjenu načela onečišćivač pluća.
- (3) Mjere koje stvaraju prihode sukladno stavku 2(b) su one koje se odnose na:
- (a) Infrastrukturu čije korištenje uključuje naknadu na teret korisnika;
 - (b) Proizvodna ulaganja u sektor zaštite okoliša.

Komisija je pripremila smjernice za primjenu načela onečišćivač pluća.

- (4) Preliminarne studije i mjere tehničke podrške mogu se izuzetno financirati u iznosu od 100% ukupnih troškova.

- (5) Mjere pokrivene Memorandumom financiranju provodi država korisnica u uskoj suradnji s Komisijom koja zadržava odgovornost za korištenje sredstava.

Odjeljak II Izdavanja

- (1) Komisija u sklopu programa ISPA vrši izdatak sukladno Financijskoj uredbi primjenjivoj na opći proračun Europskih zajednica, a temeljem Memoranduma o financiranju između Komisije i države korisnice.

Međutim, godišnja proračunska izdavanja pomoći dodijeljene mjerama izvršavaju se na jedan od sljedeća dva načina:

- (a) Izdavanja za mjere koje financira ISPA, a provode se tijekom razdoblja od dvije ili više godina, se u pravilu i podložno točki (b) vrše u godišnjim ratama.

Komisija će izvršiti izdavanje za prvu godišnju ratu kada potpiše Memorandumom o financiranju mjere.

To izdavanje će odgovarati iznosu pomoći navedenom u financijskom planu za prvu godinu. Tijekom razdoblja koje vodi prema potpunoj decentralizaciji, ono bi trebalo biti dostatno za pokrivanje radova koji će se ugovarati prvih godina.

Izdavanja za sljedeće godišnje rate temelje se na početnom ili izmijenjenom financijskom planu za mjeru. Ona će u načelu biti vršena na početku svake financijske godine, a najkasnije do 1. travnja predmetne godine, pod uvjetom da ih predviđeni izdatak za nadolazeću godinu opravdava i da napredak radova pokazuje kako projekt zadovoljavajuće i u skladu s raspoloživim proračunom napreduje prema završetku.

- (b) Za mjere čije je trajanje kraće od dvije godine i za koje pomoć Zajednice ne prelazi 20 milijuna eura, prvo izdavanje do 80% može biti izvršeno kada Komisija potpiše Memorandum o financiranju mjere.

Ostatak će se izdvojiti pod uvjetom da napredak radova pokaže kako projekt zadovoljavajuće i u skladu s raspoloživim proračunom napreduje prema završetku.

- (2) Osim u propisno opravdanim slučajevima, pomoć izdvojena za mjeru na kojoj unutar dvije godine od datuma potpisivanja Memoranduma o financiranju mjere od strane Komisije nije započeo značajan rad bit će ukinuta.

Komisija u svakom slučaju pravo vrijeme obavještava državu korisnicu i imenovano tijelo kada god postoji rizik ukidanja pomoći.

Odjeljak III Plaćanja

- (1) Plaćanja mogu biti u obliku avansnih plaćanja, plaćanja tijekom provedbe ili konačnih isplata.

Plaćanja tijekom provedbe i konačne isplate odnose se na stvarno potvrđen i plaćen izdatak koji mora biti potkrijepljen računima s potvrdom uplate ili računovodstvenim dokumentima jednake dokazne vrijednosti.

- (2) Avansna plaćanja

Opće je pravilo da se avansno plaćanje do 20% ukupne pomoći iz programa ISPA, sukladno prvobitnoj odluci, vrši prema imenovanom tijelu kako je određeno točkom (9).

Avansno plaćanje se u pravilu vrši na dva načina:

- Prva rata u iznosu do polovice avansa plaća se kada država korisnica potpiše Memorandum o financiranju;
- Ostatak se plaća nakon potpisivanja prvog ugovora, obično prvog ugovora za izvođenje radova.

Odstupanja od općeg pravila treba odobriti odlukom Komisije u Memorandumu o financiranju mjere.

Imenovano tijelo na koje se odnosi stavak (2) treba vratiti potpunu ili djelomičnu avansnu uplatu ukoliko Komisiji u roku od 12 mjeseci od datuma kada je izvršeno avansno plaćanje nije dostavljen zahtjev za plaćanjem. Komisija će odrediti iznos avansa koji treba vratiti na temelju stvarno plaćenog prihvatljivog izdatka. Vraćanje plaćenog avansa ne vodi prema otkazivanju pomoći Zajednice.

- (3) Plaćanja tijekom provedbe

Komisija vrši plaćanja tijekom provedbe prema imenovanom tijelu na njegov zahtjev i pod uvjetom da mjera zadovoljavajuće napreduje prema završetku; isplata se vrši radi refundiranja potvrđenog i stvarno plaćenog izdatka te podliježe sljedećim uvjetima:

- Da je država korisnica podnijela izvješće koje opisuje napredak mjere u obliku fizičkih i financijskih indikatora te njenu sukladnost s Memorandumom o financiranju, uključujući gdje je to primjereno bilo kakve posebne uvjete pridružene dodjeli pomoći,

- Da su bile poduzete aktivnosti slijedom zapažanja i preporuka nacionalnih inspeksijskih tijela ili onih iz Zajednice,
- Da su navedeni svi nastali tehnicki, financijski i pravni problemi te mjere poduzete radi njihova ispravljanja,
- Da su analizirana sva odstupanja od prvobitnog financijskog plana,
- Da su opisani koraci poduzeti u svrhu promidžbe mjere.

Komisija izvještava državu korisnicu ukoliko nije ispunjen jedan od gore navedenih uvjeta;

Potrebno je koristiti standardni model koji je Komisija dostavila za zahtjeve za placanja, te za izvješća o financijskom i fizickom napretku.

- (4) Države korisnice osiguravaju da se zahtjevi za placanjem u pravilu dostavljaju Komisiji tri puta godišnje, najkasnije do 1. ožujka, 1. srpnja i 1. studenog.
- (5) Ukupan iznos placanja iz tocke (2) i (3) ne prelazi 80% ukupno dodijeljene pomoci. U opravdanim slucajevima Komisija može povećati taj postotak do 90%.
- (6) Konacna isplata pomoci Zajednice

Konacna isplata pomoci Zajednice izracunata temeljem potvrđenog i stvarno placenog izdatka izvršit ce se pod uvjetom:

- Da je mjera provedena sukladno ciljevima,
- Da je mjera ispunila odredene uvjete navedene u Memorandumu o financiranju,
- Da je završno izvješće iz Odjeljka V dostavljeno Komisiji,
- Da imenovano tijelo ili tijelo na koje se odnosi stavak 2 Komisiji dostavi zahtjev za placanjem u roku od šest mjeseci od roka za završetak radova, a za izdatak naveden u Memorandumu o financiranju,
- Da država korisnica Komisiji potvrdi kako je informacija navedena u zahtjevu za placanje i izvješću točna,
- Da je država korisnica Komisiji poslala izjavu navedenu u Prilogu III.4.C,
- Da su provedene sve mjere informiranja i promidžbe koje je Komisija sastavila kao Prilog III.6,

- Kada je upravljanje pomoci pod određenom mjerom na decentraliziranoj osnovi dodijeljeno provedbenim agencijama u državi aplikantu, država korisnica Komisiji dostavlja sve informacije koje su potrebne kako bi se potvrdilo da su poštovana pravila Zajednice o javnim nabavama, osobito u svezi s objavom obavijesti o natjecajima, kao i dostavom izvješća o evaluaciji ponuda i dodjeli ugovora, te da su poštovani svi uvjeti određeni Memorandumom o financiranju.
- (7) Ukoliko gore navedeno završno izvješće nije upućeno Komisiji u roku od 6 mjeseci od konacnog datuma za završetak radova i izvršenje plaćanja, kako je određeno Memorandumom o financiranju, ukida se dio pomoci koji predstavlja preostalu isplatu.
 - (8) Zahtjeve za plaćanja tijekom provedbe, kao i zahtjeve za konacne isplate koje podnese država korisnica, prati izjava nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje o tome da se prijavljena plaćanja odnose samo na izdatke koje prati račun s potvrdom uplate ili računovodstveni dokumenti dokazne vrijednosti, a koji su u skladu s odredbama o prihvatljivosti izdataka za projekte koje financira ISPA, kako je navedeno u Prilogu III.2.
 - (9) Sve isplate pomoci koju je Komisija dodijelila pod ovim Memorandumom o financiranju vrše se prema središnjem tijelu, Nacionalnom fondu, koji je država korisnica odredila za primanje takvih plaćanja. Opće je pravilo da Komisija plaćanja vrši na jedinstven bankovni račun određen od strane države korisnice, najkasnije dva mjeseca nakon zaprimanja važećeg i potpunog zahtjeva za plaćanjem. Nacionalni fond što brže šalje potpuni doprinos iz programa ISPA prema tijelu koje je odgovorno za provedbu.
 - (10) Nacionalni fond, na celu kojeg je nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, ima sveukupnu odgovornost za upravljanje sredstvima unutar određene države korisnice. Navedeni dužnosnik je također odgovoran za vraćanje preplaćenih ili nedopušteno plaćenih iznosa prema Komisiji.

Odgovornosti nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje navedene su u Memorandumu o razumijevanju sklopljenom između Komisije i države korisnice.

Odjeljak IV **Korištenje eura**

- (1) Iznosi u zahtjevu za financiranjem, kao i u relevantnom financijskom planu, izražavaju se u eurima.
- (2) Iznosi pomoci i financijski planovi koje odobri Komisija izražavaju se u eurima.
- (3) Izjave o izdacima koje podupiru odgovarajuće zahtjeve za plaćanjima izražavaju se u eurima.

Potrebno je koristiti tecajnu ratu koju Komisija primjenjuje u financijskom racunovodstvu za mjesec u kojem su izdaci upisani u racunovodstvene knjige mjerodavnog tijela zaduzenog za financijsko upravljanje projektom. Mjesecna tecajna rata utvrdena je sukladno odredbi iz clanka 7. (2) Uredbe Komisije (EZ, Euratom) br. 2342/2002 od 23. prosinca 2002. koja ureduje pravila o provedbi Opce uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002 na Financijsku uredbu primjenjivu na opci proracun Europskih zajednica. Tecajna rata je rata na prethodni radni dan mjeseca koji prethodi onome za koji je utvrden tecaj. Komisija ce o tom tecaju obavijestiti mjerodavna tijela.¹⁸

- (4) Isplate financijske pomoci od strane Komisije vrše se u eurima prema tijelu koje je država korisnica odredila kao tijelo za primitak placanja.

Odjeljak V **Završno izvješće**

Institucija ili tijelo odgovorno za mjeru Komisiji treba podnijeti završno izvješće u roku od 6 mjeseci od završetka mjere. Završno izvješće sadržavat će sljedeće:

- (a) opis obavljenog posla, uz fizicke indikatora, kolicinski razdjel izdataka prema kategoriji poslova i mjera poduzetnih u odnosu na posebne klauzule koje sadržava odluka o dodjeli pomoci;
- (b) potvrdu o sukladnosti poslova s odlukom o dodjeli pomoci;
- (c) prvu procjenu razine do koje su ostvareni ocekivani rezultati, ukljucujuci osobito:
 - stvaran datum provedbe mjere;
 - indikaciju o tome na koji ce se nacin upravljati mjerom nakon što je završena;
 - potvrdu, ukoliko je to prikladno, financijskih prognoza, osobito onih koje se odnose na operativne troškove i ocekivane prihode;
 - potvrdu socio-ekonomskih prognoza, osobito ocekivanih troškova i koristi;
 - indikaciju aktivnosti koje su poduzete kako bi se osigurala zaštita okoliša i njima pridruženi troškovi, ukljucujuci poštivanje nacela onecišćivac placa.

¹⁸ <http://europa.eu.int/comm/dg19/infoeuro/fr/index.htm>

- datum na koji je financirana mjera postala operativna,
- (d) informaciju o promidžbenim aktivnostima

Odjeljak VI

Izmjene i dopune Memorandumu o financiranju

- (1) Ukoliko se stvarno ucinjen javni ili ekvivalentni izdatak razlikuje od prvobitno planiranog izdatka, dodijeljena pomoc Zajednice ce se mijenjati kako bi to uzela u obzir, no nece nužno prijeci maksimalan iznos naveden u Memorandumu o financiranju.

Promjena u postotku pomoci Zajednice u odnosu na prvobitno dodijeljen postotak, ili izmjena maksimalnog iznosa potpore, zahtijevat ce izmjenu Memoranduma o financiranju sukladno postupku opisanom u stavku (3).

- (2) Ukoliko pri izmjenama i dopunama financijskog plana za određeni projekt izdvajanja Zajednice i/ili već izvršena placanja prelaze iznose iz izmijenjenog i dopunjenog financijskog plana, Komisija ce prilikom odobravanja prve financijske operacije (izdvajanje ili placanje) nakon ucinjenih izmjena i dopuna, uskladiti plan kako bi uzela u obzir prekomjerno izdvojene ili preplacene iznose.

- (3) Izmjene i dopune Memoranduma o financiranju vrše se sukladno sljedecim postupcima:

(a) Izmjene i dopune koje vode do znacajnih izmjena u ciljevima ili karakteristikama projekta, ili znacajnih izmjena u financijskom planu ili vremenskom rasporedu izdataka, vrše se putem Memoranduma o financiranju kojim se odgovara na zahtjev države korisnice, ili na inicijativu Komisije nakon konzultacija s državom korisnicom. Definicija „znacajne“ izmjene dana je u sklopu odredbi koje ureduju prihvatljivost izdataka.

(b) U slucaju drugih izmjena i dopuna, država korisnica Komisiji šalje prijedlog izmjena i dopuna. Komisija daje komentare ili suglasnost u roku od dvadeset radnih dana od primitka prijedloga. Izmjene i dopune se usvajaju nakon što je Komisija dala suglasnost. Upravni odbor za program ISPA prima obavijest o takvim izmjenama i dopunama.

(c) Bilo koja izmjena godišnjeg izdatka manja od 25% ukupnog izdatka planiranog za projekt ne smatra se znacajnom izmjenom financijskog plana i vremenskog rasporeda izdataka.

Odjeljak VII

Upravljanje financijama i kontrola

- (1) Države korisnice:
 - (a) Uspostavljaju sustave upravljanja i kontrole koji osiguravaju:
 - Ispravnu provedbu pomoci koja je dodijeljena ovim Memorandumom o financiranju, sukladno nacelima pravilnog financijskog upravljanja,
 - Razdvajanje funkcija upravljanja i kontrole,
 - Da su izjave o izdacima dostavljene Komisiji točne te da proizlaze iz računovodstvenih podataka koji se temelje na dokaznim dokumentima podložnim provjeri.
 - (b) redovito provjeravaju da li su mjere koje financira Zajednica ispravno provedene;
 - (c) suzbijaju nepravilnosti i protiv njih poduzimaju radnje;
 - (d) vraćaju bilo koji iznos izgubljen kao rezultat nepravilnosti ili nesavjesnosti.
- (2) Mjerodavna nacionalna tijela trebaju provoditi odgovarajuću unutarnju i vanjsku reviziju sukladno međunarodno priznatim revizijskim standardima; ona za obavljanje ove funkcije trebaju biti nezavisna. Komisiji svake godine treba proslijediti plan revizije i sažetak nalaza provedenih revizija. Izvješća o reviziji bit će na raspolaganju Komisiji.
- (3) Ne dovodeći u pitanje provjere koje vrše države korisnice, službe Komisije i Revizorski sud mogu putem vlastitog osoblja ili propisno ovlaštenih predstavnika vršiti tehničke ili financijske revizije na licu mjesta, uključujući provjere uzorka i završne revizije.
- (4) Kada osoblje Komisije ili njeni propisno ovlašteni predstavnici i/ili Revizorski sud vrše provjere, država korisnica treba osigurati da te osobe imaju pravo na licu mjesta pregledati svu relevantnu dokumentaciju i račune koji se odnose na predmete financirane sukladno Memorandumu o financiranju. Država korisnica treba službama Komisije i Revizorskom sudu pomoći pri provedbi revizija koje se odnose na korištenje sredstava dodijeljenih iz programa ISPA. Odredbe Priloga III.5 primjenjive su na provjere koje Komisija vrši na licu mjesta.
- (5) Detaljne odredbe o financijskom upravljanju i kontroli navedene su u Prilogu III.4.

Odjeljak VIII

Pracenje

Država korisnica i Komisija osiguravaju da se provedba mjere prati i evaluira sukladno sljedećim odredbama:

- (1) Dotična država korisnica i Komisija sporazumno uspostavljaju odbore za praćenje. Vlasti ili tijela koje imenuju država korisnica, Komisija i, tamo gdje je to prikladno, EIB i/ili druge institucije su-financijeri bit će zastupljene u odborima. Tamo gdje su regionalne i lokalne vlasti, ili privatna poduzeća, mjerodavna za provedbu projekta, i gdje se projekt na njih direktno odnosi, ona će također biti zastupljene u takvim odborima.
- (2) Praćenje treba provoditi primjenom zajednički dogovorenih postupaka za praćenje, provjerom uzorka i, ukoliko je to prikladno, uspostavljanjem *ad-hoc* odbora. Potrebno ga je vršiti kroz fizičke i financijske indikatore. Indikatori će se odnositi na specifičnu prirodu projekta i njegove ciljeve. Oni će biti sastavljeni na takav način da pokazuju stupanj dostignut u provedbi mjere u odnosu na prvobitno postavljen plan i ciljeve, kao i napredak postignut u svezi s upravljanjem ili bilo kakve s time povezane probleme.
- (3)
 - (a) Za svaku mjeru, nacionalni ISPA koordinator treba Komisiji dostaviti izvješća o napretku u roku od tri mjeseca od završetka svake pune godine provedbe.
 - (b) Za sastanke Odbora za praćenje, nacionalni ISPA koordinator treba podnijeti izvješća o napretku prema standardnom uzorku koji daje Komisija. Izvješće treba Komisiji dati u ruke 15 radnih dana prije planiranog sastanka.
- (4) Na temelju rezultata praćenja i uzimajući u obzir komentare Odbora za praćenje, Komisija će, ukoliko je to potrebno, na prijedlog država korisnica prilagoditi prvobitno odobrene iznose i uvjete za dodjelu pomoći, kao i predviđeni financijski plan.

Komisija će odrediti odgovarajuće uvjete za takve prilagodbe te ih razlikovati sukladno njihovoj prirodi i važnosti.

Odjeljak IX.
Transparentnost pri dodjeli ugovora,
ispunjavanje uvjeta, pravila nabave, pravila o podrijetlu

Clanak 1.

U postupku koji se treba primjenjivati pri dodjeli ugovora o radovima, robi i uslugama potrebno je pridržavati se ključnih načela obuhvaćenih u Drugom dijelu, Naslov IV Uredbe o financiranju¹⁹ (vanjske aktivnosti) koja se primjenjuje na opći proračun Europske zajednice.

Clanak 2.

Ispunjavanje uvjeta

- (1) Sudjelovanje u dodjeli ugovora o nabavi ili ugovora o darovnici iz sredstava ISPA-e otvoreno je za sve državljane i pravne osobe s poslovnim nastanom u nekoj državi članici Europske zajednice, sve pravne osobe s poslovnim nastanom u nekoj državi članici Europskog gospodarskog područja, sve državljane i pravne osobe s poslovnim nastanom u bilo kojoj državi koja je korisnik Uredbe Vijeća kojom se utemeljuje Instrument za pretprijetnu strukturnu politiku (Uredba ISPA-e), kao i sve državljane i pravne osobe s poslovnim nastanom u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Turskoj, Srbiji, uključujući i Kosovo prema Rezoluciji Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda (UNSCR) br. 1244, Crnoj Gori te Bivšoj jugoslavenskoj republici Makedoniji.
- (2) Sudjelovanje u dodjeli ugovora o nabavi ili ugovora o darovnici iz sredstava ISPA-e otvoreno je i za sve pravne osobe s poslovnim nastanom u bilo kojoj zemlji osim zemalja navedenih u prethodnom stavku, u kojoj je uspostavljen uzajaman pristup njihovoj vanjskoj pomoći u skladu sa člankom 6. Uredbe Vijeća (EC) br. 2112/2005 od 21. studenoga 2005. o pristupu vanjskoj pomoći Zajednice.
- (3) Zbog toga će se u specifikacijama natjecaja zatražiti od ponuditelja da navedu svoje državljanstvo ili mjesto poslovnog nastana te da za to predoče dokaze koji su obično prihvatljivi prema njihovom vlastitom zakonu.
- (4) Sudjelovanje u dodjeli ugovora o nabavi ili ugovora o darovnici koji se financiraju pomoću instrumenta Zajednice otvoreno je za međunarodne organizacije.

¹⁹ Uredba Vijeća (EC, Euratom) br. 1605/2002

- (5) U propisno opravdanim slučajevima, kao što je financiranje sredstvima međunarodnih financijskih institucija i nakon što ISPA Upravni odbor obavi rani pregled, Europska komisija može dopustiti i državljanima trećih zemalja i pravnim osobama s poslovnim nastanom u trećim zemljama da se natjecu za ugovore.

Clanak 3.

Transparentnost pri dodjeli ugovora

- (1) Zemlje korisnice poduzet će potrebne mjere kako bi zajamcile što je moguće šire sudjelovanje. U tu svrhu one će se, kao minimalni zahtjev, pridržavati zahtjeva vezanih za objavu natjecaja koji su propisani u postojećim pravilima o nabavi navedenim u clanku 4.
- (2) Također će ukloniti svaku diskriminaciju ili tehnicke specifikacije koje bi mogle ugroziti sudjelovanje, pod jednakim uvjetima, većeg broja ponuditelja – fizičkih ili pravnih osoba koje ispunjavaju uvjete za sudjelovanje u dodjeli ugovora o nabavi ili ugovora o darovnicima.

Clanak 4.

Pravila nabave

- (1) Detaljni postupci natjecaja i dodjele ugovora kojih se treba pridržavati kao općeg pravila navedeni su u Prakticnom vodiču za postupke pri ugovaranju za vanjske aktivnosti Europske zajednice²⁰ koji objavljuje Europska komisija.
- (2) Međutim, pravila o nabavi koja se odnose na Europsku banku za obnovu i razvoj (EBRD) mogu se koristiti za ugovore koji se provode u sklopu mjera ISPA-e koje sufinancira EBRD, prema ovlaštenju u njihovim Memorandumima o financiranju ISPA-e.

Clanak 5.

Strucnjaci

Svi strucnjaci koje angažiraju ponuditelji kao što je određeno u clancima 2. i 8. mogu biti bilo kojeg državljanstva. Ovaj članak ne dovodi u pitanje zahtjeve vezane uz kvalitetu i financijska sredstva navedene u pravilima o nabavi Zajednice.

²⁰ http://ec.europa.eu/comm/europeaid/tender/gestion//index_en.htm

Clanak 6.

Pravila o podrijetlu

Sva roba i materijali koji se kupuju na temelju ugovora koji se financira u sklopu Memoranduma o financiranju ISPA-e moraju imati podrijetlo u Zajednici ili u zemlji koja ispunjava uvjete kao što je definirano u clancima 2., 7. i 8. Izraz 'podrijetlo' za svrhe ovog clanka definiran je u odnosnom zakonodavstvu Zajednice o pravilima o podrijetlu u carinske svrhe.

Clanak 7.

Izuzeca od pravila o ispunjavanju uvjeta i podrijetlu

- (1) U propisno argumentiranim iznimnim slucajevima Europska komisija može proširiti prihvacanje ispunjavanja uvjeta na pravne osobe iz zemlje koja ne ispunjava uvjete prema clanku 2.
- (2) U propisno argumentiranim iznimnim slucajevima Europska komisija može dopustiti kupnju robe i materijala podrijetlom iz zemlje koja ne ispunjava uvjete prema clanku 2.
- (3) Izuzeca kako su predvidena u stavcima (1) i (2) mogu se pravdati na temelju cinjenice da proizvodi i usluge nisu raspoloživi na tržištima zemalja o kojima se radi, razlozima izuzetne hitnosti, ili u slucaju kada bi pravila o ispunjavaju uvjeta onemogućila ili izuzetno otežala realizaciju projekta, programa ili aktivnosti.

Clanak 8.

Akcije koje ukljucuju medunarodne organizacije ili sufinanciranje

- (1) Kad god se financijskim sredstvima ISPA-e financira neka akcija koja se provodi posredstvom neke medunarodne organizacije, sudjelovanje u odgovarajucim postupcima ugovaranja otvoreno je za sve pravne osobe koje ispunjavaju uvjete prema clanku 2., kao i za sve pravne osobe koje ispunjavaju uvjete prema pravilima te organizacije, s tim da se vodi racuna o tome da se osigura jednako postupanje prema svim donatorima. Ista pravila primjenjivat ce se u vezi s robom, materijalima i strucnjacima.
- (2) Svaki puta kada ISPA sudjeluje u akciji koju sufinancira zajedno s trecom zemljom, što podliježe uzajamnosti na nacin definiran u clanku 2. (2), ili s regionalnom organizacijom, ili s državom clanicom, sudjelovanje u odgovarajucim postupcima ugovaranja otvoreno je za sve pravne osobe koje ispunjavaju uvjete prema clanku 2., kao i za sve pravne osobe koje ispunjavaju uvjete prema pravilima takve trece zemlje, regionalne organizacije ili države članice. Ista pravila primjenjivat ce se u odnosu na robu, materijale i strucnjake.

- (3) Kada se radi o ugovorima za koje se predviđa sufinanciranje Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD) prema Memorandumu o financiranju u sklopu ISPA-e, Memorandumom o financiranju u sklopu ISPA-e može se dozvoliti upotreba Pravila i postupaka nabave EBRD-a.

Odjeljak X

Transparentnost u računovodstvu i izvješća o projektima

Država korisnica osigurava da sva javna ili privatna tijela uključena u upravljanje i provedbu aktivnosti za mjeru na koju se odnosi Memorandum o financiranju održavaju odvojen računovodstveni sustav, ili koriste odgovarajuće računovodstvene šifre za sve relevantne transakcije, kako bi se olakšala provjera izdataka od strane Komisije i nacionalnih kontrolnih tijela. Ona također moraju osigurati da su svi izdaci pravilno pridruženi relevantnom projektu.

Odgovorna tijela trebaju raspolagati svom dodatnom dokumentacijom koja se odnosi na izdatke svakog projekta tijekom razdoblja od pet godine nakon zadnjeg plaćanja vezanog uz projekt.

Odjeljak XI

***Ex-post* evaluacija**

Ex-post evaluacija pokriva korištenje resursa, uspješnost i učinkovitost pomoći, te njen učinak. Ona pokriva čimbenike koji doprinose uspjehu ili neuspjehu provedbe mjere i ostvarivanju rezultata.

Nakon završetka mjera, Komisija i države korisnice će stoga evaluirati način, uključujući učinkovitost i uspješnost pri korištenju resursa, na koji su one provedene. Evaluacija će također pokriti stvaran učinak njihove provedbe kako bi ocijenilo da li su ostvareni prvobitni ciljevi. Ta evaluacija će se, *inter alia*, baviti doprinosom koji su mjere imale u smislu provedbe politika Zajednice o zaštiti okoliša, njihov doprinos proširenim Trans-europskim mrežama ili zajedničkim prometnim politikama. Također će se ocijeniti učinak mjera na okoliš.

Prilog III.2

Odredbe o prihvatljivosti izdataka za mjere koje podupire ISPA

Odjeljak I Područje izdataka

ISPA podupire sljedeće mjere:

- (1) Projekte zaštite okoliša koji omogućavaju državama korisnicama da udovolje zahtjevima zakona Zajednice o zaštiti okoliša i da postignu ciljeve Pristupnih partnerstva;
- (2) Projekte prometne infrastrukture koji promiču održivu mobilnost, posebno one koji predstavljaju projekte od zajedničkog interesa na temelju kriterija Odluke br. 1692/96/EZ²¹ te one koji omogućuju državama korisnicama da postignu ciljeve Pristupnih partnerstva; to uključuje međupovezivanje i interoperabilnost nacionalnih mreža kao i Trans-europskih mreža zajedno s pristupima tim mrežama;
- (3) Preliminarne studije, procjene i mjere tehničke podrške, uključujući aktivnosti informiranja i promidžbe povezane s prihvatljivim projektima. To uključuje tehničku i administrativnu pomoć od zajedničke koristi Komisiji i državama korisnicama koja ne spada u standardni djelokrug državne javne uprave, a pokriva identifikaciju, pripremu, upravljanje, praćenje, reviziju i nadzor projekata.

Pravila opisana u odjeljcima II i XII odnose se na projekte nabrojane u gore navedenim točkama 1. i 2. Ona se, međutim, analogijom primjenjuju na odluke o projektima nabrojanim u točki 3.

Odjeljak II Osnovne definicije i koncepti.

(1) Koncept projekta, stadija projekta i grupe projekata

Za potrebe ovog dokumenta primjenjivat će se sljedeće definicije:

- a) "projekt" je ekonomski nedjeljiv niz radova koji ispunjavaju točno određenu tehničku funkciju, te imaju jasno definirane ciljeve.
- b) "tehnički i financijski nezavisna faza" je faza koja se može identificirati kao operativna u svoje ime.
Faza također može uključivati preliminarne studije, studije izvedivosti i tehničke studije potrebne za realizaciju projekta.

²¹ Odluka br. 1692/96/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 1996. godine o smjernicama Zajednice za razvoj Transeuropske prometne mreže.

1. projekti koji zadovoljavaju sljedece uvjete mogu se grupirati:
 - moraju biti locirani na istom toku ili slivu, ili na istom prometnom koridoru;
 - moraju se provoditi prema ukupnom planu za tok ili sliv ili koridor, s jasno identificiranim ciljevima;
 - mora ih nadgledati tijelo odgovorno za koordinaciju i pracenje grupe projekata u slucajevima kad projekte provode razlicita nadležna tijela.
- (2) **"Tijelo odgovorno za provedbu"**
 - (a) Za projekte koje podržava program ISPA "tijelo odgovorno za provedbu" je tijelo odgovorno za natjecaje i ugovaranje. To tijelo je navedeno u Prilogu I, tocka 3. Memoranduma o financiranju.

Prema tome, Komisija mora odobriti svaku promjenu "tijela odgovornog za provedbu" nekog projekta u Memorandumu o financiranju.

Ovo se tijelo obicno naziva konacnim korisnikom financijske pomoci iz programa ISPA. Samo ono realizira prihvatljive izdatke.
 - (b) Medutim ovo tijelo može delegirati provedbu drugom tijelu koje takoder može realizirati prihvatljive izdatke. U takvim slucajevima Komisija mora biti obaviještena o nacinu predloženog delegiranja i mora primiti primjerak relevantnih dokumenata.
- (3) **Koncept "javne uprave"**

Javna uprava podrazumijeva sljedece razine vlasti:

 - središnja državna uprava (nacionalna razina);
 - tijela regionalne vlasti;
 - tijela lokalne vlasti.

Osim toga ovaj koncept može uključivati tijela cije su aktivnosti u sklopu administrativnog i pravnog okvira na osnovu cega se smatraju ekvivalentima javnih tijela.
- (4) **Provedba i razdoblje provedbe projekta.**
 - (a) Provedba nekog projekta uključuje sve faze, od preliminarnog planiranja (uključujući ispitivanje alternativa) do završetka odobrenog projekta i mjera promidžbe u sklopu financiranog projekta.
 - (b) Memorandum o financiranju može se odnositi na jednu ili više gore navedenih faza.
 - (c) Razdoblje provedbe projekta u pravilu se odnosi na razdoblje potrebno za završetak gore navedenih faza do vremenske tocke u kojoj projekt postaje postupno operativan i u kojoj je fizicki objekt opisan u Memorandumu o financiranju završen.
- (5) **Transparentnost i evidencija.**

Svi izdaci koji se prijavljuju Komisiji moraju biti temeljeni na pravno obvezujucim sporazumima i/ili dokumentima. Nužno je u evidenciji držati sve odgovarajuće dokumente.

Kako bi se maksimalno povećala transparentnost i omogućila revizija izdataka od strane Komisije i/ili nadležnog nacionalnog tijela financijske kontrole, država korisnica mora osigurati da svako tijelo koje je uključeno u upravljanje i provedbu

projekata uspostavi posebnu racunovodstvenu evidenciju koja pokriva projekt opisan Memorandumom o financiranju.

(6) Izdaci

Izdaci moraju biti povezani s placanjima koje je ovjerilo i zaista izvršilo tijelo odgovorno za provedbu, te moraju biti dokazani racunima s potvrdom uplate ili racunovodstvenim dokumentima ekvivalentne dokazne vrijednosti.

"Racunovodstveni dokument ekvivalentne dokazne vrijednosti" odnosi se na svaki dokument koji podnosi tijelo definirano u tocki 2. ovog odjeljka radi dokazivanja da knjigovodstveni unos daje pravu i poštnu sliku stvarno izvršenih transakcija u skladu sa standardnom racunovodstvenom praksom. Kada se koriste racunovodstveni dokumenti ekvivalentne dokazne vrijednosti potrebna je prethodna suglasnost Komisije.

Odjeljak III

Glavne kategorije prihvatljivih izdataka

U pravilu, izdaci povezani sa

- studijama izvedivosti,
 - planiranjem, pripremom tehnickih nacрта i dokumenata, ukljucujuci procjenu ucinka na okoliš,
 - pripremom gradilišta,
 - izgradnjom,
 - pogonom i strojevima koji se trajno instaliraju u sklopu projekta,
 - testiranjem i osposobljavanjem,
 - upravljanjem projektom,
 - kompenzacijskim mjerama ili mjerama ublažavanja ucinka na okoliš,
 - drugim vrstama izdataka navedenim u Memorandumu o financiranju,
 - mjerama poduzetim na temelju odredbi Priloga III 6 o informiranju i promidžbi
- prihvatljiv su predmet dolje navedenih kvalifikacija.

Odjeljak IV

Studije izvedivosti, planiranje projekta i priprema tehničkih nacrti i dokumenata

(1) Izdaci povezani sa studijama izvedivosti, planiranjem i pripremom tehničkih nacrti i dokumenata za projekte

- (a) Izdaci povezani sa studijama izvedivosti, planiranjem, uključujući studije učinka na okoliš, ekspertizama potrebnim na projektu i definiranjem projekta, su u pravilu prihvatljivi, pod uvjetom da su takvi izdaci izravno povezani s jednim ili više projekata i posebno odobreni Memorandumom o financiranju.
- (b) U slučajevima kada je nekoliko projekata pokriveno ugovorom ili kada tijelo odgovorno za provedbu vrši gore navedene funkcije u svoje ime, troškovi se moraju bilježiti kroz transparentan i zaseban računovodstveni sustav za projekt na temelju računovodstvenih dokumenata ili dokumenata ekvivalentne dokazne vrijednosti (npr. na temelju sustava alokacije vremena).

(2) Uključenost javne uprave

U slučajevima kada su službenici javne uprave uključeni u aktivnosti iz točke 1 (a) ovog odjeljka, Komisija izdatke može smatrati prihvatljivima u uredno obrazloženim slučajevima prema svim sljedećim kriterijima:

- djelatnik mora privremeno napustiti svoje pravomocno zaposlenje u javnoj upravi;
- izdaci se moraju temeljiti na ugovoru povezanim s jednim ili nekoliko navedenih projekata; u slučaju kada se ugovor odnosi na nekoliko projekata, troškovi se moraju alocirati na transparentan način (npr. na temelju evidencije o radnim danima);
- izdaci moraju biti izravno povezani s jednim ili više individualnih projekata;
- ugovor mora biti vremenski ograničen i ne smije prekoračiti vremenski rok određen za završetak projekta;
- zadaci koje treba izvršiti prema ugovoru ne smiju pokrivati opće administrativne funkcije prema definiciji iz Odjeljka VIII, točka 1;
- ova se odredba ne smije koristiti u svrhu zaobilaženja procedura Zajednice za javne nabave.

Odjeljak V

Priprema gradilišta i gradnja

- (1) U slučajevima kada tijelo odgovorno za provedbu pripreme gradilišta ili provodi građevinske radove, ili jedan njihov dio, u svoje ime, troškovi se moraju bilježiti kroz transparentan i zaseban računovodstveni sustav za projekt na temelju računovodstvenih dokumenata ili dokumenata ekvivalentne dokazne vrijednosti.

U slučajevima kada su djelatnici javne uprave uključeni primjenjuju se odredbe iz Odjeljka IV, točka 2.

- (2) Prihvatljivi troškovi uključivat će samo stvarne troškove koji su nastali nakon datuma naznačenih u Odjeljku X, točka 1., i koji su izravno povezani s projektom. Prihvatljivi troškovi mogu uključivati sve ili bilo koju od sljedećih kategorija:

- troškove rada (bruto place);
- naknade za korištenje trajne opreme tijekom gradnje;
- troškove proizvoda korištenih za provedbu projekta;

- režijske i druge troškovi, ako su posebno obrazloženi; njih treba alocirati na korektan način u skladu s opceprihvaćenim računovodstvenim standardima.
 - nastali režijski troškovi nisu prihvatljivi u slučaju kada je tijelo navedeno u točki (a) tijelo javne uprave.
- (3) U pravilu, troškovi moraju biti izračunati prema tržišnim cijenama.

Odjeljak VI

Kupovina, najam opreme i nematerijalne imovine

- (1) **Trajna oprema koja je dio kapitalnih izdataka na projektu**
- (a) Izdaci za kupovinu ili proizvodnju pogona ili opreme koja se trajno instalira i ugrađuje u projekt su prihvatljivi pod uvjetom da se unesu u inventar trajne opreme tijela navedenog u Odjeljku II (2) i da se tretiraju kao kapitalni izdaci u skladu sa standardnim računovodstvenim konvencijama.
 - (b) Ne dovodeći u pitanje Odjeljak IX (3), najam takve opreme se smatra dijelom operativnih troškova i nije prihvatljiv.
- (2) **Kupovina nematerijalne imovine**
Kupovina i korištenje nematerijalne imovine, kao na primjer patenata, su prihvatljive ako je ta imovina nužna za provedbu projekta.
- (3) **Trajna oprema koja se koristi za provedbu projekta**
- (a) U slučajevima kada tijelo odgovorno za provedbu vrši pripremu gradilišta ili građevinskih radova, ili jednog njihovog dijela u svoje ime, izdaci za kupovinu ili proizvodnju trajne opreme koja se koristi tijekom faze provedbe projekta nisu prihvatljivi. To se odnosi na teške građevinske strojeve kao i na uredsku i druge tipove opreme.
 - (b) Trajna oprema koja se izricito kupuje ili proizvodi za provedbu projekta može se smatrati prihvatljivom, ako nema ekonomske vrijednosti ili se otpisuje nakon korištenja, i ako je to naznačeno u Memorandumu o financiranju.
- (4) **Trajna oprema koju koristi javna uprava**
- (a) Izdaci za kupovinu i najam trajne opreme koju koristi javna uprava nisu prihvatljivi.
 - (b) Ne dovodeći u pitanje Odjeljak VIII (2) i (3), izdaci za opremu i troškovi najma opreme koju koristi javna uprava prilikom provođenja svoje zadane pracenja i nadzora mogu biti prihvatljivi uz suglasnost Komisije.

Odjeljak VII

Kupovina zemljišta i porez na dodanu vrijednost

Kupovina zemljišta i porez na dodanu vrijednost (PDV) nisu prihvatljivi.

Odjeljak VIII

Administrativni izdaci

(1) Opće načelo

U pravilu, izdaci nastali u javnoj upravi, uključujući plaće zaposlenih u središnjoj državnoj, regionalnoj i lokalnoj upravi nisu prihvatljivi za pomoć (uključujući tehničku pomoć), osim propisno dokumentiranih izdataka koji proizlaze iz obveze za provođenje financijskih kontrola, financijskog i fizičkog praćenja, evaluacije i sprječavanja nepravilnosti, te izdataka registriranih pod stavkom obveza za nadoknadom izgubljenih sredstava.

Uz iznimku Nacionalnog fonda, troškovi uključujući plaće vezani za privremeno zapošljavanje osoblja na inicijativu Komisije, bilo državnih službenika na privremenom radu ili djelatnika u privatnom sektoru, za posao koji uključuje upravljanje, praćenje, evaluaciju i kontrolu prihvatljivi su pod mjerom tehničke podrške kako je definirano u Odjeljku I (3).

Oprema u svrhu praćenja može biti prihvatljiva ako je izricito odobrena mjerom tehničke pomoći navedenom u Memorandumu o financiranju.

(2) Organizacija Odbora za praćenje

(a) Ne dovodeći u pitanje gore navedenu točku 1., izdaci nastali vezano na organizaciju propisanog praćenja prihvatljivi su nakon predocjenja potrebnih dokumenata.

(b) Dopustivi troškovi mogu u pravilu uključivati jednu ili više sljedećih kategorija:

- usluge prevoditelja,
- iznajmljivanje soba za sastanke i logistiku,
- osiguravanje dokumentacije i s njome povezanih sredstava,
- naknade za sudjelovanje stručnjaka,
- putne troškove.

(c) Plaće i ostali troškovi zaposlenih u javnoj upravi koji nastanu u ovom kontekstu nisu prihvatljivi.

(3) Sastanci na traženje Komisije.

Pravila navedena u točki 2. mogu se analogijom primijeniti na organizaciju *ad hoc* sastanaka na traženje Komisije.

Odjeljak IX

Druge vrste izdataka.

(1) Upravljanje i nadzor nad projektom

Izdaci povezani s upravljanjem i nadzorom nad projektom su u pravilu prihvatljivi. Primjenjuju se odredbe Odjeljka IV (1) i (2).

(2) Financijske naknade

Nikakve vrste financijskih naknada povezanih s realizacijom projekta nisu prihvatljive; to se prije svega odnosi na kamate na sredstva za premošćivanje, bankovne naknadne, provizije, itd.

Bankovne garancije povezane s kreditima koji se koriste za financiranje projekta mogu biti prihvatljive uz suglasnost Komisije.

(3) Tehnike financiranja koje ne podrazumijevaju trenutacni prijenos vlasništva nad imovinom

Ne dovodeći u pitanje točku 2., tehnike financiranja, koji ne podrazumijevaju nužno trenutacni prijenos vlasništva nad imovinom, mogu se smatrati prihvatljivima, ako su opravdane i odobrene Memorandumom o financiranju.

Država korisnica analizom rizika mora pokazati da je korištena tehnika ekonomski povoljnija nego obična kupovina imovine.

(4) Operativni izdaci, troškovi pogona projekta

(a) Nije prihvatljiva nikakva vrsta operativnog troška nastalog nakon završetka projekta.

(b) Neovisno od točki (a), osposobljavanje operativnog osoblja i testiranje projekta i njegove opreme može se uzeti u obzir kao prihvatljivi izdatak nakon nužnog razdoblja definirano u Memorandumu o financiranju.

(c) Nacela definirana u točkama (a) i (b) odnose se također na završeni pojedini dio projekta ili projekta u grupi, iako cijeli projekt još nije završen.

(5) Mjere promidžbe i informiranja

Izdaci za mjere koje se poduzimaju prema odredbama Priloga III.6 o informiranju i promidžbi su prihvatljivi.

Odjeljak X Razdoblje prihvatljivosti

(1) Inicijalna vremenska granica prihvatljivosti

Inicijalna vremenska granica prihvatljivosti se različito procjenjuje s obzirom na sljedeće dvije situacije:

- (a) kad su odabir projekta, natjecaj i ugovaranje od strane države korisnice podložni *ex-ante* odobrenju od strane Komisije²², izdaci su prihvatljivi za pomoć od dana kada je Memorandum o financiranju relevantan za projekt potpisan od strane Komisije.

U iznimnim slučajevima, kada su financijska sredstva za projekt sastavljena od kombinacije zajma EIB-a ili neke druge financijske institucije i nepovratnih sredstava programa ISPA, izdaci su prihvatljivi za financiranje od dana sporazuma s EIB-om ili nekom drugom financijskom institucijom o predmetnom projektu. U pravilu taj datum ne smije biti ranije od 6 mjeseci od dana spomenutog u prvom pododlomku. Traže se sljedeći preduvjeti:

- Radovi i ugovori na koje će se primjenjivati odredba moraju biti identificirani u Memorandumu o financiranju;
- EIB ili neka druga financijska institucija potvrđuju da se poštuju odredbe članaka 167. i 168. (1) Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 i odredbe članaka 239. i 240. Uredbe Komisije (EZ, Euratom) br. 2342/2002;

U gore navedenim slučajevima Komisija je u pravilu nakon pregleda od strane Upravnog odbora za program ISPA sklona primijeniti odredbu članka 168. (2) Financijske uredbe primjenjive na proračun Europskih zajednica.

- (b) Nakon odluke Komisije da dodijeli upravljanje pomoći na decentraliziranoj osnovi²³ provedbenim agencijama u državama aplikantima, izdaci su prihvatljivi za financiranje od datuma kada zahtjev dođe do Komisije (službe za program ISPA), pod uvjetom da se zahtjev može smatrati potpunim.

Isplate izvršene prije datuma navedenih pod (a) i (b) nisu prihvatljive.

(2) Izmjene projekata

- (a) Svaka izmjena odobrenog projekta, koja je jednaka ili iznad 5 milijuna eura ili 20% od njegove ukupne vrijednosti, štogod da je manje, smatra se "znacajnom" izmjenom projekta. Velike izmjene fizickih objekata u sklopu projekta čija priroda mijenja projekt također se tretiraju kao "znacajne". Pravila iz odlomka 1. primjenjuju se na izdatke povezane s gore definiranim izmjenama.
- (b) Pri svakoj izmjeni projekta izdaci povezani s novim ili proširenim fizickim elementima prihvatljivi su od vremena kada zahtjev za izmjenom dođe do Komisije (službe za program ISPA).

²² Vidiclanak 12., (1), Uredbe Vijeća (EZ) br. 1266/99 od 21. lipnja 1999.

²³ Vidiclanak 12.(2) Uredbe Vijeća (EZ) br. 1266/99 od 21. lipnja 1999.

- (c) Zahtjev za izmjenama i relevantne informacije u prilogu mogu se predociti Upravnom odboru. Zahtjev i podnošenje dokumenata moraju biti evidentirani u zapisniku sastanka.

(3) Konacna vremenska granica prihvatljivosti

- (a) Konacni datum prihvatljivosti je u pravilu naveden u clanku 4., odlomak 3 Memoranduma o financiranju.
- (b) Konacni datum se odnosi na isplate koje vrši tijelo odgovorno za provedbu.
- (c) Konacni datum prihvatljivosti je određen u relevantnom Memorandumu o financiranju. Nakon što taj datum istekne država korisnica ima na raspolaganju razdoblje od šest mjeseci da Komisiji podnese zahtjev za konacnom isplatom zajedno sa završnim izvješćem i izjavom navedenom u Memorandumu o financiranju Prilog III.1, Odjeljak III (6) i Prilog III.4.C.
- (d) Komisija ne može produžiti to šestomjesečno razdoblje.

**Odjeljak XI
Zahtjevi za placanjem**

Zahtjevi za placanjem koje države korisnice podnose Komisiji temelje se na izjavama o stvarno isplacnim izdacima, kao što je definirano u Odjeljku II, točka 6.

U slučaju kada radove vrši koncesionar ili ekvivalentno tijelo, odgovorno tijelo vlasti mora ovjeriti ispravnost izdataka.

Zahtjeve za placanjem mora evidentirati i ovjeriti nacionalni dužnosnik za odobravanje. Zahtjevi se tada prosljeđuju Komisiji preko Delegacije Komisije.

**Odjeljak XII
Druge točke koje nisu posebno navedene.**

- (1) Kadgod se postave pitanja koja nisu posebno navedena u ovim nacelima za prihvatljivost izdataka u sklopu projekata financiranih iz programa ISPA, to će se pitanje raspraviti s Komisijom. Komisija će nastojati otvorena pitanja tretirati u duhu ovih nacela i uz referencu na nacela postavljena za Kohezijski fond.
- (2) U slučaju konflikta ovih nacela s nacelima nacionalnih pravila prihvatljivosti, gore spomenuta nacela imaju prednost.

**PRIMJER OBRASCA KOJI SE DOSTAVLJA ODBORU ZA PRACENJE
OD**

ISPA OBRAZAC PRACENJA

Svi podaci u izvješću moraju biti do zaključno 30. lipnja i 31. prosinca

1A. IDENTIFIKACIJA MJERE

Naziv mjere:
Referenca Memoranduma o financiranju iz programa N°:
Provedbena agencija:
Postotak pomoci iz programa ISPA:
Potpisivanje Memoranduma o financiranju - Komisija
 - Država

Broj izmjena i dopuna - Komisija
 - Država

1B. PROVEDBENA AGENCIJA (PA)

Ime:
Adresa:
Poštanski broj: Mjesto
Ime kontakt osobe:
Telefon:
Elektronska pošta:

2. KRATAK KRONOLOŠKI OPIS IZVRŠENIH AKTIVNOSTI/RADOVA

Empty box for a short chronological description of activities performed.

3. POSEBNI UVJETI KOJI SE ODNOSU NA MJERU (ČLANAK 8 MEMORANDUMA O FINANCIRANJU MOF)

Referirati se na posebne uvjete, ako takvi postoje, i navesti na koji ih se način zadovoljilo, kao i datum ispunjenja (referenca na korespondenciju Komisije koja potvrđuje ispunjenje već zadovoljenih uvjeta).

4. AŽURIRANI PLAN NABAVE

	<i>Ugovor (N*, Vrsta i opis)*</i>	<i>Datum objave najave natjecaja</i>	<i>Vrsta predviđenog natjecaja**</i>	<i>Datum objave obavijesti o natjecaju</i>		<i>Vrijednost ugovora / predviđena vrijednost ugovora Milijuna €</i>	<i>Vrsta sufinancira nja Zajednicko/ paralelno</i>	<i>Datum potpisivanja i ime trgovačkog društva koje je dobilo ugovor / Status realizacije***</i>
				<i>Ako nije objavljena</i>	<i>Ako je objavljena</i>			
				<i>Predvideni datum</i>	<i>Datum, referenca na Službeni list i Internet</i>			
Potpisano								
U pripremi								

(*) Navesti glavni ugovor.

(**) Navesti da li će sporazum o ugovoru biti Crvena, Žuta ili Srebrna knjiga. Navesti da li se radi o lokalnom, međunarodnom ili ograničenom natjecaju i obrazložiti proceduru u slučaju predkvalifikacije.

(***) Za ugovore u pripremi, molimo navesti neke detalje o statusu pripreme natjecajne dokumentacije.

5. PLAN IZDATAKA (JEDINICA: €)

Godina	Ukupni prihvatljivi troškovi		Stvarno izvršena plaćanja		Procjena budućih izdataka		Ukupni izdaci		Divergencija/ Ukupna vrijednost% (9)=[(7)-(2)]/ total (2)
	Inicijalna procjena* (1)	Tekuca prihvacena procjena** (2)	(do zaključnog datuma) (3)	(%) (3)/(2) (4)	(od zaključnog datuma) (5)	(%) (5)/(2) (6)	(7)=(3)+(5) (7)	(%) (7)/(2) (8)	
2000.									
2001.									
2002.									
1. kvartal									
2. kvartal									
3. kvartal									
4. kvartal									
2003.									
1. kvartal									
2. kvartal									
3. kvartal									
4. kvartal									
2004.									
2005.									
2006.									
Ukupno									

Predložena izmjena Financijskog plana Da Ne

Vec podnijeta EK dana:

Podnijeti EK dana:

Predociti Upravnom odboru (priložiti plan i razloge promjena)

* U trenutku potpisivanja Memoranduma o financiranju

** Posljednji Odbor za procenje

6. NAPREDNA INFORMACIJA O FIZICKOJ I FINANCIJSKOJ PROVEDBI (*)

Kategorije prihvatljivih izdataka (*)	Fizicka provedba					Financijska provedba					
	Fizicki indikatori (*)		Fizicka provedba od posljednjeg Odbora za pracenje (sa zakljucnim datumom)	Fizicka provedba do tog Odbora za pracenje (za zakljucnim datumom)	Stopa fizicke provedbe %	Financijski pokazatelji		Izdaci od posljednjeg Odbora za pracenje (za zakljucnim datumom)	Izdaci do tog Odbora za pracenje (sa zakljucnim datumom)	Stopa financijske provedbe %	Doprinos fizickom napretku
	Jedinica	Kolicina				Procijenjeni prihvatljivi troškovi (€)	% troškova				
		(1)	(2)	(3)	4=(3)/(1) (%)	(5)	(6)	(7)	(8)	9=8/5	10=4*6/100
					#DIV/0!	#DIV/0!				#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!	#DIV/0!				#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!	#DIV/0!				#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!	#DIV/0!				#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!	#DIV/0!				#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!	#DIV/0!				#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!	#DIV/0!				#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!	#DIV/0!				#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!	#DIV/0!				#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!	#DIV/0!				#DIV/0!	#DIV/0!
UKUPNO						0	#DIV/0!	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
										Ukupni financijski napredak	Ukupni fizicki napredak

(*) pokrivenost 100% ukupnih prihvatljivih troškova

**7. RAZLOZI RAZLIKA (AKO POSTOJE) IZMEĐU FIZICKE I FINANCIJSKE PROVEDBE
OBJAŠNJENJE ZA KAŠNJENJA (AKO JE RELEVANTNO)**

8. TEHNICKI, FINANCIJSKI ILI PRAVNI PROBLEMI (PRILOG III.1 MoF)

Referirati se na sve probleme koji su se pojavili tijekom provedbe mjere, uključujući odstupanja od prvotnog financijskog plana, i objasniti kakve su aktivnosti poduzete u cilju njihovog otklanjanja.

Referirati se na sve suspenzije, financijske korekcije i/ili nepravilnosti.

**9. PRIMJEDBE I PREPORUKE INSPEKCIJSKIM VLASTIMA DRŽAVE KORISNICE I
ZAJEDNICE (PRILOG III.1 MoF-A)**

Navesti sažetak primjedbi ili preporuka, ako postoje (uz potpunu referencu izvora) te navesti kako ih se primijenilo.

10. MJERA USVOJENA ZA PROMIDŽBU POMOCI ZAJEDNICE (PRILOG III.6 MoF-A)

Ploce postavljene na gradilištu?	Da	☐	Ne	☐	
Ploce postavljene na gradilištu?	Da	☐	Ne	☐	
Ploce postavljene na gradilištu?	Da	☐	Ne	☐	
Sredstva javnog priopćavanja korištena za informiranje javnosti o predmetnoj mjeri:					
Tisak	☐	Televizija	☐	Radio	☐
Drugi audio-vizualni mediji	☐				
Vrsta pisanog materijala dostupna javnosti:					

11. OCEKIVANI DATUM ZAVRŠETKA

U prvotnom MoF-u (datum završetka određen u prvotnom MoF-u)

U sadašnjem MoF-u (datum završetka u izmijenjenom MoF-u)

Očekivani datum završetka

Izmjena datuma predloženog OP-u: Da Ne

OBRAZAC ZA UNOŠENJE IZMJENA

PRIJEDLOG ZA IZMJENE U PROGRAMU ISPA

Tijelo odgovorno za provedbu:

1. IDENTIFIKACIJA MJERE

Naziv mjere:

Tijelo odgovorno za provedbu:

Šifra mjere ISPA:

Memorandum o financiranju br.:

Datum:

Postotak pomoci iz programa ISPA:

2. IZMJENA DATUMA ZAVRŠETKA

Sadašnji datum završetka:

Predloženi datum završetka:

3. PREDLOŽENE IZMJENE FINANCIJSKOG PLANA (*)**JEDINICA: €**

	Ukupni prihvatljivi izdaci prema sadašnjem MoF-u	Potrošeni prihvatljivi izdaci ili ukupni izdaci procjena
2000.		
2001.		
2002.		
2003.		
2004.		
2005.		
2006.		
Nakon 2006.		
Ukupno		

Molba za povećanjem pomoci Da Ne

Iznos zatraženog povećanja (ako je relevantno) €

(*) priložiti izmijenjeni financijski plan

4. IZMJENE TROŠKOVA PRIHVATLJIVE MJERE			JEDINICA: €
Kategorija izdataka (*)	Sadašnji ukupni prihvatljivi troškovi	Zatražena promjena	Predloženi ukupni prihvatljivi troškovi
Naknade za planiranje/pripremu tehničkih nacrti i dokumenata			
Priprema gradilišta			
Glavni radovi			
Pogon i strojevi			
Tehnička pomoć			
Nadzor			
Drugo (specificirati)			
Ukupno			

(*) Kategorije su primjeri koji se moraju prilagoditi kako bi odražavali stvarnost projekta. Dodatna podjela prema ugovorima može biti relevantna.

5. PROMJENE FIZICKIH INDIKATORA			
Vrsta posla	Jedinica	Sadašnja procjena završetka	Predložena

6. PROMJENE KARAKTERISTIKA MJERE
Naveći detaljni opis

7. RAZLOZI PREDLOŽENIH PROMJENA
Naveći detaljne argumente

Prijedlog izmjena:

Datum podnošenja prijedloga izmjena:

Potpis NIK -a:

Prilog III.4

Sustavi upravljanja i kontrole pomoci dodijeljene iz programa ISPA i postupci za financijske ispravke

Odjeljak 1.

Ovaj Prilog postavlja detaljna pravila o sustavima upravljanja i kontrole pomoci dodijeljene iz programa ISPA, i o postupcima za vršenje financijskih ispravaka takve pomoci.

Odjeljak 2.

Sustavi upravljanja i kontrole

1. Svaka država korisnica osigurava da:

- (i) nacionalni ISPA koordinator,
- (ii) Nacionalni fond i nacionalni dužnosnik za ovjeravanje,
- (iii) provedbene agencije i sektorski dužnosnici za ovjeravanje, i
- (iv) krajnji korisnici,

kako su određeni ISPA Memorandumom o razumijevanju o korištenju Nacionalnog fonda za program ISPA, dobiju primjerene upute o sustavima upravljanja i kontrole potrebnim kako bi se osiguralo pravilno upravljanje programom ISPA, sukladno opće prihvaćenim nacelima i standardima, a osobito pružilo garancije o ispravnosti, redovitosti i prihvatljivosti zahtjeva za pomoc iz programa ISPA, no također osiguralo da se mjere provode sukladno uvjetima Memoranduma o financiranju i ciljevima koji su pridruženi mjeri.

2. U smislu ovog Priloga, „provedbene agencije“ uključuju tijela koja nisu krajnji korisnici, a na koja su provedbena agencija ili sektorski dužnosnik za ovjeravanje prenijeli provedbu mjera koje financira ISPA (u daljnjem tekstu „ovlaštena tijela“).
3. U smislu ovog Priloga, osim ako nije drugacije navedeno, „mjere“ znace pojedinačne projekte, faze projekata ili grupe projekata koji pripadaju pod Prilog III.2, Odjeljak II (1), a predmetnom su Memoranduma o financiranju.

Odjeljak 3.

1. Sustavi upravljanja i kontrole nacionalnog ISPA koordinatora, Nacionalnog fonda, provedbenih agencija, ovlaštenih tijela i krajnjih korisnika, ovisno o opsegu pomoci kojim upravljaju, osiguravaju
- (a) jasnu definiciju, jasnu dodjelu i, koliko je to potrebno za pravilno upravljanje, odgovarajuće razdvajanje funkcija unutar doticne organizacije;

- (b) učinkovite sustave koji osiguravaju da se funkcije vrše na zadovoljavajući način;
- (c) u slučaju ovlaštenih tijela i krajnjih korisnika, izvještavanje prema odgovornom tijelu o izvršavanju svojih zadataka i korištenim sredstvima.

Odjeljak 4.

1. Sustavi upravljanja i kontrole iz Odjeljka 3. uključuju postupke provjere vjerodostojnosti traženih izdataka i provedbe mjere od njene pripreme do početka usluge koju financira investicija, sukladno uvjetima relevantnog Memoranduma o financiranju, sukladno ciljevima pridruženima mjeri i uz poštovanje primjenjivih nacionalnih i zakona Zajednice, osobito onih o prihvatljivosti izdataka za podršku iz programa ISPA, zaštiti okoliša, prometu (uključujući Trans-europske mreže), zaštiti tržišnog natjecanja i dodjeli javnih ugovora.

Provjere pokrivaju sve aspekte, bilo financijske, tehničke ili administrativne prirode, koji uređuju učinkovito korištenje izdvojene pomoći.

2. Postupci zahtijevaju da se provjere mjera bilježe na licu mjesta. Bilješke trebaju prikazati obavljene posao, rezultate provjere i mjere poduzete kako bi se uklonila odstupanja. Kada fizičke ili administrativne provjere nisu iscrpne već provedene na uzorku radova ili transakcija, bilješke identificiraju odabrane radove ili transakcije i opisuju metodu uzimanja uzorka.

Odjeljak 5.

1. Država korisnica u roku od tri mjeseca od stupanja na snagu Memoranduma o financiranju obavještava Komisiju o organizaciji nacionalnog ISPA koordinатора, Nacionalnog fonda, provedbenih agencija i ovlaštenih tijela odgovornih za mjere iz programa ISPA kako je određeno Odjeljkom 2., o sustavima upravljanja i kontrole uspostavljenim pri tim osobama ili tijelima, te o planiranim poboljšanjima sukladno smjernicama navedenim u Odjeljku 2.(1).

Priopćenje sadržava sljedeće informacije vezane uz nacionalnog ISPA koordinatora, Nacionalni fond, provedbene agencije i ovlaštena tijela:

- (a) dodijeljene im funkcije,
- (b) funkcije raspodijeljene između ili unutar njihovih odjela,
- (c) postupke za inspekciju i prihvatanje radova, postupke kojima se zaprimaju, provjeravaju i odobravaju zahtjevi za povrat izdataka, te postupke kojima se odobravaju, izvršavaju i pravdaju plaćanja prema korisniku, i

- (d) odredbe o reviziji sustava upravljanja i kontrole.
3. Komisija u suradnji s državnom korisnicom utvrđuje da li su sustavi upravljanja i kontrole predstavljeni u stavcima 1 i 2 sukladni standardima koje zahtijeva taj Prilog, i objavit će ukoliko oni predstavljaju bilo kakve prepreke u smislu transparentnosti provjera aktivnosti iz programa ISPA, i vršenja dužnosti od strane Komisije. Pregled funkcioniranja sustava vršit se redovito.

Odjeljak 6.

1. Sustavi upravljanja i kontrole mjera osiguravaju zadovoljavajući tijek revizije.
2. Tijek revizije smatra se zadovoljavajućim kada dozvoljava:
 - (a) uskladivanje zbirnih racuna potvrđenih Komisiji s pojedinačnim zapisima o izdacima i popratnim dokumentima koje pohranjuju administrativna tijela na raznim razinama, provedbene agencije i krajnji korisnici;
 - (b) ovjeru alokacije i prijenos raspoloživih sredstava Zajednice i nacionalnih sredstava;
 - (c) ovjeru ispravnosti informacije dostavljene o provedbi mjere, sukladno uvjetima Memoranduma o financiranju kojim se dodjeljuje pomoć te ciljevima pridruženim mjeri.
3. Okvirni opis zahtjeva za dostavljanjem informacija o zadovoljavajućem tijeku revizije naveden je u Prilogu III.4 A.
4. Država korisnica utvrđuje sljedeće stavke:
 - (a) da postoje procedure koje osiguravaju da se dokumenti relevantni za određene stavke učinjenih izdataka, izvršena plaćanja, poduzete radove i provjeru njihove sukladnosti s mjerom, a koji su potrebni za provjeru zadovoljavajućeg tijeka revizije, čuvaju sukladno zahtjevima iz Odjeljka X Priloga III.1 i iz Priloga III.4.A;
 - (b) da postoji zapis o tijelu koje ih čuva i njegovoj lokaciji;
 - (c) da su dokumenti na raspolaganju za inspekciju osobama i tijelima koja uobičajeno imaju pravo vršiti inspekciju takvih dokumenata.
5. Osobe i tijela iz stavka 4 (c) su:
 - (a) osoblje nacionalnog ISPA koordinатора, Nacionalnog fonda, provedbenih agencija i ovlaštenih tijela koje obrađuje zahtjeve za plaćanjem;

- (b) službe koje vrše reviziju sustava upravljanja i kontrole;
- (c) nacionalni dužnosnik za ovjeravanje kao osoba odgovorna za potvrđivanje zahtjeva za plaćanje tijekom provedbe i zahtjeva za konačnim isplata iz Odjeljka III (8) Priloga III.1, te osoba ili odjel koji izdaje izvještaje o završetku mjera sukladno dodanom Prilogu III.4.C
- (d) opunomoćeni dužnosnici nacionalnih revizijskih institucija i onih Zajednice.

Oni mogu zatražiti da im se dostave izvadci ili kopije dokumenata ili računovodstvenih podataka iz stavka 4.

Odjeljak 7.

Nacionalni fond vodi evidenciju o iznosima koji su povratno naplativi od već izvršenih isplata pomoći iz programa ISPA, i osigurava da se iznosi povratno naplaćuju bez neopravdanog odlaganja. Nakon povrata sredstava, on refundira vraćena nepravilna plaćanja, zajedno s kamatom za kasno plaćanje, na način da relevantne iznose oduzme od sljedeće izvještaje o izdacima i zahtjeva za plaćanjem koje za dotičnu mjeru upućuje Komisiji. Ukoliko to nije dovoljno, Komisija može zahtijevati da joj se refundira višak iznosa.

Nacionalni fond jednom godišnje Komisiji, kao dodatak četvrtom kvartalnom izvješću o povratu sredstava koji je dostavljen u Prilogu III.5, šalje izvjavu o iznosima koji s tim datumom čekaju na povrat sredstava u sklopu mjere iz programa ISPA, a klasificirani su prema godini u kojoj je započeo postupak povrata sredstava.

Odjeljak 8. Potvrda izdataka

1. Potvrde i izvještaje o izdacima tijekom provedbe i konačnim izdacima iz Priloga III.1, Odjeljak III (6), peta alineja, i (8) sastavlja nacionalni dužnosnik za ovjeravanje funkcionalno nezavisan od službi koje odobravaju zahtjeve, a u formatu propisanom Prilogom III.4.B.
2. Prije potvrđivanja određene izvještaje o izdacima, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje utvrđuje da su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - (a) nacionalni ISPA koordinator, provedbene agencije, ovlaštena tijela i krajnji korisnici ispunili su zahtjeve Odjeljka III (3) i (6), VII Priloga III.1 i poštovali uvjete Memoranduma o financiranju;
 - (b) izvjava o izdacima uključuje samo izdatke:

- (i) koji su zaista učinjeni unutar razdoblja prihvatljivosti navedenog u Memorandumu o financiranju kojim se dodjeljuje pomoc, i koje je moguće poduprijeti računima s potvrdom uplate ili računovodstvenim dokumentima ekvivalentne dokazne vrijednosti,
 - (ii) koji se odnose na radove koji uglavnom nisu bili završeni u vrijeme kada je podnesen zahtjev za financiranjem,
 - (iii) koje opravdava napredak ili završetak mjere sukladno uvjetima Memoranduma o financiranju kojim se dodjeljuje pomoc i ciljevima pridruženim mjeri.
3. Kako bi se uvijek prije dostavljanja izjave o izdacima Komisiji mogla razmotriti dostatnost sustava kontrole i tijeka revizije, država korisnica osigurava da je Nacionalni fond obaviješten o postupcima koje provode nacionalni ISPA koordinator, provedbene agencije i ovlaštena tijela u svrhu:
- (a) ovjere vjerodostojnosti podnesenih izdataka i provedbe mjere sukladno uvjetima Memoranduma o financiranju i ciljevima pridruženim mjeri;
 - (b) osiguravanja sukladnosti s primjenjivim pravilima; i
 - (c) održavanja tijeka revizije.

Odjeljak 9.

Provjere uzorka

1. Država korisnica organizira provjere mjera na temelju odgovarajućeg uzorka, sastavljenog kako bi se osobito:
- (a) provjerila učinkovitost postojećih sustava upravljanja i kontrole;
 - (b) selektivno, na temelju analize rizika, provjerile izjave o izdacima pripremljene na različitim relevantnim razinama.
2. Provjere provedene za razdoblje koje pokriva pomoc iz programa ISPA obuhvacaju najmanje 15% ukupno prihvatljivih izdataka učinjenih pod mjerama odobrenim za to razdoblje. Taj postotak se može umanjiti proporcionalno izdacima učinjenim prije 1. siječnja 2003. Provjere se temelje na reprezentativnom uzorku transakcija, uzimajući u obzir zahtjeve stavka 3.

Država korisnica nastoji jednakomjerno raspodijeliti provođenje provjera tijekom relevantnog razdoblja. Potrebno je osigurati odgovarajuće razdvajanje funkcija provjere i postupaka provedbe ili vršenja plaćanja koji se odnose na mjere.

3. Odabir uzorka transakcija koje će se provjeriti uzima u obzir:
- (a) potrebu da se provjera vrši na odgovarajućoj kombinaciji vrsta i veličine mjera,
 - (b) bilo kakve faktore rizika koji su identificirani tijekom nacionalne provjere ili provjere Zajednice;
 - (d) potrebu da se osigura zadovoljavajuća provjera različitih vrsta tijela uključenih u upravljanje i provedbu mjera u dva sektora aktivnosti (promet i okoliš).

Odjeljak 10.

Država korisnica putem provjera nastoji provjeriti sljedeće:

- (a) praktičnu primjenu i učinkovitost sustava upravljanja i kontrole;
- (b) provedbu mjere u skladu s uvjetima Memoranduma o financiranju kojim se dodjeljuje pomoć i ciljevima pridruženim mjeri;
- (c) za odgovarajući broj računovodstvenih podataka, podudarnost podataka s popratnim dokumentima koje pohranjuju provedbene agencije, ovlaštena tijela i krajnji korisnici;
- (d) postojanje zadovoljavajućeg tijeka revizije;
- (e) za odgovarajući broj izdataka, da su priroda i vrijeme relevantnog izdatka sukladni odredbama Zajednice i odgovaraju odobrenim specifikacijama mjere i radova koji su stvarno izvedeni;
- (f) da su odgovarajuća nacionalna sredstva za sufinanciranje stvarno stavljena na raspolaganje;
- (g) da su sufinancirane mjere provedene u skladu s pravilima i politikama Zajednice kako to zahtijeva članak 5 Memoranduma o financiranju.

Odjeljak 11.

Provjere utvrđuju da li je bilo koji od problema na koji se naišlo sustavne prirode, te da li predstavlja rizik za druge ili sve mjere koje provode iste provedbene agencije ili dotična država korisnica. One također utvrđuju razloge za takve situacije, bilo kakva potrebna daljnja ispitivanja i potrebne korektivne i preventivne radnje.

Odjeljak 12.

Svaka od država korisnica i Komisija konzultiraju se najmanje jednom godišnje kako bi uskladile svoje programe kontrole i do najveće mjere povećale učinak sveukupnih resursa namijenjenih kontroli na nacionalnoj razini i razini Zajednice. Te konzultacije odnose se na tehnike analize rizika koje je potrebno primijeniti i uzimaju u obzir nedavne kontrole, izvješća i priopćenja nacionalnih tijela, Komisije i Europskog revizorskog suda.

Odjeljak 13.

U skladu s Odjeljkom 12., država korisnica do 30. lipnja svake godine, a po prvi puta do 30. lipnja 2002., obavještava Komisiju o primjeni Odjeljka 9. i 11. ovog Priloga u prethodnoj kalendarskoj godini, i uz to kako je potrebno završava ili ažurira opis svojih sustava upravljanja i kontrole o kojima je izvijestila sukladno Odjeljku 5.(1).

Odjeljak 14.

Izjava o završetku projekata

Osoba ili odjel određen za izdavanje izjava o završetku mjera iz Priloga III.4.C vrši funkciju nezavisno od nacionalnog ISPA koordinatora, nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, Nacionalnog fonda, provedbenih agencija, ovlaštenih tijela i krajnjih korisnika.

Osoba ili odjel provodi ispitivanje sukladno međunarodno prihvaćenim revizijskim standardima. Nacionalni ISPA koordinator, Nacionalni fond, provedbene agencije, ovlaštena tijela i krajnji korisnici dostavljaju im sve tražene informacije, a u svrhu sastavljanja izjave daje im se pristup potrebnim podacima i popratnim dokazima

Odjeljak 15.

Izjave se temelje na ispitivanju sustava upravljanja i kontrole, nalaza već provedenih provjera, i gdje je to potrebno, daljnjih provjera uzorka transakcija te završnog izvješća sastavljenog sukladno Odjeljku V Priloga III.1. Osoba ili odjel koji izdaje izjavu vrši sva potrebna ispitivanja kako bi se dostatno uvjerio/la da je potvrđena izjava o izdacima ispravna, da su popratne transakcije legalne i redovite i da je mjera provedena u skladu s uvjetima Memoranduma o financiranju i ciljevima pridruženim mjeri.

Izjave se sastavljaju na temelju okvirnog obrasca iz Priloga III.4.C i treba ih pratiti izvješće koje uključuje sve relevantne informacije koje opravdavaju izjavu, zajedno sa sažetkom nalaza svih provjera provedenih od strane nacionalnih tijela i tijela Zajednice kojima osoba ili tijelo koje priprema izjavu ima pristup.

Odjeljak 16.

Ukoliko postojanje značajnih slabosti pri upravljanju i kontroli, ili visoka učestalost zatečenih nepravilnosti, ili sumnje o tome da li je mjera pravilno provedena ne dozvoljavaju da se izda ukupno pozitivno uvjerenje o valjanosti zahtjeva za konačnom isplatom i konačne potvrde o izdacima, izjava navodi takve okolnosti te procjenjuje opseg problema i njegov financijski učinak.

U takvom slučaju, Komisija može zatražiti provođenje dodatne provjere u svrhu identificiranja i ispravljanja nepravilnosti u određenom vremenskom razdoblju.

Odjeljak 17. **Racunovodstvene informacije koje je potrebno cuvati i priopćiti Komisiji na njen zahtjev**

1. Racunovodstveni podaci o mjerama iz Priloga III.4.A cuvaju se koliko je to moguće u elektronskom obliku. Takvi podaci stavljaju se na raspolaganje Komisiji temeljem posebnog zahtjeva, a u svrhu provođenja provjere dokumentacije i provjere na licu mjesta, ne dovodeći u pitanje zahtjeve za dostavljanjem izvješća o napretku iz Odjeljka VIII priloga III.1.
2. Na pismeni zahtjev Komisije, država korisnica dostavlja Komisiji podatke iz stavka 1 u roku od 10 dana od primitka zahtjeva. Komisija i država korisnica mogu dogovoriti drugačije razdoblje, osobito kada podaci nisu na raspolaganju u elektronskom obliku.
3. Komisija jamci da se informacije koje prosljeđuje država korisnica, ili koje je prikupila tijekom inspekcija na licu mjesta, cuvaju kao povjerljive i sigurne.
4. Podložno relevantnim nacionalnim zakonima, službenici Komisije imaju pristup svim dokumentima pripremljenim ili u svrhu ili nakon kontrola provedenih sukladno ovom Prilogu, te svim cuvanim podacima, uključujući one pohranjene na računalnim sustavima.

Odjeljak 18. **Financijske ispravke**

1. Ukoliko nakon završetka potrebnih provjera Komisija zaključi da:
 - (a) provedba mjere ne opravdava dio ili sveukupnu pomoć dodijeljenu mjeri, uključujući nepoštivanje jednog od uvjeta iz Memoranduma o financiranju za dodjelu pomoći, a osobito bilo kakvu značajnu promjenu koja utječe na prirodu ili uvjete provedbe mjere za koju nije traženo odobrenje Komisije, ili
 - (b) postoji nepravilnost vezana uz pomoć iz programa ISPA i da dotična država korisnica nije poduzela potrebne korektivne mjere,

Komisija će obustaviti pomoć za predmetnu mjeru i, uz navođenje svojih razloga, zahtijevati od države korisnice da u određenom vremenskom razdoblju dostavi svoje komentare.

Ukoliko se država korisnica ne slaže sa zapažanjima Komisije, Komisija poziva državu korisnicu na raspravu tijekom koje obje strane poduzimaju napor da postignu sporazum o zapažanjima te o zaključcima koji će iz njih proizaći.

2. Na kraju razdoblja koje je odredila Komisija, a ako tijekom tri mjeseca nije postignut dogovor, Komisija, uz poštivanje propisanih postupaka i uzimajući u obzir komentare države korisnice, odlučuje:
 - (a) smanjiti avansno plaćanje iz Odjeljka III (2) Priloga III.1, ili
 - (b) učiniti zatražene financijske ispravke. To podrazumijeva ukidanje cjelokupne ili dijela pomoći dodijeljene mjeri.

Te odluke poštuju načelo proporcionalnosti. Kada odlučuje o iznosu korekcije, Komisija uzima u obzir vrstu nepravilnosti ili izmjene, te razmjer mogućeg financijskog učinka bilo kakvih nedostataka u sustavima upravljanja i kontrole. Bilo kakvo smanjivanje ili ukidanje dovode do povrata isplaćenih iznosa.

3. Bilo koji nepropisno primljen iznos koji treba vratiti plaća se Komisiji. Kamata zbog kasnog povratnog plaćanja zaračunava se sukladno pravilima iz Odjeljka 21.

Odjeljak 19.

1. Broj financijski ispravaka koje je Komisija učinila sukladno Odjeljku 18. (2) za pojedinačne ili sustavne nepravilnosti procjenjuje se kada god je to moguće i izvedivo na temelju pojedinačnih dokumenata, a jednak je količini izdataka koji su pogrešno naplaćeni pod programom ISPA, uzimajući u obzir načelo proporcionalnosti.
2. Kada nije moguće ili izvedivo precizno odrediti količinu nepravilnih izdataka, ili kada bi bilo neprimjereno sasvim ukinuti predmetne izdatke, te Komisija stoga svoje financijske ispravke temelji na projekcijama ili utvrđenoj tarifi, postupaju se na sljedeći način:
 - (a) u slučaju projekcije, koristi se reprezentativan uzorak transakcija sa sličnim karakteristikama;
 - (b) u slučaju utvrđene tarife, procjenjuje se ozbiljnost kršenja pravila te opseg i financijske implikacije bilo kakvih nedostataka u sustavima upravljanja i kontrole koji su doveli do uocene nepravilnosti.

3. Kada Komisija svoj stav temelji na činjenicama utvrđenim od strane revizora koji ne pripadaju njihovim vlastitim službama, samostalno treba doći do zaključaka o njihovim financijskim posljedicama, nakon što ispita mjere koje je poduzela država korisnica prema Odjeljku VII Priloga III.1, te odjeljcima 18. (1) i (2) ovog Priloga, izvješća iz Priloga III.5 te bilo kakve odgovore države korisnice.

Odjeljak 20.

1. Razdoblje unutar kojeg predmetna država korisnica može odgovoriti na zahtjev iz Odjeljka 18.(1), dostaviti komentare i, kada je to prikladno, izvršiti ispravke je dva mjeseca, osim u propisno opravdanim slučajevima kada se s Komisijom može dogovoriti duže razdoblje.
2. Kada Komisija predlaže financijske ispravke na temelju projekcije ili utvrđene tarife, državi korisnici daje se mogućnost da uvidom u relevantnu dokumentaciju dokaže da je stvaran razmjer nepravilnosti manji od procjene Komisije. Država korisnica može u dogovoru s Komisijom ograničiti opseg ovog ispitivanja na dogovarajuću količinu ili uzorak relevantne dokumentacije.

Osim u propisno opravdanim slučajevima, vrijeme dozvoljeno za ovo ispitivanje ne prelazi daljnja dva mjeseca nakon isteka dvomjesečnog razdoblja iz stavka 1. Rezultati takvog istraživanja ispituju se na način određen drugim pod-stavkom Odjeljka 18. (1). Komisija uzima u obzir bilo kakve dokaze koje je unutar vremenskih granica dostavila država korisnica.

3. Kada se država korisnica ne slaže sa zapažanjima Komisije i kada se održava rasprava iz drugog pod-stavka Odjeljka 18. (1), tromjesečno razdoblje unutar kojeg Komisija može donijeti odluku počinje teći od datuma rasprave.

Odjeljak 21.

1. Bilo kakav povrat sredstava koji treba učiniti prema Komisiji sukladno Odjeljku 18.3 izvršava se prije propisanog roka navedenog na zahtjevu koji je dostavljen Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje. Propisani datum je zadnji dan drugog mjeseca nakon datuma slanja zahtjeva za povratom sredstava.
2. Bilo kakvo kašnjenje s povratom sredstava uzrokuje kamate za kasno plaćanje, koje počinju teći na propisani datum iz stavka 1, a završavaju na datum stvarnog plaćanja. Kamatna rata iznosi jedan i pol posto iznad rate koju primjenjuje Europska središnja banka pri svojim glavnim operacijama refinanciranja prvog radnog dana mjeseca u koji pada propisani datum.
3. Financijska ispravka iz Odjeljka 18. (2) ne dovodi u pitanje obvezu države korisnice da traži povrat sredstava sukladno Odjeljku VII Priloga III.1.

4. Kada iznose treba vratiti slijedom financijskih ispravaka, nadležna služba ili tijelo pokrece postupak povrata sredstava i o tome obavještava nacionalnog ISPA koordinatora, Nacionalni fond i provedbene agencije.

Odjeljak 22.

Ni jedan dio ovog Priloga na sprjecava državu korisnicu da pravila primjenjuje strože nego što su ona ovdje propisana.

**OKVIRNI OPIS ZAHTJEVA ZA INFORMIRANJEM
ZA ZADOVOLJAVAJUCI TIJEK REVIZIJE (Odjeljak 6.)**

Zadovoljavajući tijek revizije, naveden u Odjeljku 6.(2), postoji kada za određenu mjeru, uključujući pojedinačne projekte unutar grupe projekata:

1. Računovodstveni podaci koje čuva odgovarajuća upravna razina daju detaljne informacije o izdacima koje je u sklopu sufinancirane mjere stvarno imala provedbena agencija, uključujući i slučaj kada ona nije krajnji primatelj sredstava, tijela ili tvrtke uključene u provedbu mjere, bilo kao koncesionari, njihovi podugovaraci ili u drugom svojstvu. Računovodstveni podaci prikazuju datum kada su pripremljeni, iznos svake troškovne stavke, prirodu dodatnih dokumenata te datum i način plaćanja. Priložena je potrebna dokazna dokumentacija (npr. računi).
2. Za troškovne stavke koje se samo djelomično odnose na sufinanciranu mjeru, prikazuje se točnost alokacije izdataka za sufinancirani i ostali dio mjere. Isto vrijedi i za vrste izdataka koji se smatraju prihvatljivima samo unutar određenih granica, ili razmjerno drugim troškovima.
3. Tehničke specifikacije i financijski plan mjere, izvješća o napretku, dokumenti o natjecajnim i ugovornim postupcima i izvješća o inspekciji provedbe mjere sukladno Odjeljku 4. također se čuvaju na odgovarajućoj upravnoj razini.
4. U svrhu prijave stvarno ucinjenih izdataka u sklopu sufinancirane mjere Nacionalnom fondu, informacija iz stavka 1 sastavlja se kao detaljna izjava o izdacima podijeljena prema kategorijama. Detaljna izjava o izdacima predstavlja dodatne dokumente koji se prilažu računovodstvenim podacima Nacionalnog fonda i osnova su za pripremu izjava o izdacima za Komisiju.
5. Kada između implementacijske agencije, ili tijela ili tvrtki koje su uključene u provedbu mjere, i Nacionalnog fonda postoji jedno ili više ovlaštenih tijela, svako od ovlaštenih tijela za svoje područje odgovornosti od tijela koje mu je podređeno zahtijeva detaljne izjave o izdacima, kao dodatnu dokumentaciju za vlastite računovodstvene podatke, temeljem čega tijelu koje mu je nadređeno priprema barem sažetak izdataka ucinjenih u sklopu mjere.
6. U slučaju kompjuteriziranog prijenosa računovodstvenih podataka, sve relevantne vlasti i tijela primaju dostatne informacije s niže razine kako bi opravdali svoje računovodstvene podatke i iznose o kojima izvještavaju prema višoj razini, te osigurali zadovoljavajući tijek revizije od ukupnih zbirnih iznosa koje potvrđuju prema Komisiji do pojedinačnih troškovnih stavki i dodatnih dokumenata na razini provedbene agencije i drugih tijela i tvrtki uključenih u provedbu mjere.

PRILOG III.4.B

**POTVRDA I IZJAVA O IZDACIMA TIJEKOM PROVEDBE/KONACNA POTVRDA
I IZJAVA O IZDACIMA
I ZAHTJEV ZA PLACANJEM**

**EUROPSKA KOMISIJA
ISPA**

Potvrda i izjava o izdacima tijekom provedbe/konacna potvrda i izjava o izdacima
i zahtjev za placanjem
(službenim kanalima dostaviti Odjelu... Glavne uprave za regionalnu politiku)

Naziv mjere: _____

Memorandum o financiranju br. _____ od _____

Referenca Komisije (CCI br.) _____

POTVRDA

Ja, _____, dolje potpisani, predstavnik
Nacionalnog fonda koji je imenovan od strane²⁴ _____
ovim potvrđujem da su svi prihvatljivi izdaci uključeni u priloženu izjavu, a koji
predstavljaju doprinose iz programa ISPA i nacionalno financiranje, placeni sukladno
napretku mjere

nakon²⁵

D d

m m

g G g G

i iznose

eura
tocan iznos(s dva
decimalna mjesta)

Priložena izjava o izdacima podijeljena prema kategorijama izdataka i mjerama u slučaju
grupe projekata, pokriva izdatke do zaključno

(dd/mm/gggg)

²⁴ Navedite upravni instrument imenovanja sukladno Odjeljku III, (8) i (9) Priloga III.1, s odgovarajućim referencama i datumom.

²⁵ Početni datum prihvatljivosti izdataka pod Memorandumom o financiranju

i sastavni je dio ove potvrde, kao i pridruženo izvješće o napretku mjere u usporedbi s planovima/završno izvješće.

Takoder potvrđujem da se u sklopu mjere ostvaruje zadovoljavajući napredak prema završetku/da je mjera završena u skladu s ciljevima te da su informacije navedene u izvješću o napretku/završnom izvješću točne.

Nadalje potvrđujem da se mjera provodi/je provedena u skladu s uvjetima iz Memoranduma o financiranju, osobito vezano uz:

- (1) poštivanje pravila o zaštiti okoliša, prometu (uključujući Trans-europske mreže), tržišnom natjecanju i dodjeli javnih ugovora (Praktični vodič za Phare, ISPA i Sapard);
- (2) primjenu postupaka upravljanja i kontrole mjere, osobito kako bi se provjerila opravdanost traženih izdataka i pravilno izvođenje mjere u skladu s Odjeljkom 4., i kako bi se suzbile, otkrile i ispravile nepravilnosti, gonile prijevare i povratno naplatili nepropisno plaćeni iznosi (prema Prilogu III.5).

U skladu s Odjeljkom X Priloga III.1, popratni dokumenti jesu i nastaviti će biti dostupni u razdoblju od minimalno pet godina nakon konačne isplate od strane Komisije.

Potvrđujem da:

- (1) je izjava o izdacima točna i rezultat je računovodstvenog sustava koji se temelji na provjerljivim popratnim dokumentima;
- 2) izjava o izdacima i zahtjev za plaćanjem uzimaju u obzir bilo kakav povrat sredstava i zaradene kamate;
- (3) su detalji osnovnih transakcija zabilježeni, kad god da je to bilo moguće, u kompjutorskoj evidenciji, te da su dostupni na zahtjev odgovornih odjela Komisije

Datum (dd/mm/gggg)

Ime (velikim štampanim slovima), pečat,
funkcija i potpis nadležne osobe

Izjava o izdacima ucinjenim u sklopu mjere²⁶

Referentni broj (CCI šifra):

Naziv mjere:

Datum:

Kategorija izdataka	Ukupni izdaci ucinjeni do datuma (između ...²⁷ i...)	Izdaci potvrđeni u ovoj izjavi	Ukupno planirani izdaci (pocetni proracun)	Izdaci ucinjeni do datuma, kao postotak pocetnog proracuna (%)	Procijenjeni izdaci potrebni za završetak mjere
1. Planiranje					
2. Studije o izvedivosti, nacrti i tehnicka dokumentacija					
3. Priprema gradilišta					
4. Gradnja					
5. Oprema					
6. Tehnicka pomoc, priprema					
7. Ostalo					
UKUPNO					

²⁶ Za odluke o grupama projekata, izdaci se moraju dijeliti prema projektima, osim ako je izdatak zajednicki za grupu, kao što je slucaj s tehnickom pomoci ili promidžbom.

²⁷ Pocetni datum prihvatljivosti izdataka (datum potpisivanja Memoranduma o financiranju od strane Komisije)

Prilog izjavi o izdacima: povrat sredstava ucinjen od posljednje potvrđene izjave o izdacima i uključen u ovu izjavu o izdacima:

<i>Iznos koji prema nalogu treba vratiti</i>	
<i>Dužnik</i>	
<i>Datum izdavanja naloga za povrat sredstava</i>	
<i>Tijelo koje je izdalo nalog za povrat sredstava</i>	
<i>Datum povrata sredstava</i>	
<i>Vraceni iznos</i>	

ZAHTJEV ZA PLACANJEM TIJEKOM PROVEDBE/ZAVRŠNOM ISPLATOM

Naziv mjere: _____

Referenca Komisije (CCI broj) _____

Prema Prilogu III.1, Odjeljak III, ja, dolje potpisani (ime velikim štampanim slovima, pecat, funkcija i potpis odgovorne osobe), tražim placanje iznosa od _____ eura kao placanje tijekom provedbe/završnu isplatu²⁸. Ovaj zahtjev zadovoljava uvjete prihvatljivosti buduci da:

Obrisati nepotrebno

(a)	Izvješće o napretku mjere u odnosu na fizicke i financijske indikatore, koje jasno pokazuje svoju uskladenost s odlukom o dodjeli pomoci, uključujući navedene posebne uvjete	- je priloženo
(b)	posljednje izvješće o napretku/završno izvješće o provedbi koje propisuju Odjeljci V i VIII Priloga III.1, a vezano uz Odjeljak VIII uključujući i detalje o poštivanju odredbi Prakticnog vodica za Phare, ISPA i Sapard	- je dostavljeno - je priloženo
(c)	zapažanja i preporuke nacionalnih revizijskih tijela i/ili revizijskih tijela Zajednice, posebno vezano na korekciju nepravilnosti za koje se sumnja ili je dokazano da postoje	- prema njima se djelovalo - nije bilo primjedbi ili preporuka
(d)	najvažniji tehnicki, financijski i pravni problemi koji su se pojavili i mjere poduzete da ih se ispravi	- su navedeni - nisu primijeceni
(e)	analiza svih odstupanja od originalnog financijskog plana	- je dostavljena - je priložena
(f)	promidžbene aktivnosti povezane s mjerom	- su navedene
(g)	nit jedan od ovjerenih izdataka nije bio suspendiran na temelju Odjeljka 18. ovog Priloga	

Placanje izvršiti u korist:

Korisnik:	
Banka:	
Racun br.	
Vlasnik racuna (ako je razlicit od korisnika)	

Datum 20 (dd/mm/gggg)

Ime velikim štampanim slovima, pecat, funkcija i potpis odgovorne osobe

²⁸ Izbrišite nepotrebno

OKVIRNI UZORAK ZA IZJAVU O ZAVRŠETKU MJERE²⁹
(Odjeljak 14.)

Europskoj komisiji, Glavnoj upravi za regionalnu politiku

UVOD

1. Ja, (navedite ime velikim štampanim slovima, funkciju i odjel), ispitao/la sam konacnu izjavu o izdacima za (naziv i referentan CCI broj ISPA mjere) i zahtjev Komisiji za konacnom isplatom pomoci Zajednice.

OPSEG ISPITIVANJA

2. Ispitivanje sam proveo/la u skladu s odredbama Odjeljaka 14., 15. i 16. Priloga III.4. Planirao/la sam i proveo/la ispitivanje kako bi se dostatno uvjerio/la da konacna izjava o izdacima i zahtjev za konacnom isplatom pomoci Zajednice, te završno izvješće, ne sadrže pogrešne materijalne izjave, osobito vezano uz provedbu mjere³⁰, sukladno uvjetima odluke i dodijeljenih joj ciljeva. Primijenjeni postupci i informacije korištene pri ispitivanju, kao i zakljucci provjera provedenih tijekom prethodnih godina, sažeti su u priloženom izvješću.

OPAŽANJA

3. Opseg ispitivanja bio je ogranicen na sljedece:

(a)

(b)

(c), itd.

(Navedite prepreke na koje ste naišli tijekom ispitivanja, npr. sustavne probleme, slabosti u upravljanju, nedostatak tijeka revizije, nedostatak dodatne dokumentacije, slucajeve u sudskom postupku, itd.: procijenite iznose izdataka na koje ce utjecati ove poteškoce i odgovarajuci iznos pomoci Zajednice).

4. Ispitivanje, kao i zakljucci drugih nacionalnih kontrola i kontrola Zajednice kojima sam imao/la pristup, otkrili su visoku/nisku (oznacite odgovarajuće; objasnite ukoliko oznacite termin visoku) ucestalost grešaka/nepravilnosti. Odgovorna tijela su na odgovarajuci nacin postupila s prijavljenim greškama/nepravilnostima i ne cini se da one utjecu na iznos plative pomoci Zajednice, uz sljedece iznimke:

(a)

²⁹ U slucaju grupe projekata koje podliježu jednoj odluci, izjava pokriva grupu projekata.

³⁰ Ukljucujuci pojedinačne projekte unutar grupe projekata.

(b)

(c) itd.

(Navedite greške/nepravilnosti s kojima se nije postupilo na odgovarajući način i, za svaki od slučajeva, moguć sustavni karakter i opseg problema te iznose financijske pomoći Zajednice na koje će to vjerojatno imati utjecaj).

ZAKLJUCAK

Ili

Ukoliko se tijekom ispitivanja nije naišlo na prepreke, učestalost zapaženih grešaka je niska i sa svim problemima se postupilo na zadovoljavajući način:

5(a) Slijedom ispitivanja i zaključaka drugih nacionalnih ili provjera Zajednice kojima sam imao/la pristup, mišljenja sam da konačna izjava o izdacima i konačno izvješće korektno, u svakom materijalnom smislu, predstavljaju učinjene izdatke i proveden rad, u skladu s Memorandumom o financiranju koji se odnosi na mjeru i njene ciljeve, te da je zahtjev Komisiji za konačnom isplatom pomoći Zajednice valjan.

Ili

Ukoliko se tijekom ispitivanja naišlo na određene prepreke ali učestalost grešaka nije visoka, ili ukoliko se nije na zadovoljavajući način postupilo s nekim problemima:

5(b) Uz izuzetak pitanja navedenih u gornjoj točki 3 (i) grešaka/nepravilnosti navedenih u točki 4 s kojima se nije postupilo na zadovoljavajući način, mišljenja sam, temeljem ispitivanja i zaključaka drugih nacionalnih ili provjera Zajednice kojima sam imao/la pristup, da konačna izjava o izdacima i konačno izvješće korektno, u svakom materijalnom smislu, predstavljaju učinjene izdatke i proveden rad, u skladu s Memorandumom o financiranju koji se odnosi na mjeru i njene ciljeve, te da je zahtjev Komisiji za konačnom isplatom pomoći Zajednice valjan.

Ili

Ukoliko se tijekom ispitivanja naišlo na značajne prepreke ili je učestalost zatečenih grešaka visoka, čak i u slučaju da se s prijavljenim greškama/nepravilnostima zadovoljavajuće postupilo:

5(c) Po pitanjima iz točke 3 (i) uzimajući u obzir visoku učestalost grešaka navedenih u točki 4, nisam u mogućnosti iskazati mišljenje o konačnoj izjavi o izdacima, završnom izvješću i zahtjevu Komisiji za konačnom isplatom pomoći Zajednice.

Datum, potpis

Prilog III.5

Sporazum u vezi nepravilnosti, povrata pogrešno primljenih sredstava u sklopu programa ISPA i provjera na licu mjesta

Odjeljak 1.

Ovaj sporazum u državama korisnicama nema utjecaja na primjenu pravila vezanih na kazneni postupak ili pravosudnu suradnju u kaznenim pitanjima između država korisnica, Komisije i država korisnica.

Odjeljak 2.

- (1) Države korisnice u roku od 3 mjeseca nakon stupanja na snagu Memoranduma o financiranju Komisiju obavještavaju o sljedećem:
 - odredbama zakona, regulativi ili upravnom postupku za primjenu mjera koje podržava ISPA;
 - popisu vlasti ili tijela odgovornih za primjenu mjere, glavnim odredbama vezano za ulogu i funkcioniranje tih vlasti i tijela, te procedurama koje su odgovorna primjenjivati.
- (2) Države korisnice odmah obavještavaju Komisiju o svim izmjenama i dopunama informacija dostavljenih u skladu sa stavkom 1.
- (3) Komisija proučava priopćenja država korisnica te ih izvještava o zaključcima koje namjerava izvuci iz njih. Ostaje u kontaktu s državama korisnicama koliko je potrebno za primjenu ovog Odjeljka.

Odjeljak 3.

“Nepravilnost” znači kršenje odredbe Memoranduma o financiranju, ili relevantnog nacionalnog zakona, kao rezultat cina ili propusta od strane nekog gospodarskog subjekta, koji je audio ili bi mogao audio opcem proračunu Zajednice kroz neki neopravdani izdatak.

Odjeljak 4.

- (1) Tijekom dva mjeseca nakon kraja svakog tromjesečja, države korisnice izvještavaju Komisiju, OLAF, o svim nepravilnostima koje su bile predmetom inicijalnih upravnih ili sudskih istraga.
 - U tu svrhu, one u najvećoj mogućoj mjeri dostavljaju detalje o:
 - pojedinostima mjere koju podupire ISPA,
 - odredbi koja je prekršena, prirodi i iznosu izdataka; u slučajevima u kojima nije izvršeno nikakvo plaćanje, iznosima koju bi bili pogrešno plaćeni da nepravilnost nije otkrivena, osim u slučaju kada se greška ili nemar otkrio prije plaćanja ili nije rezultirao nikakvom upravnom ili sudskom kaznom,
 - ukupnom iznosu i njegovoj podjeli između različitih izvora financiranja,
 - razdoblju tijekom kojeg ili trenutku u kojem je nepravilnost učinjena,
 - praksi primijenjenoj pri nastanku nepravilnosti,
 - načinu na koji je nepravilnost otkrivena,

- nacionalnim vlastima ili tijelima koja su sastavila službeno izvješće o nepravilnosti,
- financijskim posljedicama, obustavi plaćanja, ako postoji, i mogućnosti povrata sredstava,
- datumu i izvoru prve informacije koja je dovela do sumnje da se radi o nepravilnosti, datumu kada je sastavljeno izvješće o nepravilnosti, ako je relevantno, državi korisnici i uključenim trećim zemljama,
- identitetu uključenih fizičkih i pravnih osoba, osim u slučajevima kada takva informacija nije relevantna za borbu protiv nepravilnosti s obzirom na prirodu predmetne nepravilnosti.

- (2) Kada neke od informacija na koje se odnosi odlomak (1), posebno one koje se odnose na praksu u nastajanju nepravilnosti i način na koji je otkrivena, nisu dostupne, države će korisnice, koliko je to moguće, Komisiji dostaviti informacije koje nedostaju prilikom dostavljanja sljedećih tromjesečnih izvješća o nepravilnostima.
- (3) Ako nacionalne odredbe propisuju povjerljivost istraga, dostavljanje informacija je podložno odobrenju nadležnog suda.

Odjeljak 5.

Svaka država korisnica odmah izvještava Komisiju, i kada je to potrebno, zainteresirane države članice, o svim nepravilnostima koje su otkrivene ili za koje se sumnja da su se dogodile, u slučaju kada postoji bojazan da:

- bi one mogle brzo imati reperkusija izvan njezinog teritorija i/ili,
- da se pokazalo da se radi o novom načinu zloupotrebe.

Odjeljak 6.

Tijekom dva mjeseca nakon kraja svakog tromjesečja države korisnice izvještavaju Komisiju, uz reference na sva prethodna izvješća na temelju Odjeljka 4., o pokrenutim postupcima vezanim uz sve nepravilnosti o kojima je prethodno izvještavano i svim važnim promjenama koje su iz toga rezultirale, uključujući sljedeće:

- iznosima koji su vraćeni, ili onima za koje se očekuje da će biti vraćeni,
- privremenim mjerama koje su države korisnice poduzele kako bi osigurale povrat pogrešno plaćenih sredstava,
- sudskim i upravnim postupcima pokrenutim u cilju povrata pogrešno plaćenih sredstava i primjene sankcija,
- razlozima odustajanja od postupaka povrata; Komisiju se, koliko god je to moguće, obavještava prije donošenja odluke,
- svakom odustajanju od kaznenog gonjenja.

Države korisnice izvještavaju Komisiju o upravnim ili sudskim odlukama, ili njihovim glavnim točkama, koje se odnose na prekid tih postupaka.

Odjeljak 7.

U slučaju da ne postoje nepravilnosti o kojima treba izvijestiti u referentnom razdoblju, države korisnice obavještavaju Komisiju o toj činjenici u istom roku koji je naveden u Odjeljku 4.(1).

Odjeljak 8.

Kada nadležna tijela države korisnice na izriciti zahtjev Komisije odluče inicirati ili nastaviti pravne postupke u cilju povrata pogrešno placenih sredstava, Komisija može odlučiti državi korisnici nadoknaditi sve ili dio pravnih troškova ili troškova nastalih izravno u pravnim postupcima, na temelju predocenja dokumenata, čak i kada postupak nije bio uspješan.

Odjeljak 9.

- (1) Komisija održava odgovarajuće kontakte s doticnom državom korisnicom kako bi dopunila dostavljene informacije o nepravilnostima iz Odjeljka 4., o postupku iz Odjeljka 6. i posebno o mogućnostima povrata.
- (2) Neovisno od kontaktima navedenim u odlomku (1), Komisija obavještava države korisnice u slučajevima kada je priroda nepravilnosti takva da sugerira da bi se ista ili slična praksa mogla dogoditi u drugim državama korisnicama.
- (3) Komisija organizira informativne sastanke na razini Zajednice za predstavnike država korisnica kako bi s njima proučila informacije dobivene na temelju Odjeljaka 4., 5. i 6., i na temelju stavka (1) ovog Odjeljka, posebno s obzirom stecene pouke vezane uz nepravilnosti, preventivne mjere i pravne postupke.
- (4) Na traženje države korisnice ili Komisije, države korisnice ili Komisija se međusobno konzultiraju kako bi zatvorile sve rupe u zakonu koje bi mogle naštetiti interesima Zajednice, a koje su postale evidentnima tijekom provedbe važećih odredbi.

Odjeljak 10.

Komisija u okviru aktivnosti sprječavanja prijevara redovito izvještava države korisnice o opsegu sredstava uključenih u otkrivene nepravilnosti, kao i različitim kategorijama nepravilnosti, koje su podijeljene prema vrsti i numerirane.

Odjeljak 11.

- (1) Države korisnice i Komisija poduzimaju sve potrebno kako bi osigurale da informacije koje razmjenjuju ostanu povjerljive.
- (2) Informacije na koje se odnosi ovaj sporazum, pogotovo se ne smiju slati nikom osim osobama u državama korisnicama ili u institucijama Zajednice čije dužnosti zahtijevaju da imaju pristup tim informacijama, osim ako države korisnice koje informacije daju nisu izricito na to pristale.

- (3) Imena fizičkih i pravnih osoba mogu se otkriti drugoj državi korisnici ili instituciji Zajednice samo kada je to potrebno radi sprječavanja ili gonjenja nepravilnost ili kako bi se ustvrdilo da li se navodna nepravilnost dogodila.
- (4) Dostavljene informacije ili informacije dobivene na bilo koji drugi način temeljem ovog sporazuma pokriva profesionalna povjerljivost i zaštićene su na isti način kao što su slične informacije zaštićene nacionalnim zakonodavstvom države korisnice koja ih je dobila, kao i odgovarajućim odredbama primjenjivim na institucije Zajednice.

Osim toga, te se informacije ne mogu koristiti ni u kakve druge svrhe osim onih reguliranih ovim sporazumom, osim ako tijela koja su ih dostavila ne daju svoj izricit pristanak, te pod uvjetom da odredbe na snazi u državama korisnicama u kojima se nalazi tijelo primatelj ne zabranjuju ovakvu dostavu ili korištenje.

- (5) Stavci (1) do (4) ne sprječavaju korištenje informacija dobivenih na temelju ovog sporazuma u bilo kojem pravnom postupku koji se naknadno pokrene zbog nepoštivanja pravila Zajednice na području pretprijetne pomoći. Nadležno tijelo država korisnica koje je dostavilo informacije mora biti informirano o ovakvom korištenju.
- (6) Kada država korisnica Komisiju obavijesti da je fizička ili pravna osoba čije je ime priopćeno Komisiji sukladno ovom sporazumu, u daljnjoj istrazi dokazala da nije bila uključena ni u kakvu nepravilnost, Komisija o toj činjenici odmah obavještava svakoga kome je otkrila ime na temelju ovog sporazuma. Takva će osoba nakon toga prestati biti tretirana, na temelju prethodne obavijesti, kao osoba uključena u predmetnu nepravilnost.

Odjeljak 12.

Vraćeni se iznosi dijele između država korisnica i Zajednice prema stopama zajedničkog sufinanciranja proporcionalno izdacima koje su već učinile.

Odjeljak 13.

Provjere i inspekcije na licu mjesta, izvršene u cilju zaštite financijskih interesa Zajednice od nepravilnosti definiranih u Odjeljku 3., Komisija priprema i provodi u tijesnoj suradnji s nadležnim tijelima dotične države korisnice, koja su pravovremeno obaviještena o predmetu i cilju provjera i inspekcija na koje se ovaj Prilog odnosi, kako bi mogla pružiti potrebnu pomoć. U cilju toga dužnosnici dotične države korisnice mogu sudjelovati u provjerama i inspekcijama na licu mjesta.

Nadalje, ako dotična država korisnica to želi, nadležna tijela Komisije i države korisnice mogu zajednički provesti provjere i inspekcije na licu mjesta.

Odjeljak 14.

Komisija provodi provjere i inspekcije na licu mjesta kod gospodarskih subjekata, tj. fizičkih i pravnih osoba, ili drugih tijela s dodijeljenom pravnom osobnošću, u slučajevima kada postoje razlozi za sumnju o počinjenim nepravilnostima.

Kako bi se Komisiji olakšalo provođenje takvih provjera i inspekcija, od gospodarskih subjekata se traži da dozvole pristup svojim objektima, zemljištu, prometnim sredstvima ili drugim područjima koja se koriste u poslovne svrhe.

Kada je to stvarno potrebno radi utvrđivanja postojanja nepravilnosti, Komisija može provesti provjere i inspekcije na licu mjesta kod drugih relevantnih gospodarskih subjekata, kako bi dobila pristup predmetnim informacijama koje ti subjekti posjeduju o činjenicama podložnim provjerama i inspekcijama na licu mjesta.

Odjeljak 15.

- (1) Provjere i inspekcije na licu mjesta, na temelju ovlasti i odgovornosti Komisije, provode njezini dužnosnici ili drugi službenici propisno ovlašteni relevantnim Komisijinim pravilima (u daljnjem tekstu 'Komisijini inspektori'). Osobe koje država korisnica Komisiji stavi na raspolaganje kao detaširane nacionalne stručnjake mogu pomagati u takvim provjerama i inspekcijama.

Komisijini će inspektori koristiti svoje ovlasti nakon što predoce pisano ovlaštenje koje pokazuje njihov identitet i funkciju, zajedno s dokumentom koji navodi predmet i cilj provjere ili inspekcije na licu mjesta.

Podložno primjenjivim zakonima Zajednice, od njih se traži da se pridržavaju pravilnika koje određuju zakoni doticne države korisnice.

- (2) Uz suglasnost doticne države korisnice, Komisija može tražiti pomoć dužnosnika države korisnice kao promatrača i pozvati vanjska tijela koje pod njezinom odgovornošću pružaju tehničku pomoć. Komisija osigurava da gore navedeni dužnosnici i tijela pruže sve relevantne garancije o tehničkoj kompetenciji, nezavisnosti i poštivanju profesionalne tajne.

Odjeljak 16.

- (1) Komisijini inspektori imaju pristup, pod istim uvjetima kao i nacionalni upravni inspektori i uz poštivanje nacionalnog zakonodavstva, svim informacijama i dokumentaciji o predmetnim operacijama koje su potrebne za pravilno izvršenje provjera i inspekcija na licu mjesta. Mogu koristiti ista inspeksijska sredstva kao i nacionalni upravni inspektori, posebno kopirati relevantne dokumente.

Provjere i inspekcije na licu mjesta mogu se posebno odnositi na sljedeće:

- poslovne knjige i dokumente kao što su racuni, popisi uvjeta, obracuni placa, izvave o korištenom materijalu i obavljenom poslu i bankovni izvodi u posjedu gospodarskih subjekata,
- kompjuterske podatke,
- sustave i metode proizvodnje, pakiranja i distribucije,
- fizičke kontrole prirode i količine robe ili dovršenih operacija,
- uzimanje i provjeru uzoraka,
- napredak radova i investicije za koje je osigurano financiranje, te korištenje završenih investicija
- proračunske i knjigovodstvene dokumente,

- financijsku i tehnicku provedbu subvencioniranih projekata.
- (2) Kada je to potrebno, država korisnica na zahtjev Komisije poduzima odgovarajuće preventivne mjere prema nacionalnim zakonima, naročito u cilju osiguravanja dokaza.

Odjeljak 17.

- (1) Dostavljene informacije ili informacije dobivene u bilo kojem obliku na temelju ovog Priloga pokriva profesionalna tajna i zaštićene su na isti način kao što su slične informacije zaštićene nacionalnim zakonodavstvom države korisnice koja ih je dobila, te odgovarajućim odredbama primjenjivim na institucije Zajednice.

Takve informacije ne mogu se dostaviti drugim osobama osim onih u institucijama Zajednice ili države korisnice, čije dužnosti zahtijevaju da ih znaju, niti ih institucije Zajednice mogu koristiti u bilo kakve druge svrhe osim osiguravanja učinkovite zaštite financijskih interesa Zajednice u svim državama korisnicama. Kada država korisnica informacije dobivene od dužnosnika koji kao promatrači pod njezinim ovlastima sudjeluju u provjerama i inspekcijama na licu mjesta namjerava koristiti u druge svrhe, za to traži pristanak države korisnice iz koje je ta informacija dobivena.

- (2) Komisija što žurnije izvještava nadležno tijelo države na čijem se teritoriju odvijaju provjera ili inspekcija na licu mjesta o svim činjenicama ili sumnjama povezanim s nepravilnošću o kojoj je obaviještena tijekom provjere ili inspekcije na licu mjesta. U svakom se slučaju od Komisije zahtijeva da gore spomenuto tijelo obavijesti o rezultatu takvih provjera i inspekcija.
- (3) Komisijini inspektori osiguravaju da se pri izradi njihovih izvješća u obzir uzmu zahtjevi nacionalnog zakonodavstva dotične države korisnice. Materijal i popratni dokumenti navedeni u Odjeljku 16. prilažu se ovim izvješćima. Tako pripremljena izvješća mogu se koristiti kao (prihvatljivi) dokazi u upravnim ili sudskim postupcima države korisnice u kojima se njihova upotreba pokaže nužnom, na isti način i pod istim uvjetima kao i upravna izvješća nacionalnih inspektora, te će imati istu vrijednost kao i takva izvješća. Kada se inspekcija provodi zajednički, od nacionalnih inspektora koji sudjeluju u operaciji traži se da supotpisu izvješće koje sastave Komisijini inspektori.

Odjeljak 18.

Kada se gospodarski subjekti iz Odjeljka 14. odupiru provjeri ili inspekciji na licu mjesta, dotična država korisnica, postupajući u skladu s nacionalnim pravilima, Komisijinim inspektorima pruža pomoć potrebnu za vršenje svoje dužnosti provođenja provjere ili inspekcije na licu mjesta.

Na državi korisnici je da poduzme sve potrebne mjere u skladu s nacionalnim zakonodavstvom.

Prilog III.6

Zahtjevi za informiranjem i promidžbom

PRAVILA O DETALJNIM PRIPREMAMA ZA INFORMIRANJE I PROMIDŽBU

1. Ciljevi i opseg

Informativne i promidžbene mjere vezane na pomoć iz programa ISPA namijenjene su sljedećem:

- povećanju svijesti javnosti o aktivnostima Europske zajednice i njihove transparentnosti,
- informiranju potencijalnih korisnika i profesionalnih organizacija o mogućnostima programa ISPA.

Informiranje i promidžba odnose se na sve mjere u sklopu kojih program ISPA daje financijsku pomoć.

Cilj je informativnih i promidžbenih mjera informirati javnost, kao i potencijalne i krajnje korisnike, uključujući:

- regionalne, lokalne i druge javne vlasti,
- gospodarske i socijalne partnere,
- nevladine organizacije,
- operatore i promicatelje projekta,
- sve druge zainteresirane stranke o mogućnostima koje pruža program ISPA.

2. Opća načela

Tijelo odgovorno za provedbu nekog ISPA projekta (u daljnjem tekstu "odgovorno tijelo") zaduženo je za sve promidžbene mjere na licu mjesta. Promidžba se odvija u suradnji s odjelima Komisije koji su obaviješteni o mjerama poduzetim s ovim ciljem.

Odgovorno će tijelo poduzimati odgovarajuće administrativne korake kako bi osiguralo učinkovitu primjenu ovih odredbi i suradnju s odjelima Komisije.

Informativne i promidžbene mjere poduzimaju se pravovremeno, nakon što se donese odluka o pomoći kroz program ISPA. Komisija zadržava pravo pokretanja postupka smanjenja, suspenzije ili otkazivanja pomoći kroz program ISPA, ako država korisnica ne zadovoljava svoje obveze iz ovog Priloga. U takvim se slučajevima primjenjuje postupak naveden u Prilogu III.1, odjeljku VIII Memoranduma o financiranju u okviru programa ISPA, koji se sklapa sa svakom državom korisnicom.

3. *Smjernice za informativne i promidžbene aktivnosti*

Neovisno o detaljnim pravilima navedenim pod točkom 4., sljedeća se načela primjenjuju na sve informativne i promidžbene mjere:

3.1 Sredstva javnog priopćavanja

Odgovorno tijelo na najadekvatniji način informira sredstva javnog priopćavanja o aktivnostima koje sufinancira program ISPA. Doprinos Europske zajednice se adekvatno odražava u toj informaciji.

U tom cilju, formalni početak projekata i važnih faza u njegovoj provedbi predmetom je informativnih mjera, posebno u regionalnim sredstvima javnog priopćavanja (tisak, radio i televizija). Odgovarajuća se suradnja mora osigurati s delegacijama Europske komisije u doticnim državama korisnicama.

3.2 Informativni događaji

Organizatori informativnih događaja kao što su konferencije, seminari, sajmovi i izložbe vezani uz provedbu projekata djelomično financiranih iz programa ISPA, na eksplicitan način prikazuju sudjelovanje Europske zajednice. Treba koristiti mogućnost korištenja zastave Europske zajednice u dvoranama za sastanke, i simbola Europske zajednice na dokumentima. Delegacije Europske komisije u državama korisnicama po potrebi pomaže u pripremi i provedbi takvih događaja.

3.3 Informativni materijal

Publikacije (kao što su brošure i letci) o projektima ili sličnim mjerama na naslovnoj stranici trebaju osim nacionalnog, regionalnog ili lokalnog simbola, sadržavati jasnu indikaciju simbola Europske zajednice.

Kada publikacija uključuje predgovor, on mora biti potpisan i od strane odgovorne osobe u državi korisnici, i u ime Komisije odgovornog člana Komisije ili njegovog predstavnika, kako bi se osiguralo da je sudjelovanje Europske zajednice jasno naznačeno. Takve publikacije zainteresirane stranke za dodatne informacije upućuju na odgovorno tijelo.

Gore spomenuta načela također se primjenjuju na audio-vizualni materijal i Internet stranice.

4. *Dužnosti država korisnica*

Informiranje i promidžba predmetom su koherentnog niza mjera koje definira odgovorno tijelo u suradnji s Komisijom tijekom trajanja projekta. Države korisnice osiguravaju da su predstavnici Komisije, uključujući njezine delegacije, odgovarajuće uključeni u najvažnije javne aktivnosti povezane s programom ISPA.

Dok su projekti u provedbi, odgovorno tijelo poduzima sljedeće mjere kako bi istaknulo sudjelovanje programa ISPA u navedenom projektu:

a) Informacije relevantne za projekt

Informativne i promidžbene mjere na licu mjesta poduzimaju se kako bi se javnost informiralo o pomoci Europske zajednice kroz program ISPA. Odgovorno tijelo u najadekvatnijem obliku objavljuje sadržaj projekata i osigurava da se dokumenti diseminiraju lokalnim i regionalnim sredstvima javnog priopćavanja, te ih ima spremne za zainteresirane stranke.

Mjere na licu mjesta trebaju uključivati:

- panoje podignute na gradilištima,
 - trajne komemorativne ploče na infrastrukturi, dostupne javnosti,
- koji moraju biti postavljeni u skladu s posebnim odredbama o informiranju na gradilištu, koji su u daljnjem tekstu detaljno opisani.

b) Opće informacije povezane s programom ISPA

Osim navedenog pod točkom (a), nacionalni ISPA koordinator redovito proizvodi opće informacije o pomoci alociranoj doticnoj državi kroz program ISPA, naglašavajući provedbu projekata i postignute rezultate. Ove se opće informacije trebaju proizvesti barem jednom godišnje, te trebaju biti priložene u godišnjem izvješću Komisiji. Ove informacije će biti u obliku brošura od općeg interesa, profesionalnog audio-vizualnog materijala (npr. spot) i tiskovnih konferencija na odgovarajućoj razini. Te informacije grupiraju projekte prema njihovoj prirodi i/ili se usredotočuju na projekte od relevantnog interesa. Treba ih dostaviti nacionalnim i regionalnim televizijskim i radio postajama, Komisiji, te na zahtjev drugim zainteresiranim stranama kao što je definirano u stavku 1.

5. *Rad odbora za procenje*

- Predstavnici Komisije u Odboru za procenje, u suradnji s nacionalnim ISPA koordinatorom, osiguravaju uskladenost s odredbama o promidžbi, osobito onim povezanim s panoima i komemorativnim pločama (vidi posebne odredbe u daljnjem tekstu).
- Odgovorno tijelo dostavlja predsjedavajućem Odbora za procenje informativne i promidžbene mjere i odgovarajuće dokaze kao što su fotografije. Kopije takvih materijala šalju se Komisiji.
- Predsjedavajući Odbora Komisiji prosljeđuje sve potrebne informacije koje je potrebno uzeti u obzir u godišnjem izvješću.
- Odbor za procenje osigurava da su dostupne odgovarajuće informacije o njegovom radu. U tom cilju svaki odbor za procenje informira sredstva javnog priopćavanja, koliko god to često smatra potrebnim, o napretku na projektu/projektima za koje je odgovoran. Predsjedavajući je odgovoran za kontakte s medijima, a predstavnik Komisije mu pomaže.
- Odgovarajući se aranžmani također dogovaraju, u suradnji s Komisijom i njezinim delegacijama u državama korisnicama, kada se odvijaju važni događaji kao što su sastanci na vrhu ili otvaranja.

6. *Završne odredbe*

Komisija može pokrenuti posebne dodatne mjere kako bude smatrala odgovarajućim, nakon rasprave s nacionalnim koordinatorom za program ISPA i odgovornim tijelom.

Odgovorno tijelo u svakom slučaju može provoditi dodatne mjere. Ono konzultira Komisiju i informira je o inicijativama koje poduzima, kako bi Komisija na adekvatan način mogla sudjelovati u njihovoj realizaciji.

Kako bi pospješila provedbu ovih odredbi, Komisija može pružiti odgovarajuću pomoć i izdati smjernice.

Posebne odredbe o panoima i komemorativnim pločama

U cilju vidljivosti ISPA projekata, države korisnice osiguravaju poštivanje sljedećih informativnih i promidžbenih mjera

1. Panoi

Panoi se postavljaju na gradilištima projekata financiranih iz programa ISPA. Takvi će panoi uključuju prostor rezerviran za navođenje sudjelovanja Europske zajednice.

Panoi moraju biti velicine koja odgovara opsegu operacije.

Dio panoa rezerviran za Europsku zajednicu mora zadovoljavati sljedeće kriterije:

- da zauzima najmanje 50% ukupne površine panoa,
- da sadržava standardizirani simbol Europske zajednice i tekst sličan onome iz priloženog primjera.

Ako odgovorno tijelo ne podigne pano kojim oglašava svoje vlastito sudjelovanje u financiranju projekta, pomoć Europske zajednice se mora prikazati na posebnom panou. U takvim slučajevima, gornje primjedbe vezano na dio Europske zajednice primjenjuju se analogijom.

Panoi se ne uklanjaju prije isteka 6 mjeseci od završetka radova, te se zamjenjuju komemorativnom pločom u skladu s odredbama pod točkom 2.

2. Komemorativne ploče

Trajne se komemorativne ploče postavljaju na mjestima dostupnim javnosti. Osim simbola Europske zajednice, takve ploče moraju spomenuti doprinos Europske zajednice projektu.

Treba koristiti sljedeći tekst kao smjernicu za traženi sadržaj:

“Ovaj je projekt sufinanciran u visini od % od strane Europske zajednice. Nakon završetka ____ godine, ukupna vrijednost projekta je iznosila _____ (nacionalna valuta), a ukupni doprinos Europske zajednice je bio _____ (nacionalna valuta).”

- PRIMJER -

Naslov projekta	
Lokacija	
Europski simbol	Financira: Europska unija (bespovratna sredstva) € (lokalna valuta) MFI (zajam) ... € (lokalna valuta)
Provedbeno tijelo:	í Ministarstvo ...ý í Agencija ...ý
Vlasnik:	í Ime vlasnikaý
Nadzor i upravljanje:	í Ime trgovackog društvaý
Izvodac:	í Ime izvodacaý

ooOOoo

Članak 3.

Financijske obveze koje će nastati za Republiku Hrvatsku na temelju Memoranduma o financiranju iz članka 1. ovog Zakona, osigurane se sukladno odredbama propisa o izvršavanju proračuna Grada Šibenika I Fonda za zaštitu okoliša I energetske učinkovitost za 2006. te će biti planirane u proračunima Grada Šibenika I Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost za 2007. godinu.

Članak 4.

Provedba ovog Zakona u djelokrugu je središnjih tijela državne uprave nadležnih za poslove financija i poslove zaštite okoliša.

Članak 5.

Memorandum iz članka 1. ovog Zakona stupa na snagu na dan stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 6.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama"

KLASA:

UR.BROJ:

Zagreb,

Predsjednik Hrvatskog Sabora

Vladimir Šeks, v.r.

O B R A Z L O Ž E N J E

Clankom 1. ovog Zakona propisano je da se potvrđuje Memorandum o financiranju usuglašen između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske o dodjeli pomoći iz Instrumenta za prepristupnu strukturnu politiku za sljedeću mjeru Regionalni centar za gospodarenje otpadom Bikarac, u Šibensko – kninskoj županiji, Hrvatska, sukladno odredbama članka 139. Ustava Republike Hrvatske čime se iskazuje formalni pristanak Republike Hrvatske da bude vezana ovim međunarodnim ugovorom.

Clanak 2. sadrži tekst Memoranduma o financiranju iz članka 1. ovog Zakona u izvorniku na engleskom i u prijevodu na hrvatski jezik.

Clankom 3. uređeno je da se financijske obveze koje nastaju za Republiku Hrvatsku temeljem Memoranduma o financiranju iz članka 1. ovog Zakona, podmiruju u skladu s odredbama propisa o izvršavanju proračuna grada Šibenika I Fonda za zaštitu okoliša I energetske učinkovitost za 2006. i 2007. godinu.

Clankom 4. utvrđeno je da je provedba ovog Zakona u djelokrugu središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove financija i poslove zaštite okoliša Republike Hrvatske.

Clankom 5. utvrđuje se da Memorandum iz članka 1. ovog Zakona stupa na snagu danom stupanja na snagu ovoga Zakona, u skladu s posebnom izjavom Vlade Republike Hrvatske upućenom Europskoj komisiji dana 6. studenoga 2006. godine.

Clankom 6. utvrđuje se stupanje na snagu Zakona o potvrđivanju Memoranduma iz članka 1. ovog Zakona.